ویـاړلي څـېرې

Ketabton.com

نورالله زهـیـر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وياړلي څېرې

نورالله زهير

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د چاپ حق خوندي دی.

کتاب نوم:: ویاړلي څېرې
لیکنه او راټولونه:: نورالله زهیر
کمپوز او ډیزاین:: پسرلی ادبي بهیر
پښتۍ:: صفي الله بهار
کال:: ۱۳۹۹ل/۲۰۲۰م
پر نیټ خپرندوی:: پسرلی ادبي بهیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلړ

- سید جمال الدین افغان...۱
- ابن خلدون...۹
- سقراط...۱۵
- رابندر ناتهـ ټاګور...۲۱
- محمد ګل خان مومند...۲۵
- ګل پاچا الفت...۳۲
- قیام الدین خادم...۳۹
- عبدالرؤف بېنوا...۴۴
- عبدالکلام ازاد...۴۷
- جبران خلیل جبران...۵۰
- ویلیام شکسپیر...۵۵
- وکټور هوګو...۶۴
- فرانسوا ماري ولټر...۷۱
- اسدالله غضنفر...۷۷
- ژان پل سارتر...۸۶
- مهماتما ګاندي...۹۶
- ارسطو...۱۰۲
- اجمل ښکلی...۱۰۷
- عبدالغفور لېوال...۱۱۵
- لیف تولستوی...۱۲۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

د پښتو

ژبې او ادب

مينه والو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو خبري

د پوهنتون د څلور کلني تحصیلي دورې په ازاده او خوره وره مطالعه کې چې ما له بېلابېلو کتابونو، مجلو، ورځپاڼو او ویبپاڼو، د بېلابیلو فیلسوفانو، ادبي سیاسي او ملي څېرو ځیني ویناوي یاداښت کړي وې؛ دلته مې د هر یوه ویناوي رابیلي او یو ځای کړې. زیاتونه او سمونه مي پکې وکړه. ځیني نوري څېرې مي هم ورسره یو ځای کړې. د هري څېرې لنډه پېژندنه مي ورسره راواخیسته او کتابي بڼه مي ورکړه.

په دې کتاب کې یوازې نړیوالي او سیمه ایزي مشهوري څېرې نه، بلکې د خپل هیواد پښتني، ملي، سیاسي او ادبي څېرو پېژندنه او د هغوی مختلفي ویناوې، چې د دوی له اثارو ما اخیستي وې ورسره یو ځای کړې.

دلته د راغلو څېرو ویناوي د ژوند، میني، ژبي، ادب، سیاست، علم، ټولني او نورو اړخونو په اړه دي. هره وینا پر خپل ځای ارزښت لري. ارزښت ئې دا دی چې ډېر څه ویل په لږو کلماتو کي بیان شوي دي. له یوې وینا مونږ پوهېدای شو، چي تر شا ئې څومره خبري شته او څومره لوی مفهوم په څومره لږو کلمو کي ځای شوی دی. هره وینا په خپل اړخ کي یو لارښود دی.

له کومو اثارو چې مي مستقیم اخذ کړی دی په ماخذونو کي مي ښودلي دي.

خدای دي وکړي، چې د مینه والو لپاره یو څه شي او دا وړه هڅه یو ځای ونیسي.

نور تاسو او کتاب.

ښه مو غواړم.

درنښت

نورالله زهیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیــد جمـال الدین افغـان

سید جمال الدین د سید صفدر زوی دی. په افغانستان کې د یوې لویې کورنۍ څخه دی. د نســب سلسلـه یې سید علي تـرمـذي تــه رسیږي.

پـه ۱۲۵۴هـ.ق کال چې د ۱۸۳۹ مـیلادي کال سره برابر دی د کونړ پـه اسعد ابـاد کې زیږېدلی دی.(۳، ۲۱ مخ)

علامه سیدجمال الدین افغان په افغانستان او سیمه کې د یوې منظمې او منسجمې اسلامي او مترقي مبارزې بنسټ ایښودونکی او مخکښ دی.

د علامه د مبارزې موخه دا وه چې اسلامي قلمرو او حتی ټول ختیځ له کورنۍ زورواکۍ او بهرني ښکېلاک څخه ازاد کړي او اسلامي هیوادونه د نوي تمدن له ټولو وسایلو نه په استفادې سره د مترقي او پرمختللي ژوند پر لور گامونـه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

علامه سید جمال الدین افغان، افغان و، د افغانستان و، د افغانستان په کونړ کې زیږېدلی و، دلته یې د ماشومتوب دوره تېره کړې وه بیا یې د زده کړو لپاره هندوستان، ایران او ځینو نورو هیوادونو ته سفرونه کړي او د امیرمحمد اعظم خان د واکمنۍ پر وخت یې د لومړي وزیر په توګه کار کاوه او پاچا ته یې سالمي او صالحي مشورې ورکولې... په ټولو اسلامي هیوادونو او ختیځ کې یې د ازادۍ غانګو وځنګوله او غورځنګونه او نهضتونه یې راولاړ کړل کتابونه یې ولیکل، خپرونې یې راوایستې او خپله اسلامي او د ازادۍ غوښتني دنده یې تر سره کړه. ۳،۳ـ۴ مخونه

سید جمال الدین افغان په ۱۸۹۷م کال د مارچ پر ۹ مه نېټه په استنبول کې له دې نړۍ نه سترګې پټې کړې او هلته خاورو ته وسپارل شو. په ۱۹۴۴م کال په وروستیو کې د افغان دولت په غوښتنه یې جسد افغانستان ته راوړل شو او د کابل پوهنتون په انګړ کې خاورو ته وسپارل شو.

- ازداي اخيستل کېږي، ورکول کېږي نه.
- زه د ظالم او مظلوم سره یو شان دښمني لرم، ظالم د هغه د ظلم او مظلوم د دې لپاره چې ظلم یې قبول کړی دی.
- زه دې ته احتیاج نه لرم چې ځان کوم بل ملت ته منسوب کړم زه افغان یم افغان (افغانستان) لومړنۍ هغه ځمکه ده چې زما وجود یې خاوره لمس کړې ده.
- د هغه حق فایده نشته چې قوت او طاقت ورسره مرسته ونه کړي.
- بې له اسلام نه بل هیڅ غرض نه لرم، نن اسلام ته خدمت په دې منحصر ګڼم چې ټولو مسلمانانو ته په دغه علم کې هدایت وغواړم.
- هغه ملت چې مرګ ته په خندا او موسکا ښه راغلی ونه وایي ژوندی به پاتې نشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- عاجزي د فضیلت دښمن دی او شتمني د رذالت سره مرسته کوي.
- ادیب په شرق کې د ژوندانه پر وخت مړ، خو د مړینې نه وروسته ژوندی کېږي.
- د نیت د خاوند له منځه وړل د هغه نیت له منځه وړای نشي.
- دا ساده توب او بې عقلي ده چې یو انسان پر بل باندې د عمر او زړښت په اساس عقیده او باور لري مشرتوب زیاتره د فضیلت او بهترۍ موجب نه ګرځي.
- د عملي او سمدستي اقدام ارزښت او قدر یوازې د تشي وینا افتخار محوه کوي (یعنې د وینا څخه عملي حرکت او اقدام ته زیات ضرورت دی او خلک د عقل تر اغېزې لاندې راتلی شي.
- بد او پست انسان هغه دی چې د خپل ژوند لپاره د خلکو مرګ غواړي او په انسانانو کې د لوی شخصیت خاوند هغه دی چې د خلکو د ژوند لپاره که څه هم د یوه تن ژوند برابر کړي ایثار او قرباني ورکولو ته حاضر وي.
- ذلت او صحیح علم سره یو تر بله ضدیت او مخالفت لري دواړه سره نه یو ځای کېږي.
- د مقدماتو اوږدوالی د نتایجو په ضعف باندې دلالت کوي.
- څوک چې د پاچاهانو او د قدرت د خاوندانو څخه بې له کوم جرات کولو ډاربېري دا ګدایګر دی.
- یو انسان په تواضع سره ښه کېدای نشي مګر چې څه علم هم ولري.
- په تواضع کې افراط (یعنې چې که یو سړی له اندازې نه زیاته خپله عاجزي ښکاره کړي) دا یې په دې دلالت کوي چې ادعا لري (یعنې د کوم مطلب لپاره یې چل جوړ کړی دی.)
- ناپوه مه وژنئ، ناپوهي ئې ووژنئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- چا تـه چې دروازه خلاصـه شي او دا خل نشي د دې وړ دی چې وشـړل شي.
- حق ډېر ځلې بې له زحمت ګاللـو څخه نه حاصلیـږي.
- هیـڅوک د خـپل ملــت پـه مینـه کې نـه دی مـړ شـوی مګر چې ملت یې بیرتـه ژونـدی کړي.
- کـه څوک لـه ژونـد سره مینـه لري نــو د خــپل ملت د ژونـد پـه لیـاره کې دي مړ شي.
- هیڅ یـو مـلــت بې لـه اخلاقو پـاتي کېدای نشي او اخلاق بې له عقیدې ځان نـه نیسي او عقیده بې له پوهي نـه پـیـدا کېږي.
- د ملتـونو او ولــسونو بهتر اټکل او اندازه معلومول پـه اخلاقو کېدای شي بهتر د اخلاقو څخه هغه خـلق حسابېدای شي چې سړی د ځان څخه تېر شي او د ځان څخه د تېرېدو دلیل په کار او عمل باندې اقدام دی.
- د زرو وېناوو درونـدوالی پـه تـرازو کې د یـوه کار د دروندوالي پـه اندازه وزن نــه لري.
- بهتر هـغه چې شرق او ختیځ ورته احتیاج او ضرورت لري قوي او عادل پاچاهان او د قدرت خــاوندان دي، خو په ضعیف عادل کې کومه فایده نشته لکـه چې پـه قوي ظالم کې خیر نـه لیدل کیږي.
- د استـقلال هیلـه د کار او عمل لپـاره ده.
- کله چې میدان د پــوهانو او عالمانو څخه خالي شي جاهلان ورتـه دانګي او یـو پـه بل سبقت کوي.
- فـقـیر عالــم پـخـپل عـلـم بـاندې غني وي او جاهل غني د خپل جهل له کبلـه ضعیف دی.
- اخبار د هر ولس ژبه ده.
- استـقلال او ازادی تـه پـه تشو ویـنـاوو څوک نشي رسېدای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- که څوک عقیده ولري چې بې له دې فاني ژوند نشته نو هغه په دنیا او اخرت کې نقصان او تاوان وکړ اول او دویم یې دواړه له لاسه ورکړل.
- که څوک د وطن د خدمت په لیاره کې مرګ غواړي یعنې چې په مرګ ډیل نشي یا به مجاهد سرباز او شهید مري او یا به د عزت او سرلوړی ژوند کوي.
- څوک چې ژوند کې متانت وکړي او د تنګسو په تجربو برلاسی او بریالی شي د ده لپاره غوره دا ده چې له خپلو تجربو څخه عبرت واخلي.
- ستونځې او مشکلات همت لوړوي.
- د جاهل په مخ کې چې عاقل ماته وخوري دا بهتره ده له دې څخه چې وربانديې غالبه شي.
- صالح هغه دی چې د الله تعالی عبادت کوي دا د دې لپاره نه چې له دوږخه یې ډاریږي او یا د جنت لپاره امید او تمه لري بلکې له دې سببه چې الله په ټولو کمالیه اوصافو او صفاتو موصوف او له ټولو نواقصو څخه پاک د عبادت او تقدیس وړ دی.
- د ځینو پګړی وهونکو جمود او ناپوهې اسلام او مسلمانانو ته زیات تاوان رسوي.
- یو ملت چې د خپل حق اخیستلو په لیاره کې یو ساعت جهاد وکړي دا ورته تر قیامته پورې ذلت او د پستی له ژوند نه ښه ده.
- یو ملت چې بې خبرو ظالمانو په مقابل کې ځان مسلح نه کړي نو وربانديې دا حکم وکړه چې د څارویو او بې عقله حیواناتو څخه هم بدتر دی.
- یو ملت چې له خپلو حاکمانو څخه له ورایه شکایت کوي او په ښکاره د هغو عبادت کوي یعنې پوره اطاعت ورته لري داسې ملت د ژوند کولو حق نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د ایمان او یقین دا معنی نه ده چې د دین د مشرانو او روحانیونو عبادت وشي.
- بده زمانه او وخت هغه دی چې جاهل برى ومومي(لاربښوونه يې په لاس وي) او عاقل چوپ وي.
- کومه وېره چې د حاکم له کرسي څخه د عدالت او فضیلت په اساس نه وي هغه د احترام په ځای کې د مسخرو کولو وړ وي.
- په کومه اندازه چې د قدرت خاوندان او پاچاهان د خلکو څخه پټ وي په هماغه اندازه دوی د حقايقو څخه هم لیري پاتې کېږي.
- څوک چې بد او خبيث شي نو د هغه ظاهري وضع نرمه وي چل او فرېب به يې ډېر وي.
- ځوانان د لېونتوب يعنې د احساساتو پلونه دي پوهان او عاقلان مجبور دي په دې پله تېر شي.
- سياسي احزاب ډېره ښه اجتماعي دوا ده، خو په شرق کې اکثره د بدي دوا خاصيت پيدا کوي.
- غرب په علم پورته شو او شرق په جهل او سستۍ ښکته پاتې شو.
- د فکرونو مېوه يواځې په دې لاس ته راځي چې فکرونه د اوهامو له قيدونو خلاص شي.
- په اوهامو باندې د افکارو تړلو او قيدولو څخه د ځنځير تړل او قيدول اسانه دي.
- څوک چې تقليد او خپلې خوښې په اساس وايي چې دين په سختۍ امر کوي نه په اسانتيا، په ضرر امر کوي نه په فايدې دا شخص ډېر زيات دروغجن دی.
- څوک چې باور لري چې په ناروا يې خلکو ته فريب ورکړی دی هغه دي پوه شي چې نورو څخه اول ده فريب خوړلی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د ظاهري کړو خلکو ضرر د هغو خلکو له ضرر څخه لږ دی چې په استقامت يې ځان ملبس کړی وي يعنې په واقع او حقيقت کې بې لياري وي.
- د پاچا او مقتدر ضرورت او حاجت خلکو ته د خلکو د ضرورت او حاجت نه چې پاچا او مقتدرينو ته يې لري زيات دی.
- د علومو په مقدمو کې مبتدي گومان کوي چې ده په علومو کې تبحر لاس ته راوړی دی او اخر ته ورسېد خو ښوک چې بيا په علومو محقق شي او تجربه او رسوخ پيدا کړي هغه په دې عقيده او باور پيدا کوي چې لا تر اوسه دی په لومړني پړاو کې دی.
- چا ته چې نوی د مال نعمت په لاس ورغلی وي هغه يې په هر ځای کې ښکاره کوي او چا ته چې نوی د علم نعمت حاصل شوی وي هغه يې هر چا ته وايي.
- انسان څنگه چې نور محاسبه او تفتيش کوي هم دارنگه خپل ځان هم محاسبه کړي نو خطا به يې لږه او کمال ته به نژدې شي.
- عقل اشرف او بهتر د مخلوقاتو څخه دی د دې پواسطه انسان د صنعت او مدني پيدايښت په رمز پوهېږي بې زړه توب ټالوي (ځنډوي) او همدا وېره او بې زړه توب دی چې انسان ته ورک شوي، موجود او نژدې ورته ليري ښکاره کوي.
- د کور د ښځو د جگړې فيصله کول د سړي ژوند تريخوي.
- قوي ونه ځغرده او ژر مېوه نه نيسي.
- د شرق خلک د خپلو حاکمانو په کوږوالي کاږه کېږي او کله چې يې حاکم سم وي دوی هم ورسره سمېږي.
- ښېله اخلاقو د يوه ملت جوړېدل، ښېله دينه اخلاق کول او ښېله پوهې دينداري کول، دا هيڅ امکان نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د وجود ټـول عنـاصر په دې فـاني نړۍ کې د انسان اصلي عـقل تـه تابع دي نو هر هـغه چې نن طب او صنعت کې نه کېدونکی او محال ښکاري هغه نـژدې دی چې سبا ته ممکن شي او د عمل جامه واغونـدي.
- پـوه او هوښيـار پـلار هـغـه دی چې د خپلـو اولادو سـره د واده څخه يو ځای ونه اوسيږي او پـه چل سره يې د نژدېوالي څخه ځان خلاص کړي.
- ډېـر لږ خلک ليدل کيږي چې دوی لـه ښځو څخه د خوښۍ احساس وکړي پوه او ډېر لږ خلک دي چې ښـځو تـه د شـقاوت او بدبختۍ نسبت نـه کوي.
- پـه شرقيانو بـاندې دا وينـا «څنگـه چې تاسې ياستئ هغـه شـان ستاسې واليان هم دي» نـه تـطبيقـيږي يعنې واليان د خلکو پـه مزاج کار نه کوي بلکې د دوی په هکله دا وينـا مصداق کوي چې وايي څـنگـه چې مـو واليان دي تـاسې هم هـغـه شانـتـه اوسئ يعنې خلک بايد د واليانو د ښو اطاعـت وکړي.
- ای لويـه خدايه زموږ له سترگو د وهم پردې پورته کړې چې حقايق هغسې ووينو لکـه څنگه چې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابـن خـلـدون

«علامه عبدالرحمن ابن خلدون پخپل لیکل شوي کتاب «کتاب العبر» کې لیکلي، چې هغه د ۷۳۲هـ کال د روژې په لومړۍ نېټه، چې د ۱۳۳۲ ل کال د می میاشتي د۲۷ نېټې سره سمون خوري، د تونس په یوه کلي قراون کې وزیږېد.

لومړنۍ ښوونه یې د خپل پلار نه تر لاسه کړه. د هغه پلار د خپل وخت وتلی عالم او فقیه و. د هغه نوم محمد بن خلدون دی. کله چې تونس ته راغی نو سیاسي ژوند یې پرېښود او د لغاتو د علم تدریس یې پیل کړ. ابن خلدون د خپل پلار څخه فقه، تفسیر او د حدیثو علم زده کړ. سربېره پر دې یې قرائت کتابت، د نحوې اصول او د ادب تدریس یې هم ورکړ، ځکه نو موږ ویلای شو چې د ابن خلدون لومړنی استاد د هغه خپل پلار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۷۴۹هـ یا ۱۳۴۹ز کال کې په تونس او شاوخوا سیمو کې د طاعون ناروغي رامنځته شوه، چې زیات خلک یې ووژل. د ابن خلدون مور او پلار او نور زیات خپلوان یې د دې ناروغۍ په وجه مړه شول. د مور، پلار او نورو خپلوانو د مرگ په وجه د یو څه وخت لپاره غمجن و. د وبا په ورځو کې د هغه زیاتره خپلوان او دوستان د تونس نه موریتانیا ته ولاړل، خو ابن خلدون د خپل ورور په مشوره په تونس کې پاتې شو.»(۷)

علامه ابن خلدون بېلابیلو سیمو لکه بیت المقدس، اندلس، تلمسان... ته سفرونه وکړل او له بېلابیلو اشخاصو سره ئې هم ولیدل. د قاضي القضات، سفیر او مدرس دندي ئې تر سره کړي دي. دا ستره هستي تاریخپوه، ټولنپوه مفکر، سیاسي څېره او لوی لیکوال و.

«ابن خلدون په مصر کې ۲۳کاله تېر کړل.هغه ژوند چې ابن خلدون په شمالي افریقا کې تېر کړی و، هغه ډېر خطرناک او له ستونزو ډک و. د هغه ځای ژوند به کله د غربت سره مخ کړ او کله به یې لوړو پوړیو ته ورساوه. په مصر کې ابن خلدون د یوه عادي فرد په څېر ژوند کاوه. سیاسي چارو سره یې هیڅ تړاو نه و. مگر په شمالي افریقا کې په سیاست کې برخه اخیسته. په مصر کې یې سیاسي کالي وغورځول او د یوه عالم، فاضل او محقق شخص کالي یې په تن کړل. په مصر کې د دوو سترو کارونو سره مخ شو. یو یې د کورنۍ له منځه تلل او بل د ستر فاتح امیر تېمور سره لیدل.

علامه ابن خلدون د هغو سترو علماؤ څخه دی، چې په علومو کې ډېرې لاسته راوړنې لري. هغه د ټولنپوهنې د علم د لومړنیو پوهانو څخه شمېرل کېږي. هغه په لومړي ځل د تاریخ د فلسفې اساس کېښود. د تاریخ د علم په اړه یې زیاتې څرگندونې وکړې، چې «مقدمه» یې یو شهکار اثر گڼل کیږي. په داسې حال کې چې د ده څخه مخکې هیڅ عالم د تاریخ په اړه څرگندونې نه درلودې. ابن خلدون په لومړي ځل د قومونو د عروج او زوال عوامل وڅېړل. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونې او روزنې، جغرافيايي، حکومت کولو او نورو موضوعاتو په اړه يې ليکل وکړل.» (۷)

- ◊ تاريخ داسې علم دی، چې بايد په بې طرفۍ ولوستل شي.
- ◊ تاريخ يو دلچسپ علم دی.
- ◊ کله چې ټولنه رامنځته شي، نو موږ ته د سياست ضرورت دی.
- ◊ انسان لکه حيوان دی، ځکه د ژوند اساسي اړتياوي لکه غذا غوښتل ، د ځای پيدا کول او يا نور صفات په دواړو کې يو شان دي، هغه څه چې انسان ته يې پر حيوان برتري ورکړې ده، هغه فکر دی.
- ◊ فکر دی، چې انسان د انبياوو د علم نه خبروي او د اخرت درسته لاره ورته ښيي. د دې پايله دا شي، چې د علماوو يوه ټولنه رامنځته شي او هغوی دا علم نورو ته رسوي.
- ◊ د فکر قوت انسان ته بدي او نېکي ښيي. د همدې فکر پواسطه انسان علم او فن زده کوي او د دې فکر پواسطه انسان خپل راتلونکی روښانه کوي.
- ◊ د حيواني ټولنې عادت طبيعي وي، خو د انساني ټولنې طبيعت د عقل فکر او غور نتيجه وي.
- ◊ د قومونو زوال درې عوامله لري.۱ د اشرافو کمزوري. ۲ د فوځ تشدد.۳ عيش و عشرت
- ◊ مرکز د حکومت لپاره د زړه مثال لري، که چيرې مرکز قوي وي نو ټول حکومت ورسره قوي وي. که مرکز کمزوری وي، نو ټول حکومت (مرکزي او غير مرکزي) ورسره کمزوری وي.
- ◊ که واکمن د سياسي قوانينو په نافذولو کې ناکام شو هغه نشي کولای چې حکومت کنټرول کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ◊ فکر د علم د حرکت پایله ده.
- ◊ ضروري علوم باید لومړی پخپله ژبه ولوستل شي، ځکه په پردۍ ژبه لوستل د نیمایي علم لاسته راوړل دي.
- ◊ علوم باید په تدریجي ډول زده کړل شي. له اسانه د مشکل په طرف ولاړ شو او په یوه وخت کې یو فن زده شي.
- ◊ انسان فطرتاً ازاد پیدا شوی دی.
- ◊ وهم نیمه ناروغي، اطمینان نیمه شفا او صبر د شفا لومړی قدم دی.
- ◊ انسان په وینا تلل کیږي او په عمل قیمت کیږي.
- ◊ په ټولنه کې د انصاف او پرمختګ لپاره دا اړینه ده، چې په ټولنه کې ازادي او د بشریت احترام رامنځته شي. دا هغه برتري ده، چې خدای تعالی انسان ته ورکړې ده او انسان یې پر ځمکه خپل خلیفه ګرځولی دی.
- ◊ کله چې تاریخ په ژور ډول مطالعه، تجزیه او مشاهده کړو، موږ به د غلطیو څخه لیري پاته شو او حقایق به لاسته راوړو.
- ◊ موږ له تاریخه هغه وخت درسته ګټه اخیستای شو، چې ځان د ریښتیاوو اساس ته ورسوو.
- ◊ تاریخ په حقیقت کې د انساني ټولنې په اړه د معلوماتو علم دی، چې د نړۍ کلتور او ثقافت بلل کیږي.
- ◊ زاړه رواجونه ژوندي کول دا معنا نه ده، چې مړه ژوندي دي؛ بلکې دا معنا چې ژوندي مړه دي.
- ◊ تمدن د یوه انسان د ژوند په څېر دی. لومړی ماشوم وي او بې شماره هیلې لري. بیا ځوان شي هر څه لاسته راوړي. بیا زوړ شي، بېسبکه شي او وروسته مړ شي. له ځوانۍ څخه زوړوالي او مرګ ته یې استراحت طلبي بیایي.
- ◊ علم د عرفان او عرفان د ژوند سرچینه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ◊ تاریخ د اصلي پیښنو پوري تړلی علم دی. تاریخ د پیښنو مثبت یا منفي شکل دی.
- ◊ د ښوونکي شخصیت باید د زده کوونکو لپاره یوه نمونه وي.
- ◊ علم او تدبر د انسان ذهن، ټولنیز ژوند او روحي ژوند کې یووالی راولي.
- ◊ علوم د ټولنیز او کلتوري پرمختګ ښکارندوی دي. برعکس علمي جمود د ټولنې د انتشار او بربادۍ سبب ګرځي.
- ◊ د قوي اقتصاد نه بغیر د حکومت پښې سستې وي.
- ◊ تېر، حال او راتلونکی یو مثلث دی. که یوه زاویه ترې لیري کړو هندسي شکل خپل اهمیت بایلي.
- ◊ سیاست او حکومت د بندګانو د ساتني او د هغوی د ګټو د ساتني او کفالت او په بشري ټولنه کي د الله تعالی د احکامو د تطبیق لپاره استازیتوب دی.
- ◊ کله چې داسي خلک ووینې، چې د بدو پیښنو او سختو حالاتو پر مهال په ټوکو او خندا خبري کوي؛ پوه شه چې فقر ځپلي دي. دوی کې غفلت دی. دوی د سپکاوي احساس کوي. لکه څوک چې د نشې په حالت کې مرګ ته بېول کیږي.
- ◊ انسان او ټولنه په داخلي او خارجي ډول له یو بل سره اړیکه لري. په داخل کې انسان پخپل جسماني قوت تکیه کوي او په بیرون کې پخپل جغرافیایي محیط، اب و هوا تکیه کوي.
- ◊ د زده کړي موخې د ټولنې د موخو تابع وي. د زده کړې موخې:
  - د داسي کسانو روزل، چې ژوند په ښه ډول تیر کړي.
  - د نویو پیدا شویو او بالغانو کلتوري خلاء ډکول.
  - فرد ته په درست ډول د فکر کولو عادت ورکول، تر څو ټولنیز مسائل په صحیح ډول حل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زده کوونکو ته د قواعدو او ضوابطو مطابق د ژوند تیرولو تربیت ورکول.
- په زده کوونکو کې تمدني خصوصیات رامنځته کول، تر څو ټولنه په صحیحو لیکو باندې روانه کړي.
- د مسلمان د زده کړې اصلي موخه د الهي معرفت پېژندل دي، کوم چې د پېغمبرانو د پیروۍ نه تر لاسه کیږي.
- ◊ د مذهبي، کلتوري، ساینسي او فلسفي علومو زده کړه د ټولنې د هر وګړي لپاره ضروري ده، چې ټولنه د جمود ښکار نشي او ټولنیز پرمختګ لا ګړندی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سقـراط

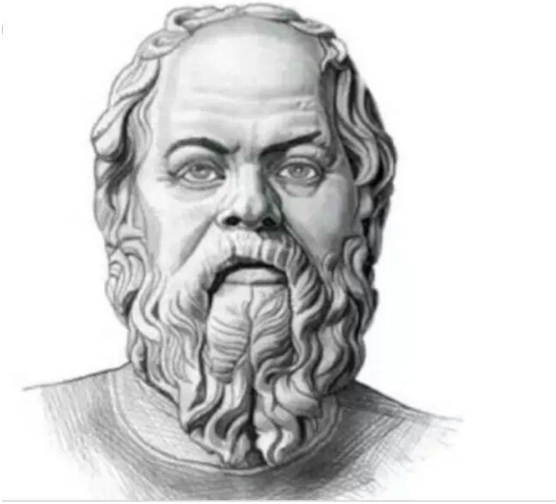

سـقـراط پـه (۴٦۹) ق.م د اتن ښـار پـه ايـلوپـيک نومي کوځـه کې زيـږېـدلی دی. پلار ئې مـجسمـه جوړوونـکی او مور ئـې د کوچنيانو پـالـنـه کـولـه. سقراط ښکلی نـه و، لـه رنګـه تور او بـدرنګـه څېره ئې وه. د کرايـټو پـه وينا« سقراط د اتن ښار تر ټولو بـدرنـګ هلک ګڼل کېده، غټې پړسېدلي شونډې، پلن تـندی او بې ډولـه سترګي ئې وې.»

سقراط پـوځي زده کړې هم کړې وې، پـه ځينو جګړو کې ئې برخه هم اخيستـې ده او د يوه اتـل سرتـېري پـه توګـه ئې ځان ثابت کړی دی، سيـاسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصيت هم و. د سقراط فلسفه پر انصاف، نېکۍ او ځان پېژندني ولاړه وه ، له خلکو سره ئې تل بحثونه کول او نېکۍ ته ئې رابلل. سقراط دوه ودونه کړي وو د لومړۍ مېرمني تر مرگ وروسته ئې دويم واده وکړ او له دې مېرمني ئې درې زامن وزيږېدل.

سقراط په ٣٩٩ ق.م په زندان کي د زهرو جام وڅيښ، له اتن او دې نړۍ نه د تل لپاره ولاړ ،خو نوم ئې د يونان وياړ او دی د خپلي فلسفې قرباني شو.

- پر کومه پوهه چي انسان نازيږي هغه يوازي تشي او بې معنا خبري دي.
- ښه اخلاق يوازي امن، سوکالي او سلامتي نه راوړي بلکي په زړونو کي ماڼۍ هم جوړوي.
- خپله ټوله مينه خپل دوست ته هم مه ښکاره کوه،کله چي لږ بدلون هم ووينې، تا خپل دښمن بولي.
- کوم انسان چي له نړۍ څخه ولاړ شي هلته به هغه رېښتني قاضيان وموmي، چي په هکله ئې ويل کيږي دوی هلته عدل کوي.
- په يوه هيواد کي استبداد او افراطيت هغه وخت رامنځته کيږي چي تر اندازې زياته ازادي ولري.
- تر ټولو نژدې مرگ او تر ټولو ليري هيله ده.
- مرگ څه شی دی؟ ښايي مرگ د انسان لپاره يو ستر نعمت وي خو خلک له مرگه داسي ويريږي لکه ستر ناورين چي وي.
- له مرگه مه وېرېږئ ځکه تر مرگ ئې وېره ترخه ده.
- د يو چا د شخصيت پر ځای د هغه له بدن سره مينه کول د ځارويو کار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د فکر ازادي يو لازمي شی دی.
- هغه دولت هيڅکله نه پاتيږي، چي مجرم ته سزا واورول شي او پرې پلې نشي.
- واده کول او نه کول دواړه پښېماني لري.
- پوهه يوازي له استادانو نه، بلکي له هر تجربه ناکه کس څخه هم تر لاسه کېدای شي.
- هر سړی که غلام هم وي يو ډول وړتيا لري.
- مرگ يو ژور خوب دی يا له يو ځای څخه بل ځای ته د تللو نوم دی.
- اروا هم په نېکۍ او ښه والي سره وده کوي په بديو بربادېږي.
- نېکي پوهه ده، پوهه يوه ښکلا ده او د انسان په کړو- وړو مخامخ اغېزه کوي.
- نا ازمويل شوی ژوند د پاتي کېدو ارزښت نه لري.
- له هر کار سره چي مينه لرې تر سره ئې کړه؛ که ئې تر سره نه کړې بيا به پښېمانه شې.
- ای خدايه ما ته پوهه را او دومره پوهه چي زه ئې وزغملای شم.
- خدايه داسي ساده او يو مخيزه ژوند را کړې چي پټ او ښکاره هر چا ته په يو ډول ورڅرگند شم.
- جگړه په حقيقت کي ځانوژنه ده.
- ټولنه هغه وخت نېکمرغه کېدای شي چي مطالعه ئې ورځنی کار شي.
- چي په دې پوه شې چي نه پوهېږم دا رښتينې پوهه ده.
- يوازي په يوه شي پوهېږم، چي نه پوهېږم.
- نېکمرغه هغه دی، چي له خپلي هري خطا نوې تجربه تر لاسه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- که زده کړه غواړې هره تېروتنه یو درس دی.
- نېکمرغي یعني په تېر وخت ویاړ، اوس وخت هلي- ځلي او راتلونکي ته امید.
- ښه خبره که د بد سړي له خولې هم راوزي عمل پرې کوه ځکه سره زر د بدرنګي ښځي پر غاړه هم قیمت نه بایلي.
- کومه خبره چي له دښمنه پټه ساتې هغه له دوسته هم پټه ساته.
- د غوسې غوره علاج خاموشي ده.
- رښتینولي هغه لاره ده، چي نېغ دي تر خدایه رسوي.
- ښکلا د لږ وخت ظلم دی.
- فلسفه له کتابه نه، له ژوندانه راټوکیږي.
- د خپلو ټولو دښمنانو تر څنګ خپل ډېر نږدې دښمن ته چي ستا ژبه ده، ډېر پام ساته.
- زړه زر سترګي لري، خو چي مین شي د شهۍ یو عیب هم نهویني.
- پوهه دوه ډوله ده رښتینې او نا رښتینې، د رښتیني پوهي بنسټ د پوهي لټون دی او د نارښتیني پوهي بنسټ بې ځایه خیالونه دي.
- واده خامخا وکړئ که دي ښه ښځه په نصیب شوه نېکمرغه به یې او که نه وه فیلسوف به شې.
- پاکه پوهه په ناپاکو زړونو کي نه ځاییږي.
- ژوند لنډ او فاني دی، خو هنر اوږد او تلپاتي دی.
- د یوه ملت د له منځه وړلو لومړی ګام د هغه د حافظې پاکول دي.
- ستاسو تر زړه هیڅوک هم تاسو ته نږدې او رښتینی نه دی له هغه چا لیري اوسئ چي ستاسو زړه ئې نه غواړي.
- وخوره چي ژوندی اوسې، خو نه دا چي ژوند د خوراک لپاره وکړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- عـاقل کم ږغیـږي او ډېـر اوري.
- وېـره ده، چي مـرګ تـریخـوي.
- د کوم کار پـه کولو چي شرمـېږې نـوم ئې هم مـه اخلـه.
- تـوده مینـه سـړه ختـمیږي.
- کـار د نـېکمرغۍ او خوښـۍ سرمـایـه ده.
- خــوب د انسان د وجـدان ږغ دی، بـایـد پـه هـغـه ښـه پـوه شو او هـغـه تـه غاړه کښـېـږدو.
- د یوې بریـا خونـد د سلو نـاکامیـو پـه خونـد ارزي.
- غریب هغه نـه دی، چي پیسې نـه لري غریـب هغه دی چي هیلي نـه لري.
- له خپل مور و پـلار سره داسي چلنـد وکړه، چي له خپلو اولادونـو ئې تمه لرې.
- سیـاست یو هنر او جمهوریـت یو ټاکل شوې او منل شـوې نـاپـوهــي ده.
- پوهه او عقل پـه انساني نفس کي لـه ټولو ښـېګڼو لوړ او تـر ټولو ښه دی.
- د نفس د تزکیې بنسټ له خدایـه وېره او پر اخرت بـاور دی.
- پـه کوم شي چي نـه پوهېږې هــغـه مه وایـه، څه تـه چي اړتیـا نـه لـرې هغه مــه لټـوه او کومـه لاره چي درتـه معلومـه نـه وي پر هغې مـه ځـه.
- پـه انـساني ژونـد کي تر ټولـو بـده زمـــانـه هغه ده چي خلک لـه دلیل نـه نفـرت کوي.
- کـار د سعـادت ذخیـره او کـامیـابي ده.
- څوک چي د ښه او بد توپیر نشي کولای هغه کس په مړو کي شمېر دی.
- د چا چي مـعـامله د رېښتیا پر بنسټ ولاړه وي هغه شخص په لویـه او نوې وسلـه سمبـال دی.
- تعلیم د حقیقـت پـر لور د لارښـود نـوم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هره نېکـي علم دی او هره بدي جهل او نـاپـوهي.
- د دنیـا عزت په دې کې نغښتی دی چي موږ په ظاهر څه ډول یـو بـاطن مو هم بایـد هغه ډول وي.
- وسله یـوازې د جنـګ پـه وخت کې د زرو څخه زیات ارزښت لري مګر عقل هر وخت او پـه هر ځای کې.
- د هوښیار سړي ازموینـه د غصې پـه حالت کې کېدای شي.
- ژونـد لـه مـرګ څخه سخـت او مـشـکـل دی.
- مرګ پـه حقیقـت کې د نوي ژونـد پـیـلامـه ده.
- دوستي د بشر له اړتیاوو څخه ده.
- ناپوه دوستان مو وېرونکي دښمنان دي.
- که انسان بدي پېژندلی، نو بدي یې نه کوله.
- ښکـلا یـوه منطقي قـضیـه ده چي صغری ئې سترګي دي، کـبـری ئې زړه دی او نتیجـه ئې عـشق دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رابـندر نـاتهـ ټـاګـور

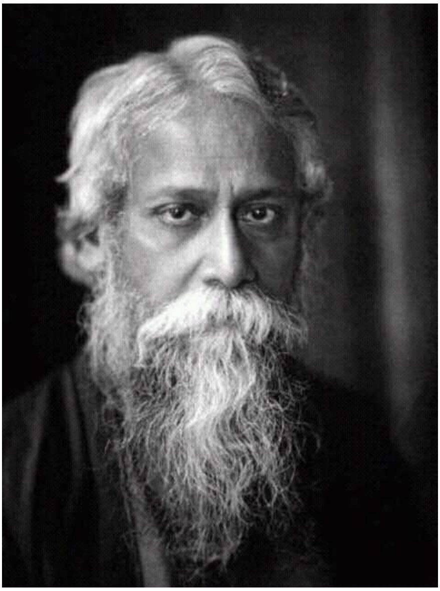

رابنـدر ناتـهـ ټاګور نـړیـوالـه مشهوره څېره او نړیـوال ادبي شهرت لري. پـه ۱۸۶۱م کال د مې میاشتې پـه اوومه نېټـه د هندوستـان پـه کلکتـه ښار کې پـه داسي کورنۍ زیږېدلی دی، چې پـه ادب، هنر او موسیقۍ کې ئې شهـرت درلـود. ټـاګـور یـوازي ادبیـات نـه بلکي پـه تمثیـل او موسیقۍ کي ئې هم خپل نوم ځلولی دی. زده کـړې ئې پـه کورنۍ کي پـیـل بیـا ښـوونځي، د بنګـال اکاډمي او بیـا تر انګلستـان پوهنتـونـه ورسېـد. پـه ژونـد او تـر مرګ وروستـه ئې بـېلابـېـل ویـاړونـه او لـقبـونـه ګـټـلي دي بـېلابیـلو هیوادونـو تـه ئې سفـرونـه کړي او پـه نړیـوالـه کچه مینـه وال لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټاګور يو پراخ نظره او بې تعصبه شخصيت و. د نړيوال انساني او بشري فکر خاوند و، همدا سبب دی چي په نړيواله کچه يادېږي. د ده د منظومو او منثورو اثارو شمېر ګران، خو ډيري ډرامې، ناولونه، ليکونه، نندارليکونه داستانونه، بېلابېل مضامين او بېلابيلي ښوونيزي- روزنيزي ، مذهبي او سياسي ويناوي ئې په اثارو کي راځي. دلته ئې د ځينو ډرامو، ناولونو او شعري ټولګو نومونه يادوو.

د ځنګله ګل، مات زړه، د ماښام سندري، د سهار سندري، تصويرونه او سندري، توپان، قرباني، پاچا او ملکه، د فطرت انتقام، زرينه کښتۍ، باغوان،خوړمني سترګي او داسي نور.

ګيتانجلي ئې مشهور اثر دی، چي نړيوال شهرت لري او د نوبل جايزه ئې ګټلې ده. دا اثر ارواښاد استاد عبدالرؤف بېنوا پښتو ته ژباړلی دی.

دا نړيوال مشهور شاعر، ليکوال او د انساني او بشري فکر پالونکی په ۱۹۴۱م کال د اتيا کلونو په عمر مړ او خپل نوم ئې د هندوستان لپاره ستر وياړ پرېښود.

- که له چا څخه د څه تمه ونه لرې ټول ستا دوستان دي.
- که د ټولو تېروتنو پر مخ دروازه وتړې نو حقيقت ښايي د دروازې شاته پاته شي.
- عشق د لويی راز دی چي مرګ او ژوند ته تراو ورکوي.
- عشق حرکت او سکون دواړه په ځان کي نغښتي دي، زموږ زړونه چي هره شېبه بدلېدونکي دي په عشق کي ارام، ډاډه او سکون ته رسيږي.
- ښکلا د حقيقت موسکا ده کله چي زموږ په وجود کي غزوني وکړي په يوه بشپړه هينداره بدليږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د لوښي په منځ کي اوبه رڼې دي، خو د سمندر اوبه پیکه وي کوچني حقیقتونه رڼې کلمې لري، خو ستر حقایق په ستره چوپتیا کي ډوب وي.
- زموږ لپاره د دې نړۍ تر ټولو ستره موخه دا نه ده چي یوازي ژوند پکي وکړو بلکي دا ده چي هغه وپېژنو او ګټه ترې واخلو.
- پتنګان شپې شمېري، نه میاشتي ځکه خو پوره وخت لري.
- له خپل خدایه مه بې پرواکېږئ، پر هغه تلپاتي تکیه ولرئ، ځکه چي هغه مو هیڅکله یوازي نه پرېږدي او ستاسي په څنګ کي دی.
- د خلکو زړونه خوشحالول نه خرڅ لري، نه زحمت یوازي موسکا بسنه کوي.
- چي زړونه پکي له ډاره په امان وي، چي سرونه پکي هسک وي، چي په علم هیڅ ډول بندیزونه نه وي، چي په نړۍ کي د ځایي ټاکل شویو پولو په دېوالونو وېشلي نه وي، چي توري پکي د صدق له ژورو راوزي، چي د عقل رڼه سرچینه د عادتونو په دښتو کي لاره ورکه نه کړي... باداره، د ازادۍ په داسي جنت کي زما وطن ویښ وساته.
- نصیحت کول اسان، عمل کول ګران دي.
- ډېر فکر کول، لږ خبري کول او ډېر اورېدل د هوښیار انسان عمل دی.
- د ویري او امید په وخت کي ریښتیا ویل مشکل کار دی.
- دروغجن اخر رسوا کېږي.
- شپه په لوږه تېره کړئ، خو سهار پوروړي مه پورته کېږئ.
- خوږه ژبه د الله ج غوره نعمت دی.
- پردی شهرت له مصیبته کم نه دی.
- کامیابي یو ځل دروازه ټکوي مګر مصیبت او مشکل سهار او ماښام.
- د ژوند ټول توان او طاقت دومره دی لکه د ډبري پر سر د شبنم څاڅکی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- انسانان ظالمان دي، خو انسان مهربانه دی.
- مینه د ژوند ډېوه ده.
- مینه یو بې پایه راز دی، نو بل هیڅ شی نشي کولای چې تشریح ئې کړي.
- د ښځو غوسه د الماسو په څېر ده؛ ځلیږي مگر سوځل نه کوي.
- د چینجي په فکر، ډېر عجبه او احمقانه کار دی، چې انسان خپل کتابونه نه خوري.
- سیند ته په کتو او درېدو هیڅکله له سینده نشې اوښتلای.
- ماښام مهال لمر د ډوبېدو په حال کې وپوښتل: داسي څوک شته، چې زما ځای ونیسي؟ کوچنی شمعې وویل: زه به هڅه وکړم.
- اوسنی نړۍ په کرکه او وحشت کې د جنون له بریده هم ورواوښته جگړه د ظلم، تېریو او پر له پسې اضطراب سمبول گرځېدلې ده. د تلو راتلو ټولي لاري کږې- وږې شوي دي، زړونه ټول د تمي او حرص نه ډک دي. ټول مخلوقات بیا راژوندي کېدو ته سترگي پر لاره دي. ای د لا محدود ځښتنه! ای سپینه اسمانه! ای خپلواکه! پخپلې بې اندازې مهربانۍ او لطف سره د ځمکي له زړه نه د کرکي دا توري لکې لیري کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد ګل خان مومند

«ښاغلی محمد ګل خان د محمد خورشید زوی، د مومن خان لمسی، د عبدالکریم کړوسی په قوم حسین خېل مومند دی. د ۱۳۰۳هجري قمري کال د روژې میاشتې پر ۱۳ورځ د کابل د اندرابیو په کوځه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړه او دود علوم یې په خصوصي ډول له پوهانو څخه لوستي دي.» پر ۱۳۲۷ هـ ق کال د حربي ښوونځي په دویم ټولګي کې د زده کوونکي په توګه شامل او تر پنځه کلنې تعلیمي دورې نه وروسته بریالی فارغ شو او د اردلانو په غونډ کې د توپچي څانګې د قوماندان په حیث وټاکل شو. په دغه شاهي ټولګي کې له یوې خوا کنډک ته درس ورکاوه، له بلې خوا یې د حربي ښوونځي د سرښوونکي په توګه وظیفه اجرا کوله او د دغه بریالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدمت په نتیجه کې د سپه سالار صالح محمد خان د یاور په حیث مقرر شو او د شاهي گارډ د قوماندانۍ چارې هم وروسپارلې شوې. (۹، ٦مخ)

محمد گل خان مومند لکه د نورو پښتنو مشرانو په څېر نه یوازې د تورې خاوند و، بلکې د قلم او ادب د دنیا لویه شتمني هم ور په برخه وه او په دې برخه کې هم زیات خدمتونه کړي دي... پر پښتني فرهنگ باندې د محمد گل خان مومند د هلو ځلو اغېزې او تاثیرات په لاندې ډول په گوته کوو:

۱ په ژورنالیستکه او خپرنۍ برخه کي ۲ د ادبي ټولنو په جوړونه کې ۳ د روزنې او پالنې په برخه کې.(۹، ۸مخ)

ځیني اثار او لیکني ئې په دې ډول دي:

پښتو سیند، د پښتو ژبي لیاره، لنډکۍ پښتو او پښتنواله، روزنه، پخلی، پښتني تربیه او پخواني ملي او ادبي اصطلاحات.

« مرحوم محمد گل خان مومند په دري ژبه کې هم د ښه قلم خاوند ، پر ترکي او روسي ژبو هم ښه پوهېده.» (۹، ۷مخ)

«... د لومړي ځل لپاره یې پر ۱۳۱۱ ل کال، په کندهار کې د (طلوع افغان) اوونیزه په پښتو کړه، دا په افغانستان کې لومړنۍ اوونیزه ده، چې په پښتو ژبه خپریږي، د دې اوونیزي مسؤل چلوونکی لوی استاد علامه پوهاند عبدالحی حبیبي و... د ۱۳۱۱ل کال د قوس پر ۹نېټه یې په کندهار کې «پښتو ادبي انجمن» تاسیس کړ. (۹، ۸ مخ)

« محمد گل خان مومند چې پښتانه یې د بابا او دادا په نوم یادوي پر ۱۳۴۳ل کال د اسد میاشتې پر ۲۷مه ورځ د سهار پر ۸ بجو د ۸۰ کالو په عمر د زړه د درېدو په اثر، د کابل په بریکوټ کې وفات شو او په شهدای صالحین کې خاورو ته وسپارل شو. د مرحوم محمد گل خان مومند د جنازې په مراسمو کې د هغه وخت د دولت ډېرو لوړو دولتي اشخاصو برخه اخیستې وه.»

(۹، ۷مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له «لنډکۍ پښتو او پښتونوالي» نه د پښتو په اړه د محمد ګل خان مومند ځیني ویناوي د نمونې په توګه را اخلو، چي له پښتو سره د ده اورنۍ مینه ښیي. د ده د پښتني احساساتو او جذباتو ښکارندویي کوي. پښتو یوازي ژبه نه ګڼي، بلکي پت، مېړانه، سرښندنه، پښتني ټولنیز ژوند، دود و دستور چلند او کړه وړه او هغه پښتني صفات پکي انځوروي، چي پښتو ترې جوړه ده او پښتون پرې پښتون بلل کېږي.

اروانښاد مومند په خپلو لاندي ویناوو کي چي هره یوه ملغلره ده، واقعاً پښتو تعریف کړې ده. موږ ترې پوهېدای شو، چي پښتو څه ده؟ پښتو څه ته وایي؟ او څنګه پالل کېږي؟

- پښتو، پښتو منل، پښتو ویل، پښتو کول او پښتو چلول دي.
- پښتو د پښتنو په ولس او جامعې کښې لکه روح په کالبد کښې ده. څنګه چې په کالبد کښې روح نه وي کالبد خوشي شی دی همدغسې که د پښتنو په ټولۍ کښې پښتو نه وه نو د پښتنو ټولۍ به خوشي شی وي.
- د پښتنو خوږه مرکه په پښتو کېږي. پښتانه د پښتو نه خوند اخلي. تر ټولو مرکو خوندوره مرکه د پښتو ده.
- د پښتانه سره د پښتو د لیارې سره سم روغه کول پښتو ده، د پښتو د لیارې سره سم پښتانه ته ننواتې کول پښتو ده. د پښتو د لیارې سره سم د پښتانه ننواتې منل پښتو ده، پړه منل او تړه ورکول پښتو ده.
- پښتون ریښتیا وایي، هر چیري یې وایي، هر چا ته یې وایي او هر کله یې وایي.
- پښتانه په پښتو سره پښتانه وه، ان په پښتو به سره پښتانه وي.
- پښتو خورا خوږه وروري ده. پښتو د پښتنو سره خواخوږي ده.
- د پښتنو رنګ په پښتو ښه کېږي.
- پښتو له دښمن سره ګالنه ده. پښتو انتقام دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پښتنو خپلوي په پښتو سره ده، خپل او پردی په پښتو سره څرګندیږي او بیلیږي.
- له عزیز سره عزیزولي، له خپله سره خپلوي، د مشرانو احترام، د کشرانو قدر او عزت، پر وړو مهرباني او شفقت، د هغوی روزنه، پر هغوی د هر پښتانه پاملرنه دا ټول په پښتو سره کیږي.
- پښتو ده، چې له پښتونه یو کور، یوه کورنۍ، یو ټبر، یوه کوړمه، یو کهول او یو ولس جوړوي.
- پښتو د پښتنو تفکرات، تخیلات، ذوق او هر څه یې چې سره یو شانته او یو کوي.
- پښتو صله رحمي ده. پښتو شفقت دی.پښتو مرحمت دی. پښتو مهرباني ده. پښتو مروت دی. پښتو ښېګڼه ده.
- کونډې، رنډې، یتیمان، بېوزلي او مسکینان، ړانده او ګوډ په پښتو ساتله کیږي.
- د ضرورت په وخت کښې د هر مسلمان ورور سره په تېره بیا د هر پښتون سره هر ډول مرسته په پښتو سره کیږي.
- پښتو پښتانه په غم او ښادي کښې سره شریک کړي او شریکوي یې. پښتو پالنه ده.
- که پښتو نه وه، ته به زما د سر خوږ یې، زه به ستا د سر خوږ یم.
- پښتو اصیلتوب دی پښتو سیالوالی دی پښتو نجات دی پښتو عالیجنابي ده.
- پښتو کښې سپکه نشته، نو ځکه سپک پښتون نه دی.
- پښتو عزت دی. پښتو کښې بې پتي، د ککتوب نشته، ځکه پښتانه یې نشي زغملای.
- پښتو کښې لویي نشته. پښتو د لویجن سړي سر په تیره ټکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- پښتو ساووتوب او باداري ده. پښتو دروندوالی دی. پښتو د پښتنو درنول دي. پښتو کښې ټيټپال او تملق نشته.
- پښتو شرافت دی. پښتو ښه نيت دی. پښتو د پښتون او مسلمانانو د خير غوښتنه ده. پښتو ښه اخلاق دي.
- پښتو سپېڅلتوب دی. پښتو پاکوالی دی. پښتو فضيلت دی. پښتو د پښتنو معنويت دی.
- پښتو د پښتنو د روح او ژوندانه ښکارندوی ده. پښتو سړيتوب دی او سړيتوب پښتو ده. پښتو انسانيت ته خدمت دی.
- پښتو کښې ظلم نشته. د لږ زورور او بې زورو سره زور پښتو نه ده.
- پښتو په خبره درېدل، خپله خبره تر سره کول او په عهد وفا ده.
- پښتو غنا ده. پښتو استغنا ده. پښتو کښې سوال نشته او سوال کول پښتو نه ده.
- پښتو قناعت دی. پښتو په حق درېدل دي. پښتو کښې ناروا نشته او ناروا پښتو نه ده.
- پښتو صبر دی. پښتو حوصله ده. پښتو زغم دی. پښتو کار کول دي. پښتو هاند او کوښښ دی.
- پښتو دين، وطن او د پښتانه ولس ته خدمت دی. پښتو ايثار دی. پښتو فداکاري ده.
- پښتو د اسلام، د پښتو او د پښتنو د شته والي لپاره ځان نشت کول دي.
- پښتو ريښتيا ده. پښتو کښې خيانت نشته. پښتو کښې دروه نشته. پښتو کښې ټګي نشته. ټګ پښتون نه دی. پښتو صداقت دی.
- پښتو پاک زړه دی. پښتو سليم وجدان دی. پښتو ده، چې پښتانه له بدو چارو ساتي. ښو ته مخه په پښتو کيږي.
- پښتو دوا ده. پښتو شفا ده. پښتو د پښتنو ګاڼه ده. پښتو حيا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- پښتو د پښتنو زلمو ښکلا او د پېغلو ښايست دی.
- پښتو د پښتنو جامه ده او حيا يې پرې ساتلې ده.
- پښتو د پښتنو نارينه وو پګړۍ او د ښځو ټيکری او پوړنی دی. پښتو د پښتنو ښځو ستر دی.
- پښتو عفت دی. پښتو عصمت دی.
- پښتو سمه عقيده ده. پښتو ايمانداري ده. پښتو پر مسلمانۍ ټينګېدل دي.
- پښتو سعادت ته ورغلې سمه سيخه لاره ده.
- ورکړه او سخاوت، د بې وزلو سره مرسته لويه پښتو ده.
- پښتو ډاډ دی. پښتو توکل دی. پښتو په پښتنو اعتماد دی. پښتو پر ځان باور دی. د مېلمنو پالنه د پښتو ځيني ده. پښتو ډوډۍ ماري ده.
- پښتو د علماوو منه او احترام دی.
- له سيالانو سره سيالي او له نړۍ سره برابري په پښتو کيږي.
- د وطن مينه پښتو ده.
- پښتو د پښتنو د بري او لوړوالي ضامنه ده.
- پښتو د پښتنو د لوړوالي وسيله ده.
- پښتو ازادي ده. پښتو قوت دی. پښتو مقاومت دی. پښتو اقتدار دی.
- پښتو حاکميت دی. پښتو عظمت دی. پښتو شوکت دی.
- پښتو د پښتنو لوی ناموس دی. پښتو د پښتنو د ټولني روح دی.
- پښتو د پښتنو د ژوندو ساه او د مړو کفن دی.
- پښتو پښتنو ته د پښتنې ژوندانه لاره ورښيي.
- پښتو د پښتنو د دواړو نړيو د سعادت ضامنه ده. د زلمو، د زړو قوت او خوشحالي ده. د زړو لکړه او امسا ده.
- پښتو اراده ده. پښتو ننګ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- پښتو متانت، ثبات او استقامت دی.
- پښتو توره ده. پښتو مېړانه ده.
- پښتو د پښتنو نه چاپېره خورا کلکه کلا ده.
- د ژوندانه په تیارو کښې پښتانه یواځې د پښتو په رڼا لاره میندلای او سیخولای شي.
- پښتو نظام دی. پښتو انتظام دی. پښتو نیاو او انصاف دی. خواخوږي په پښتو کښې ده.
- پښتو د پښتنو هغه حق دی، چې یو ځای ورسره زیږېدلی دی.
- پښتو د پښتانه د ناموس ساتنه پر هر پښتانه لازمه ګرځولې ده.
- پښتو خو نو پښتو ده او پښتو پښتونواله ده.
- پښتانه په پښتو نازیږي. پښتانه په پښتو سرلوینه کوي.
- پښتانه په پښتو ولاړ دي. که پښتو نه وي پښتانه غورځیږي، پرزیږي، سته یې خیژي او ورکیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گـل پاچـا الـفت

گل پاچا الفت د میر سید پاچا زوی د سید فقیر پاچا لمسی په ۱۲۸۸ هـ . ش کال لغمان ولایت، عزیز خان کڅ په منصور کلي کي دې نړۍ ته سترګي پرانیستې.

ګل پاچا الفت د لغمان، ننګرهار او کابل له علماوو څخه زده کړي وکړې. د خپلي مورنۍ ژبي تر څنګ ئې په پارسي او عربي هم لیکل کول. ښاغلي الفت رسمي ملازمتونه، پارلماني او صحافي مصروفیتونه او د تدریس چاري تر سره کړي دي. په بین المللي سیمینارونو کي ئې هم ګډون کړی دی. د کلتوري او ادبي هئیت په توګه ئې بېلابېلو هیوادونو ته سفرونه او هلته ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کنفرانسونه کړي دي. استاد الفت د خپلو فعالیتونو، نوښت او جدیت له امله نمانځل شوی دی. بېلابیلي ادبي او علمي جایزې، نښانونه او ستاینلیکونه ورکول شوي دي.

د استاد الفت په اثارو کي تخلیقي، تحقیقي، تحلیلي، ژباړي او په نورو ژبو لیکني شاملي دي. د ځینو منظومو او منثورو اثارو نومونه ئې دا دي.

د پسرلي نغمه، عالي افکار، د ازادۍ نغمه، د زړه وینا، غوره اشعار، بله ډېوه، غوره نثرونه، املا او انشاء، ادبي څېړني، پښتو سندري او نور اثار.

د استاد ګل پاچا الفت نثري کلیات د ښاغلي محمد اسماعیل یون په زیار او شعري کلیات ئې د شهرت ننګیال په زیار راټول او چاپ شوي دي.

استاد الفت نږدې تر څلوېښت کلن ادبي، ملي او ټولنیزو خدماتو وروسته د ۱۳۵۶هـ . ش کال د لیندۍ میاشتي پر ۲۸مه نېټه له دې نړۍ سترګي پټي کړې. د عزیز خان کڅ د منصور کلي په هدیره کي د کابل ـ ننګرهار د لوی واټ پر غاړه خاورو ته وسپارل شو.

روح ئې ښاد.

- ✍ د مینې تر اغېز لاندې خلک په سترګو لیدل او په خوله ویل نشي کولای.
- ✍ مینه او محبت سړی ړوند او ګونګ کړي چې په سترګو عیب لیدلای او په خوله یې ویلای نشي.
- ✍ له خپل کار سره مینه لرل د بري ستر راز دی.
- ✍ هر څومره چې په زړه کې له کار سره مینه زیاته شي د انسان په کوښښ کې زیاتوالی راځي او کار ښه کیږي.
- ✍ چیري چې مینه نه وي هلته ژوند نه وي.
- ✍ یوازي مینه ده چې له پاچاهانو خدمتګاران جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✍ افلاطون په پوهه او مجنون په مینه مشهور شوی دی.
- ✍ د یو ښه او ټولنیز ژوند لپاره اړینه ده چې له خلکو سره ښې اړیکي، مینه او قرابت ولرو او د اخلاقو پواسطه په زړونو کې مینه وزیږوو.
- ✍ هغه مشران او رهبران چې له پیسو سره مینه لري هیڅکله له خپل ملت سره مینه نشي کولای.
- ✍ هغه چې په زړونو کې د خیر مینه نه لري هغوی هیڅکله سمه لار نشي موندلای.
- ✍ د انسانانو په زړونو کې مینه او محبت یو شان نه وي د ځینو خلکو په زړونو کې ډېره ، د ځینو لږه وي. د ځینو په زړونو کي تر ډېره دوام کوي او د ځینو له زړونو ژر له منځه ځي.
- ✍ که هغه مقام غواړئ چې یوازي د خدای ج د دوستانو په نصیب رسیږي نو په زړونو کې مو مینه او محبت پیدا کړئ.
- ✍ هر انسان هر وخت د مینې او محبت تږی وي.
- ✍ دروغ نه دي که ووایو چې هر انسان پر ځان مین دی او له ځان سره مینه لري. د انسان هره مینه چې له هر چا او هر شي سره وي په هغه کې د ځان مینه پټه ده ځکه له ځان سره مینه د انسان په غرایزو کې شمېرل کیږي هیڅوک ترې خلاص نه دی.
- ✍ که تاسي یو څوک وینئ چې له یوه بل سره ډېره مینه کوي دا مینه هم په اصل کې له ځان سره مینه ده.
- ✍ یوازې د مور او پلار مینه ده چې لمن یې له هر راز تومتونو پاکه ده.
- ✍ دا یوازي عقیده ده چې په انسان کې عقل، مینه، صداقت، زړورتیا غښتلی عزم او حرکت پیدا کوي.
- ✍ په هغه مینه کې چې د عدالت ملا ماتیږي لویه ګناه ده.
- ✍ څوک چې پر ازادۍ مین وي هغه هیڅکله ځان نشي مقید کولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- که مو د ازادۍ په لار کې سر او مال ولاړ شي بيا مو هم له زړونو د ازادۍ مينه نه وزي.
- که د سبا ورځې مينه زموږ له زړونو ووزي موږ بيا ژوند نشو کولای ځکه چې زړونه سړيږي او ارزو ګاني مري.
- ښه عقل هغه دی چې د مينې او محبت په غېږ کې وده وکړي.
- هره ښکلا پرته له مينې ارزښت نه لري.
- عاطفه، مينه او محبت د انسان د ډيرو ناروغيو غوره درمل دي.
- د مينې او محبت په نړۍ کې ضعيف او کوچني د لوی او قوي تر څپيړو لاندې نه دي.
- په ډيرو مينو کې ډيرې کينې او په ډيرو احسانونو کې ډېر زيانونه پټ وي.
- د سترګو کار له ښايست سره دی، د زړه کار له مينې سره.
- که دوه مينان سره بېل شي پروا نشته ځکه چې مينه نوره هم زياتيږي او د وصال ارزو قوي کيږي.
- د مينې خبرې چې څومره ساده او بې ساخته وي هغومره ښې وي.
- مينه کله د ښايست په اثر کې راپيدا شي او کله د مينې په سبب سړي ته يو شی ښايسته ښکاري.
- مينه او محبت زموږ سترګې داسې تړي چې د خپل محبوب معايب له محاسنو نشو بېلولای.
- څوک چې د مينې او محبت تر اغېز لاندې راشي هغه لکه بلبل او بورا د ګل په يوه پاڼه خوښ او خوشحاله وي او ټول باغ په همدغه يوه پاڼه کې ويني.
- مينه او محبتونه ټول يو راز نه دي او نه يې اغېزه د انسان په زړه کې يو ډول وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مینه، عاطفه او محبت د انسان د ډیرو ناروغیو درمل دي.
- تر څو چې د دنیا پر مخ د حُسن او جمال مظاهر لیدل کیږي او د انسان په سترګو کې د لیدلو او کتلو احساس وي هــرو مــرو به د انسان په زړه کې یو ډول مینه او د یو شي محبت وي.
- که مینه په منځ کې نـه وای نو د دېب او ښاپېرۍ زور هیڅکله برابر نه دی.
- ځیني میـنې او محبـتونه وي چې ډېـر ژر د انسان لـه زړه محوه کیږي او هیڅ اثر یې نـه پاتـیږي.
- هر سـړی پـه هر وخـت کې د میـني او مـحبـت وړی دی او لوی خدای ج هم د مومنانو شدید محبت او مینه ستــایي.
- هغه شی چې خلک یې سعادت او خوشحالي بولي هغه خوند چې سړی یې پـه سرو او سپینو یـا خوندوره خوراکونو کې نشي موندلای پـه یـوه شــي کې پـیدا کیږي چې ځینې خلک ورته مینه او محبـت وایي او په اسمانونو کې د ژوندانه روح بلل کیږي.
- مینه او عاطـفه د زور او قوت پـه مقابل کې ماشومان دي ځکه زور او قـوت پـخوا پیـدا شوي مینه، عاطفــه، رحم او شـفــقت وروسته.
- کــه څـوک د سولې غوښتونکی وي نـو یـوې داسې اختـراع تــه اړتـیـا ده چې د میني او عشق له عناصرو پکې استفاده شوې وي.
- د استقـلال ساتـنـه د مـلـت قـوي جـذبـې تـه ډېـر شـدیـد ضـرورت لـري.
- د ښکلو مینـه لـه ګل او بلبلـه اخیستل کیږي چې بـهـار او خـزان پـکې لوی دخل لري او فریـادونـه، اغـزي، د غوټۍ دلتـنګي هر- هر څه پکې شته او د شکایت هنګـامـه ورځـینې جوړیږي.
- سینـد هر تـږي تـه اوبـه ورکوي او د هر چا خیرنې جامې پـاکـوي.
- کوم مـلـت چې شاعـر نـه لـري، سـتـرګې او زړه نـه لـري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د انسان غرایز او خویونه د انسان اصلي حقیقت دی چې ډېرې پردې یې پر مخ پرتې دي.
- موږ باید خپل ملي امتیازات، ملي شعور او ملي احساس ډېر ټینګ وساتو.
- ژوند د تحول او تکامل نوم دی.
- حقایق اکثره تراخه وي او حق په تریخوالي ستایل کیږي.
- دنیا په حقیقت کې یو نندارتون دی چې انسان ته هر راز ښکلي شیان ورښیي هر څوک د خپل ذوق او خواهش سره سم یو شي ته ځان رسوي.
- ژوند هغه حرکت دی چې د خپل مطلب او مقصد لپاره وي.
- هر ځای کې چې ښو ته ښه او بدو ته بد نه ویل کیږي عدالت مري.
- د یو ملت اخلاق چې فاسد او خراب شي هرو-مرو د انحطاط لور ته ځي.
- چیري چې شعر و ادب کمزوری او خیالات مړه وي هغه ملت مړ بلل کیږي.
- د ناپوهۍ تیاره له شپې کمه نه ده.
- انتقاد د بشریت ډېر لوی مصلح او صحیح رهنما دی.
- شاعر باید د فکري انقلاب علمبردار او بت شکن وي.
- هغه قام چې د حالاتو په بدلون قادر نه وي، خپل زوړ فکر، زوړ خیال زوړ عادت، زړه پوهه په نوي نشي بدلولای مترقي ژوند نه لري.
- د یوه ملت ژبه، کلتور، اخلاق په شعر و ادب ساتل کیږي.
- د یوه لوړېدل او د بل ټیټېدل له یو بل سره تړلي دي.
- شپې لکه د خوبانو زلفې چې څومره اوږدې وي هغومره ښې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✍ د ژوندانه ټول خوږوالی په همدغه سبا کې پټ دی، که دغه سبا ته امید ونه لرو د ژوندانه تحمل هیڅکله نشو کولای.
- ✍ کله چې یو شی په سترګو ښه ښکاره شي په زړه کې ځای نیسي.
- ✍ کوم قدر او قیمت چې د انسان په بدن کې زړه لري په یوه جامعه کې یې شعر او شاعر لري.
- ✍ په یوازي ګلتوب او ګلالیتوب هیڅوک قدر او منزلت نه مومي او نه په تش ښایست دلبري او دلربایي کیږي.
- ✍ د ویدو قومونو کارونه لکه د ویده خوب چې په سینه کې لامبي خو لاس به یې لوند نه وي او هماغه به شان به تړی وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قیـام الدیـن خادم

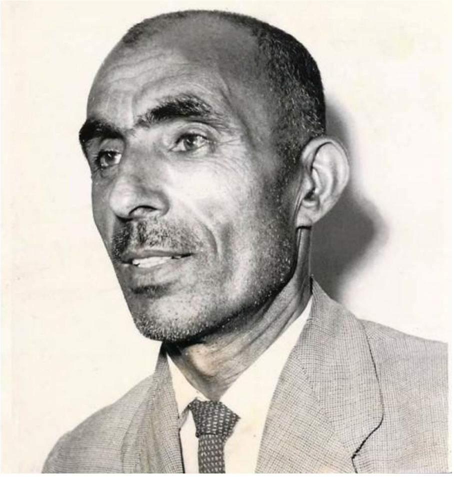

د پښتو ادب ځلانـده ستـوری، لیکــوال، شاعر، ادیـب، ژورنـالیـسـت، مـفکر او ستـر شخـصیـت استـاد قیـام الدیـن خادم د ملا حـسـام الـدیـن زوی، د ملا عــلــي ګل لـمسـی د ننګرهـار ولایت، کـامــې ولـسـوالۍ کي په ۱۲۸٦ هـ. ل / ۱۹۰۷م کـال کي زیـږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې ئې کــورنۍ کي او د نورو دیـنـي زده کړو لپـاره ئې د هیواد دنـنـه او لـه هیواده بـهر سفـرونـه کـړي دي.

اسـتـاد خادم د ښوونـکـي، د ځیـنـو ورځـپـاڼـو او جریـدو د مسؤل مدیر پـه تـوګـه او هـم ئې نوري مطبوعاتي او دولـتـي دنـدي تـر سـره کـړي دي.

هغه یـو سیـاسـتـپـوه ، د مشــرانو جرګې سناتور، د کـابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي استاد، ژورنالیست، پیـاوړی لیکوال، ویـښ شاعـر، ادیب او د فلسفي اندونو یو پوه عالم و. نوموړی پښتو ادب کي ځانګړی ځای لري. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو ژبي او ادب له پنځو ځلاندو ستورو څخه یو ستوری دی. د ادبي ډگر تر څنگ ئې سیاست کي هم ونډه درلوده.

استاد قیام الدین خادم منثور او منظوم اثار لري لکه: بیدار شه پښتونه، د مرغلرو امېل، پښتونولي، خیالي دنیا، د مور مینه، نبوغ او عبقریت، څاروان، نوې رڼا، نوی ژوندون، مکارم الاخلاق، د خوشحال او رحمان موازنه، روهي گلونه بایزید روښان، کره پښتو، بلهکا، د پښتو نني لیکوال د کوچنیانو اخلاقي پالنه او داسي نور.

استاد قیام الدین خادم د ۱۹۷۹م/ ۱۳۵۸هـ.ل کال د وږي د میاشتي پر ۵ مه نېټه وفات او د ننگرهار ولایت، کامې ولسوالۍ کي په خپله پلرنۍ هدیره کي خاورو ته وسپارل شو.

اروا ئې ښاده

- ❖ د ورځي رڼا د شپې له تیارې څخه ده.
- ❖ د ژوند ناکامي هغه څوک غواړي چي د کامیابۍ وړ وي.
- ❖ هغه ژوند کامیاب ژوند نه دی، چي تل کامراني لري.
- ❖ هغه خوشحالي سړی نه خوشحالوي چي د درد او خوږ په بیه نه وي اخیستل شوې.
- ❖ د لیدو خوند د بېلتانه په غم کي او د ژوندانه فتحه د ژوند په ماتې کي ده.
- ❖ هر څومره چي یوه خوشحالي شانداره وي هغومره هغه لیاري هم سختي وي چي د هغې د حصول لپاره لنډیږي.
- ❖ تر څو چي ژوند ژوند دی ، نو په دې کي برکت له حرکت څخه دی. ځکه کامل سکون کټ مټ مرگ دی.
- ❖ گټه د زیار د باغ مېوه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- حقیقي خوشحالي د استغنـا، موړ سترګي او د خوشحال زړګي نوم دی او دا شی په دغو شیانو کي پټ او مضمر دی.
- خوشحالي د خواهشاتو د محدود کېدلو نوم دی.
- خوشحالي د قناعت او د خپل زړه څخه د حرص د ایستلو نوم دی.
- د حیات خوند ازادي ده.
- د عاشقانو زړه په داسي همېشه جنت کي چي هلته د درد د اواز، غم او غمګسار نه وي، مري.
- کېدای شي چي نور کارونه په زور وچلیږي، مګر قلم نازکه شی دی پر ده چي زور راشي مـاتـیږي.
- هیڅوک په زور باندي خپل ځان په چا لوی نشي منلای.
- توره په خپل ځای کي دکتاتوره ده او قـلـم پـه خپــل ځای کي، وړاندي والی هغه وخت کیږي چي دا دواړه احترامانه اتفاق وکړي.
- زندګي یـوه سرسبـزه او ښېرازه ونـه ده. علم ئې ببخ، شعر ئې تنه او سیاست ئې مېوه ده.
- علم اکتشاف، شعر احساس او سیاست کول دي.
- د ژوند سعادت او خوښي د مادیاتو په زیاتوالي او ډېروالي دومره اړه نه لري، لکه د ضمیر په ازادۍ او د روح په خوشحالۍ پوري.
- ریښتنې ارزو هغه وي چي تل د تکمیل په تلاش کي وي.
- ریښتنی محبت هم هغه دی چي د محبت د مدعا لپاره پرله پسې جد وجهد وکړي او دغه جد و جهد د ژوندانه مال وګڼي.
- بې دردي پـه یوه قوم او جامعـه کي داسي یـو مـرض دی چي پـه عــلاج ئې یوازي پېغمبران پوه شوي دي.
- د زړه د درد علاج پخپله د زړه درد دی او بس.
- هر ویده، ویده نه پاتي کیږي او هر کله چي وي ویښیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په دې خبره کي هيڅ شک نشته چي د يوه ملت يا د کل انسانيت سعادت خوشحالي او د اجتماعي ګذران سمون په علم دومره اړه نه لري لکه په اخلاقو ځکه چي علم پوهنه ده او اخلاق کړنه.
- اى ازادي، بې له تا ژوند يو لفظ دى، چي معنى نه لري. يا د رسام منه ده چي نه بوى لري او نه خوند.
- ترقي د هماغه قومونو په نصيب کيږي چي هغوى استعداد معلومولى شي او پس له معلومولو او پېژندلو څخه ئې روزلى او پاللى شي.
- انسان په خبرو انسان دى.
- که ته زړه لرې، نو د چا زړه مه ازاروه.
- زړه خو د همدې لپاره دى چي د عشق متاع پرې واخيستل شي.
- خداى يو دى مګر ده ته د رسېدو دومره لاري دي لکه څومره چي د انسانانو روحونه دي.
- ډيري ښې او طلايي خبري چي بې وخته او بې موقعې وشي هسي خوشي تيري شي او هيڅ فايده ونه ښندي.
- ژوندون ښېشکه يو طلسم دى چي ماتيږي، خو د يو زړور انسان د پاره. څنګه ښکلى دى دا طلسم او څنګه خوندور دي دا ماتېده.
- خبرېده د هوښيار زړه د پاره لوى تسل دى او د حقيقي ژوند د پاره مرګ اډو څه مرګ نه دى.
- اخلاق هغه وخت د سعادت وسيله کيږي چي د فردي دايرې څخه ووځي او اجتماعي رنګ قبول کاندي.
- هلته چي زړه نه ويريږي؛ او سر نه ټيټوي. هلته چي علم ازاد دى. هلته چي دنيا د کورګيو په تنګو دېوالونو نه ده ماته او ټوکړې ټوکړې نه ده شوې. هلته چي الفاظ د رېښتينولۍ د عمق څخه راوځي. هلته چي سعي په استقلال سره خپل وزرونه د تکميل لپاره خپروي. هلته چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقل صافه چینـه د بـیکاره دودونو پـه وچ شګلن بـیابـان کښې خپلـه لاره نـه وي ورکـه کړې. هلته چي نفس د تل پراخېدونکي تخیل او عمل پسي ځي. ای څښتنه د آزادۍ په هغه جنت کښې زما ملک بیدار کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرؤف بېنوا

استاد عبدالرؤف بېنوا د مفتي عبدالله زوی په ۱۲۹۳ هـ . ش کال په کندهار ښار کي زیږېدلی دی. لومړنۍ زده کړي ئې له خپلي کورنۍ او کندهاري عالمانو څخه کړي دي. وروسته ئې خصوصي زده کړي او مطالعې ته دوام ورکړ.

استاد بېنوا د پښتو ټولني مدیر، په ډهلي او قاهره کي مطبوعاتي اتاشه، د کابل راډیو رئیس، په ولسي جرگه کي وکیل، په لیبیا کي سفیر او د اطلاعاتو او کلتور وزیر په توگه دندي تر سره کړي دي.

د اروانباد استاد بېنوا مشهور اثار دا دي:

پښتني مېرمني، میرویس نیکه، ادبي فنون، هوتکي ها، پرېشانه افکار، د ټاګور (گیتانجلي) پښتو ژباړه، اوسني لیکوال، د هسک پېغله او ځیني نور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرؤف بېنوا په ۱۳٦۳هـ . ش کال د سرطان ناروغۍ د علاج لپاره نیویارک ته ولاړ. هلته وفات او په نیو جرسي کي خاورو ته وسپارل شو.

☼ اوسنۍ دنیا یوازي ویلو ته ضرورت نه لري بلکي کار هم غواړي.

☼ زما و ستا رقابت باید د نورو لپاره په خدمت کولو کي وي نه د موټرو په اوړدوالي، د کوټیو په لوړوالي او د لباس په ښکلا کي.

☼ را ځه چي د خپلو سپېڅلو زړونو مشعلونه بل کړو او د هغو په رڼا کي په پاک نیت د خپل ژوندون لاره صافه کړو.

☼ د رازونو په څرګندولو کي ریښتیا خبري راځي او ریښتیا ویل ترخه وي.

☼ د ځینو رازونو پټول نه یوازي د یو بدبخته انسان په کمزورۍ دلالت کوي، بلکي د هغه بدبختي لا زیاتوي.

☼ څنګه چي په پټو سترګو له پټي دنیا څخه دې دنیا ته راغلي یو همداسي په پټو سترګو او پټه خوله دا نیمګړی ژوند پرېږدو نو زموږ د وجود او عدم تر منځ به توپیر څه وي؟

☼ کوم کار چي د هوس او تظاهر له مخي شروع کیږي هغه به ضرور نیمګړی پاته وي او هغه کار چي نیمګړی پاته او سر ته نه رسیږي ښه دا ده چي شروع نه سي.

☼ طبیعي ښکلا یوازي د پسرلي د ګلونو په برخه نه ده بلکي خزان وهلي پاڼي هم ځان ته یو ښکلی خزاني پسرلی لري.

☼ هیڅ انسان په یوازي سر، بې د نورو له مشورې او مرستي څخه حقیقي بریالیتوب ته رسېدلای نه سي.

☼ پرون مو د نن په تمه ځانونه تېر ایستل، نن په سبا غولیږو او سبا خو به هیڅکله سبا نه سي.

☼ بې حرکته او یو نواخته ژوند تر مړیني بدتر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

☼ په خزان کي که د پسرلي هيله نه وای د بلبل په وزرو کي به دومره توان او شوق هم پاته نه و.

☼ د پوهي رڼا ليري نه ده خو چي زه او ته ځانونه ورځيني ليري ونه ساتو.

☼ افسوس دي وي د هغه چا پر حال چي کال نوی سي خو د ده ژوند زوړ وي، يا نوی کال د نوي ژوند نوي ارزوګاني راوړي خو د ده زړې ارزوګاني لا هم تر سره سوي نه وي.

☼ د زړه ناخوالي خرګندول د زړه د غم بار سپکوي او د سړي دماغ او وجدان لږ څه ارامويي.

☼ يو ګل چي څومره ډېر رنګونه ولري ښکلا يې هم هومره زياته وي او چي څومره مخونه ولري هغومره د ستايني وړ وي، خو يو انسان که دوه رنګه سو، يا يې ځان دوه مخی وښود نو نور يې مخ د کتو نه وي.

☼ که دوه مخي او دوه رنګي له منځه ليري سي د طبقاتو تر منځ مستقيمه رابطه او مفاهمه ډېره ژر د دوی منځ ته صميميت او يو رنګي راوستلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبـدالـکـلام ازاد

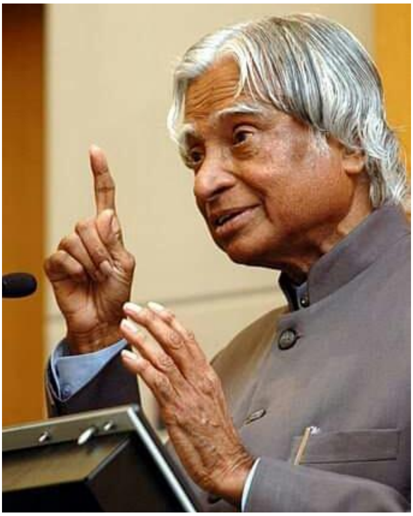

عبدالکلام ازاد (ابوالفقیر زین العابدین) د هندوستـان د جنوب له مسلمانانو ښخه و، چې په یوه متدینه مسلمانه کورنۍ کې پـه ۱۹۳۱کال کې زیږېدلی دی. ده ساده ژوند درلود، کله چې په ۲۰۰۲ــ۲۰۰۷ کلونو کې د هندوستان ولسمشر شو، د ده د ژوند په ډول او چلند کې هیڅ توپیر رانغی، له زیاتو بوختیاوو سره ئې هم خپله اساسي دنده چې له ځوانانو سره تړاو، تدریس او ارتباط و کله هم له یاده ونه ایستله. ده د واحد او یو پیاوړي هندوستان لپاره د ژوند او پرمختګ نوي فورمول چې د هغه له عصر سره دغه هیواد د انسان عیارول و خپل ملت ته ورپه ګوته کړ. دی د هند د ملت پاله ګوند بي-جي- پي د واکمنۍ پر مهال د هندوستان ولسمشر و چې هیچا هم فکر نه کاوه دی به

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه دنده تر ډېرو پر مخ بوزي خو ده خپله دوره په خورا متانت او د هند ملي
ګټو ته په خورا درنښت سره په بري پای ته ورسوله.
ګرداب ورځپاڼه

- بریالیتوب له ناکامۍ څخه لاسته راځي.
- علم د پرمختګ او خوښۍ سبب دی.
- د نورو دروازې ټکول هیڅ ګټه نه لري د خپلو خیالونو د ریښتیا کولو لپاره موږ حللاري ته اړتیا لرو.
- زه په دې عقیده چې که موږ پر خپلو موخو باور ولرو؛ نو هغه خوبونه چې موږ ئې وینو ضرور په حقیقت بدلیږي.
- دا خبره ښکاره ده، چې له زیار و زحمت پرته هیڅ کار هم نه تر سره کیږي او په زیار و زحمت سره هر ډول سخت کار تر سره کیږي.
- غوره خلک د انسان د ښه والي لپاره کار کوي خو انسانان د بربادۍ او تباهۍ وړتیا هم لري.
- ځان پېژندل هیله بښونکی نظر دی.
- موږ باید خپل ویده ځواک را بیدار کړو او له خپل تېر وخت نه درس واخلو.
- ځوانان د هیواد شتمني ده، ځوانانو ته باید د خپل ژوند د ښه والي لپاره لارښوونه وشي.
- د رغوونکو هلو- ځلو لپاره باید ملا وتړو.
- ذهنونه داسي روښانه کړو چي د ملت لپاره د سولي، خوښۍ، برکت او نېکبختۍ سبب شي.
- موږ باید د خپل ژوند لپاره موخي وټاکو ځکه موخي ټاکل ذهنونه بیداروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- نور خلک نشي کولای چي موږ ناکام او بریالي کړي یوازي موږ یو، چي دا کار تر سره کولای شو.
- که هر څومره له ستونزو سره مخامخ کیږو باید زغم او حوصله له لاسه ورنه کړو.
- که موږ موخه ولرو نو پر مختګ هم کولای شو.
- د داسي سیاست پوهانو د رامنځته کېدو لپاره دعا وکړئ چي د هیواد د پرمختګ لپاره کار وکړي.
- زموږ تاریخ، دودونه او کلتور هم زموږ د پوهنتونونو په څېر د علم او پوهي سرچینې دي.
- ای خدایه، زما د هیوادوالو په ذهن کي فکر او عمل دواړه پیدا کړې او هغوی په اتفاق ولرې.
- زما د هیواد مذهبي مشرانو ته دا توفیق ورکړې، چي هغوی خلک له قومي او مذهبي جګړو وژغوري.
- مشرانو او عامو خلکو ته دا فکر وکړې چي د افرادو پر ځای د ټولو هیوادوالو خدمت وکړي.
- ای خدایه، زما خلکو ته همت ورکړې د هیواد د ابادۍ او د خلکو د خوښۍ لپاره کار وکړي.
- ای خدایه، ته زموږ خلکو ته دا ځواک ورکړې چي شر او نا امنۍ له منځه یوسي او زموږ هیواد او خلکو ته خوښي ور په بر خه کړي.
- موږ ټول یو شان استعداد نه لرو، مګر موږ ټول یو شان فرصت لرو چي خپل استعداد پر مخ بوزو.
- غوره هوښیار هغه دی، چي هر څه ته د عبرت په سترګه وګوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جـبـران خـلـیـل جـبـران

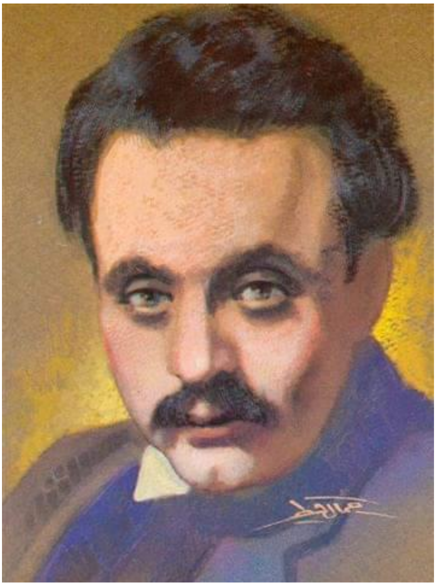

جبران خلیـل جبران نړیـوالـه نومـوتې، مشهوره ادبي څېره ده، پـه ۱۸۸۳م کال د جنورۍ پر شپږمه د لبنان په شمالي غرنۍ او ښکلې سیمه «بشـره» کې زیږېـدلی دی. د هغه مور کامله رحمه نومېده. په هنر او انځورګرۍ کې ښه لاس درلود. دوو خاوندانو ئې لاره بېله کړې وه. د جبران پلار د هغې دریم خاوند و. د جبران ژوند له ډېرو لوړو ژورو او ستونزو ډک دی او په یوه اغزن چاپېریال کې رالوی شوی دی. په هـلـکـتـوب کې لـه خپلې کـورنۍ سـره لـه خپل پلرني هیواده امریکا تـه ولاړ، هلتـه ئې ادبي فعالیـت پـیـل او ادبي ژونـد ئې جوړ کړ. جبـران د ځوانۍ له مهاله د شعر، هنر او لیکوالۍ ډګر ته راوتی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و. د لیکوالۍ او شاعرۍ تر څنګ انځورګر هم و، په عربي او انګلیسي ژبو ئې اثار لیکلي، چې د نړۍ نورو ژبو ته هم ژباړل شوي دي. په فرانسه کې د نقاشۍ او انځورګرۍ له زده کړو وروسته چې دویم ځل امریکا ته ولاړ د نیویارک په ښار کي ئې دفتر پرانیست. د کلونو کلونو لپاره د لیکوالو، عرب هنرمن ملګرو او امریکایي مینه والو د راټولېدو او مجلس ځای و. ده په امریکا کي غوره نقاشۍ او غوره اثار وپنځول. ده دا وخت لا نړیوال شهرت نه و ګټلی، کله چې ئې «پېغمبر» نومی کتاب خپور کړ دا کتاب ده ته نړیوال شهرت او مقام ورکړ. له دې وروسته نړیواله ادبي او هنري څېره وپېژندل شوه. «پېغمبر» نومی کتاب ئې د نړۍ ۵۰ ژبو ته ژباړل شوی او د ډېرو پلورل شویو کتابونو په کتار کي ئې لومړی مقام خپل کړ.

ځیني اثار ئې په دې ډول دي.

مات وزرونه، لېونی، سرګردان، شګي او ځګ، د ځمکي خدایان، اوښکي او موسکا، د دښت ناوې، پېغمبر او نور...

لیکني ئې تر ننه په ټوله نړۍ کي د اوچت شعر، فلسفي، حکومت او هنر مینانو ته په میراث ورپاتي دي.

ده ته د اروپا او منځني ختیځ په ادبیاتو کي د اغېزمن لیکوال په سترګه کتل کیږي.

د ده لیکني د هغو ټګو مذهبي مشرانو له غندني ډکي دي چې خپل ناوړه کارونه د مذهبي مشرۍ تر چپنه لاندي پټوي.

جبران په ۱۹۳۱م کال د سرطان له ناروغۍ، په نیویارک کي د ۴۸کلونو په عمر له دې نړۍ ولاړ. جسد ئې په یوه بېړۍ کي د هغه له وصیت سره سم پلرني هیواد لبنان ته راوړل شو.

د خپل ښکلي او مینه ناک ټاټوبي «بشره کلي» په غونډیو کي خاورو ته وسپارل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و دي پوښتلم: ستا ژوند مهم دی که زما؟

ما وویل: زما. پرې دي ښودم ولاړې. پوه نشوې چي ته زما ژوند یې.

- ✓ باور د زړه د ننه علم دی.
- ✓ په ژوند کي هیڅ شی په مطلق ډول نه دي تضمین شوي.
- ✓ هغه نارینه چي د ښځي په عظمت نه پوهیږي هغه تر وحشي کم نه دی.
- ✓ د ښځو خبرو ته هغه وخت غوږ ونیسئ چي نورو ته ئې کوي نه هغه وخت چي تا ته ئې کوي.
- ✓ ویل کیږي چي چا ځان وپېژانده ټول خلک ئې وپېژندل زه وایم چي چا له خلکو سره مینه وکړه ځان ئې وپېژنده.
- ✓ کوم کس چي کوښښ کوي په زور ځان غالب وښیي تر بل هر وخت د نفرت وړ گرځي.
- ✓ غوره خلک هغه دي که وستایل شي خجل شي او چي بد ئې وویل شي غلي شي.
- ✓ لوست او پوهه هغه پانگه ده چي زورواکان او ظالمان ئې له چا نشي اخیستلای.
- ✓ خوبونو ته عقیده ولرئ چي دا د ابدیت کړکۍ ده.
- ✓ تاسي زړه یار ته وسپارئ خو نه د ساتلو لپاره ځکه یوازي د ژوند گرمي کولای شي زړونه وساتي.
- ✓ خوشحالي هغه پرېشاني ده، چي موږ ئې په لټه کي یو.
- ✓ د ونو ژوند په حاصل کي دی، وني حاصل ورکوي چي ژوندۍ پاتي شي، که حاصل ورنه کړي ژوند ئې ختم دی.
- ✓ زموږ د ژوند تر ټولو ترخې شېبې هغه دي چي تېر خواږه وختونه پکي یادوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✓ شتمني د ميني په څېر ده كه چا ورباندي بخيلي وكړه مړه كيږي خو ښښونكي ئې ژوندي پاتيږي.
- ✓ مينه تر هر شي واكمنه ده او لوړتيا ته ئې هيڅ شی نشي رسېدای.
- ✓ مينه او شک په زړه كي يو ځای نشي اوسېدلای.
- ✓ ژوند له ميني پرته داسي دی لكه ونه چي گل او مېوه ونه لري او مينه پرته له ښكلا هغه گل دی چي وږمه ونه لري او هغه مېوه چي زړی ونه لري.
- ✓ مينه تر هر څه كلكه او سترواليی ئې په تورو كي څرگندېدای نشي.
- ✓ په ژوندوني د انسان لپاره يو گل كافي دی نه تر مرگ وروسته د هغه پر مزار د گلو گېډی.
- ✓ انسانان دوه ډوله دي يو په تياره كي ويښ، بل په رڼا كي ويده.
- ✓ هغه لاسونه چي د ازغو تاج جوړوي تر هغو لاسونو ښه دي چي هيڅ نه كوي.
- ✓ زه هيچا ته بې خوابه نه يم پاته شوی، پرته له هغه چي رانه پوښتي ئې دي ته څوک يې؟
- ✓ غم د دوو باغونو تر منځ ولاړ دېوال دی.
- ✓ روح اور او بدن ئې ايرې دي.
- ✓ د مقتول لپاره همدا وياړ بس دی چي قاتل نه دی.
- ✓ جهالت او ناپوهی د بې فكرۍ زانگو ده.
- ✓ ښكلا په مخ كي نه، په زړه كي د رڼا څرک دی.
- ✓ سترگي د روح دروازې او خبري ئې استازي دي.
- ✓ بغض او كينه يو بې ساه مړی دی په تاسو كي څوک دا خوښوي چي د دې مړي لپاره د خپل زړه نه قبر جوړ كړي.
- ✓ له هغې خوښی څخه ځان وژغورئ چي د نورو د غم سبب گرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✓ د دنـیا ښایسـته او غوره شی یـوازي مـور ده.
- ✓ د حقیقت او باطل تر منځ په نیمه لار کي مه درېږه.
- ✓ ژوند دوه مهم او قیمتي څیزه لري. ښایست او رینښتیا. لومړی مي د یوه مین په زړه کي پیدا کړ او دویم مي د یوه کاریگر په لاسونو کي.
- ✓ که ازادي ونه لرئ، اجتماعي عدالت نشئ کولای.
- ✓ ړوند دی، چي د جېب په زور زړه رانیسي.
- ✓ دا مهمه نه ده، چي له کومه راغلې. مهمه دا ده چي کوم ځای ته ځې؟
- ✓ که دي چوپتیا غوره کړه تر پایه چوپ شه.
- ✓ وینا لپاره چوپ مه کښېنه او چوپتیا لپاره وینا مه کوه.
- ✓ د رضایت پر مهال خپل رضایت څرگند کړه، نیم راضي او نیم ناراضه مه اوسه.
- ✓ نیم انکار مه کوه ځکه نیم انکار منل دي.
- ✓ په نیم گیلاس تنده نه ماتیږي او په نیمه ډوډۍ لوږه نه ختمیږي.
- ✓ نیمه لاره دي منزل ته نه رسوي او نیمه مفکوره نتیجه نه لري.
- ✓ نیمه هیله او نیم ارمان مه کوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلیام شکسپیر

د نړۍ نامتو او مشهوره ادبي څېره، شکسپېر د برتانیا ستراتفورډ ښار کي په یوه بېوزله کورنۍ کي زیږېدلی دی. دی د لویو غنایي شاعرانو په ډله کي شمېرل کیږي. له انسانانو سره د ده ژوره عاطفه او بشري احساس د ده د ډرامو په اشخاصو کي لیدل کیږي.

ویلیام شکسپیر ډېري ډرامې لیکلي دي. تاریخي، کومیډي، تراژیدي او طنزي رنګ لري، چي ټولې ننداري ئې شهرت لري. مشهوري ئې مکبث، هملت، اتللو، رومیو او ژولیت دي. رومیو او ژولیت ئې مشهوره تراژیدي ده چي د یوې غمجني میني بیان دی. په دوو دښمنو کورنیو کي د دوو مینو له میني بحث کوي، چي د مینو په مړینه پای ته رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکسپیر په نړۍ کې د لوی ډرامه لیکونکي نړیوال شهرت او مقام لري.

د ده د انګلیسي ژبې اشعار په مشهورو شعرونو کې حسابیږي. «لینارټ پیټرسون» د بریتانیې ادبیاتو په اثر کې د شکسپیر په حق کې لیکلي، چې ده په خپلو پنځونو کې ډېرش زره لغاتونه کارولي دي.

«ویلیام شکسپېر د انګلستان هغه نابغه لیکوال او متفکر دی چې په انګلستان کې به ډېر کم داسي کور وي چې د ده یو یا څو کتابونه دي پکې نـه وي او په نړۍ کې به ډېر کم داسي لوستي کسان وي چې د ده له نوم سره اشنـا نـه وي.

ویلیام شکسپېر د نړۍ تر ټولو ستر او نامتو ډرامه لیکونکی بلل کېږي، د ده د ډرامو ښکلا په دې کې ده، چې هره ډرامه یې یو ځانګړی شاعرانه او فیلسوفانه رنګ لري او د بشر دوستۍ، تواضع، عبرت او نصیحت مسایل په خپله لمن کې رانغاړي، همدا لامل دی چې د ده له اثارو څخه اوس فلمونه جوړ شوي دي او پـه نړۍ کې بې شمېره کتونکي او مینه وال لري.

د شکسپېر مړینه په ۱٦۱٦ م کال ښودل شوې ده. شکسپېر د «سټرانفورډ» ښار په یوه کلیسا کې خاورو ته سـپارل شوی، چې اوس هم له ډېرو لیرې ځایونو څخه خلک د ده د قبرلیدو ته راځي او د دغه ستر ډرامه لیکونکي او شاعر درناوی کوي.»

نړیوال ادبیات/ پوهنیار مصطفی صفا

- **مـینه تـلپاتې ده.**
- **له میني وګړي نـه سترې کیږي او هــوس لـه مړتـیا څخه مري.**
- **که مینه ښکاره نه کړې ښایي خپله مینه ونه مومې.**
- **ناورین هغه دی چې د غرور له لاسه خپله مینه وبایلې.**
- **د میني پسرلی تلپاتي وي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ښځه له هغه سړي سره مینه کوي چي راز ساتي، خو سړی له هغي ښځي سره مینه کوي چي ښایسته وي.
- هوښیاره نجلۍ مینه د میني لپاره نه کوي، بلکي مینه د واده لپاره کوي.
- هغه نجلۍ چي په لومړي ځل درته په ښکاره د میني اظهار کوي هغه به دي بې خدای پامانۍ پرېږدي.
- ملګرتیا ډېر وخت په مینه پای ته رسیږي او مینه ډېر کم وخت په ملګرتیا پای ته رسیږي.
- ښځه اول مینه په سترګو کوي، بیا په زړه او اخر په عقل.
- مینه وګړي ته داسي هوسایي ورکوي لکه تر باران وریدو وروسته چي لمر راوخیږي.
- که مو له چا سره مینه لرله پرې ئې ږدئ که بیرته درته راوګرځېده نو ستا به شي کنه نو له اوله ستاسي نه و.
- سوچونه، خیالونه، اسوېلي او اوښکي له میني څخه نه بېلېدونکي ملازمان دي.
- ښځه له خدایه یو مېړه غواړي، خو له مېړه بیا ټوله دنیا غواړي.
- سړی په اوښکو قانع کیږي، ښځه په ښکلولو.
- سره زر په اور معلومیږي، ښځه په سرو زرو او سړی بیا په ښځه امتحانیږي.
- ښځه سور ګل دی چي کله مړاوی شي ژر پاڼي- پاڼي شي.
- له دریو څیزونو ځان ساتئ: اور، اوبه او ښځه. اور دي سوځوي، اوبه دي ډوبوي، ښځه دي لېوني کوي.
- څه شی چي لاسته نه درځي هېر ئې کړه، که ئې هېرولای نشې نو تر لاسه ئې کړه.
- نړۍ یو دریځ دی او ټول نارینه او ښځینه یوازي لوبغاړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- دنیا دومره سخته ده چي څوک ئې د فلسفې په کتابونو نشي پېژندای.
- سکې هر وخت شور کوي خو پیسې همېشه غلي وي، کله چي دي ارزښت لوړیږي خاموش اوسه.
- ای فساد او فتنې، ولي دومره ژر د انسان په افکارو کي وده کوئ؟
- ای مغرور انسانه، ته تر اسمان لاندي د لږ قدرت پیدا کولو په خاطر داسي څه کوې چي پرښتې ژړوې.
- حقیقي ښکلا یوازي په طبیعت کي موندلای شو.
- خندان مخونه په دې معنا نه چي دوی غم نه لري، مطلب ئې دا دی چي دوی ئې د زغم وړتیا لري.
- کتابونه د بشر لویه اختراع ده.
- کتاب مي هغه ملگری دی چي د یوازیتوب سختي شپې راسره تجربه کوي.
- هیڅکله د چا له احساساتو سره لوبي مه کوه، کېدای شي لوبه وگټې خو، هغه شخص به د تل لپاره وبایلې.
- د گلو هغه گېډۍ چي تر مرگ وروسته ئې راته راوړې، له هغې نه یو گل همدا نن راته راوړه.
- له یو ځل بدگوماني ځخه سل ځله تېر ایستل غوره دي.
- مینه د دوو کسانو تر منځ غلط فهمي ده.
- نارینه طبیعي ښکلا لري ځکه ارایش او سینگار ته اړتیا نه لري.
- ما ژوند همېشه په خوښۍ تېر کړی دی، ایا پوهېږئ چي ولي؟ هغه ځکه چي له هیچا مي د څه تمه نه ده کړې.
- لېونی، مین او شاعر له یوې ډلي دي ځکه درې واړه د خیال بچیان دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ژوند یوازې یو تېرېدونکی سیوری او بېوزله لوبغاړی دی، چې یوه شېبه د صحنې پر مخ راڅرګند شي، ځغلي، په شور، برم، پرتم ولولو، هیجان او احساساتو راڅي او وروسته ئې هیڅ ږغ نه تر غوږو کیږي، یوه زړه راښکونکې او له زوره ډکه افسانه ده چې یو بېړا او احمق ئې لولي هیڅ معنا نه لري.
- ملګرتیا لوی نعمت دی نېکمرغي ډېروي بدمرغي کموي.
- حُسن چې خبري شروع کړي نو د دنیا بهترین مقرر ګونګي پاته شي.
- د ژوند ترخې شېبې به له هغه چا تجربه کړې، چې تر ټولو خوږې شېبې دي ورسره تیري کړې وي.
- له ټولو سره مینه وکړه، پر لږو باور وکړه او له هیچا سره بد مه کوه.
- جدایي څومره خوږ غم دی.
- تا چې د کوم کار د بشپړولو اراده وکړه، له ناکامۍ سره- سره ئې نیمګړی مه پرېږده.
- وسوسې او شکونه زموږ هغه دښمنان دي چې د کامیابۍ په وخت کې زموږ د ناکامۍ سبب کیږي.
- ما د ښځې ښېره نه بلکې د هغې مهرباني تسخیروي.
- معتقد یم د انسان سرنوشت یوازې محبت معلوموي او بس.
- دوستي یوازینۍ لاره ده چې سړی پرې ربښتینی انسان پېژندلای شي.
- دوستي د یو دوست له خوا د یو دوست د کمزورتیاوو رغونه ده.
- نارینه د هغې ښځې تر تاثیر لاندې راځي چې اخلاق ولري نه ښکلا.
- یوه بې معنا او ناممکنه هیله له لاسه ورکول پخپله یو ستر بریالیتوب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- کـه لـه مـا سره مـینـه لرې ستـا پـه زړه کي بـه یم او کـه نفرت رانـه کوې پـه ذهـن کي بـه دي یـم، مـا تـه توپـیـر نـه راکـوي چي لـه مـــا نفرت کوې، یـا لـه مـا سـره میـنـه.
- وخت پر هـغو خـلکو بـانـدي چي منـتـظر دي ډېر ورو، پـر هغو کسانو چي په وېره او ډار کي دي ډېر تریخ، پر هغو کسانو چي غمجن دي ډېر اوږد او پر هغو کسانو چي خوشحاله دي ډېر تېز تیریږي، خو هغه کسان چي مین دي د هغو لپاره وخت پیل او پـای نـه لري.
- تـا ویـل چي زه لـه بـاران سـره مـیـنـه لرم کـلـه چـي بـاران شو تـا پر ځـان چتري ونـیولـه، تـا وېل له لمر سره مینـه لرم کله چي لمـر راوخوت تـه د سیـوري پـه لتـه کي شـوې، تـا وېـل لـه بـاد سره مینـه لـرم، خو کلـه چي بـاد لگـېده تـا د کوټـې کړکۍ بـندي کړې، تـه چي لـه څه سـره مـیـنـه لرې ترې تښـتـې دا هــغـه څـه دي چي مـا ډېـر وېـروي ځکـه چي تـه هر وخـت راتـه وایې: زه لـه تــا سـره میـنـه لـرم.
- کـه ټـولـه شپـه د لمر لـه لاسـه ورکــولـو لپـاره وژاړې، د ســتـورو لیدلـو خونـد بـه هـم لـه لاسـه ورکـړې.
- مـور د ټـولـنـي بـنـسټ دی.
- چـي څـه ونـه لرې نـو د لـه لاسـه ورکـولـو لپـاره هم څه نـه لـرې.
- څومـره بـدمرغـه دي چي صـبر او زغـم نـه لري مگر ټـپـونـه بـیرتـه رغـیـږي.
- خـدای تـا تـه یـوه څـېره درکـړې خو تـا لـه هغې بـل څه جوړ کـړې دي.
- څوک چـي قـانـع مسکـیـن وي، شـتـمـن دی.
- چاپلوسي د احمقانو خوراک دی، بې له دې خوږو ژوند نشي کولای.
- د ژونـد سختـي هیـري کړه او پـه خلاصـه غېږ ئې هر کلي تـه ورشـه.
- د ښځـي اوښکـه د هر غم دارو ده او خنـدا ئې د ټولو خوښیـو لپـاره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د ښځي پر ژبـه د ټولي نړۍ شات او زهر پراتـه دي، چي هر يو وغـواړي کارولای ئې شـي.
- ښځـه هغـه وخـت خانـدي چـي امکـان ئې وي مـګر ژړا پـه هر وخت او هر ګړۍ کولای شي.
- ښځه پـه دفـاعي حـالـت کي ژاړي، د نـاکامۍ پـه حال کي پټـه خولـه او د بحـث پر مهـال ئې وسـلـه خـنـدا ده.
- ښايسـته مخ لـه ښـه سيرتـه پرتـه لکـه بې خوشـبـويۍ ګـلاب.
- پوچ او بې کماله سړی، لکـه تش لوښی ډېر شور ماشور کوي.
- خدای تا تـه يو مخ درکړی، خو تـه بل مخ غوره کوې.
- کاشکي توري او کلمات کم پيدا شوي وای تر څو تري بېځايه استفاده نـه کېدای.
- کـه چيري ټـولـه نړۍ لـه ترخو ډکـه شي زه بـه ئې د خوږو پـه هيلـه وزغمم.
- لـه ژونـد څخه د خوند اخيستلو لپـاره پکـار ده چي لږ نـاپوه واوسې.
- تـل د انسـان کـار دا دی چي سبا پـه نن او نن پـه پرون بدل کړي.
- څوک چي خوښي نــه لري د هغـه زړه مړ دی او د چا چي زړه مړ وي هغه ژوندی دی خو ژونـد نـه لري.
- لويـه ګـنـاه د افعي مـار پـه څـېر ده کـه هر څومره ئې لـه نورو څخه پټـه کړئ د مرګ پر مهال بـه دي تر لستوڼي راووزي او رسـوا بـه دي کړي.
- څوک چي يو ځل باور ته زيان ورسوي، بيا پرې باور ونـه کړئ.
- نـاوړه انسـان ځـي خو د هغه شـر پـاتـي کيـږي.
- کـه يــو څوک زما مال پټ کړي، د يـوه کم ارزښـته شي غلا ئـې وکړه، مګر کـه يو څوک زما ښه نوم لـه منځه يوسي، زما د ځان يوه برخه ئې وړې، پـه دې کار به دا غل ځان مالداره نـه کړي مګر ما بـه غريـب نـه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مور په خپلو سینـو کي یوه اسماني وړانـګـه لرو چي نوم ئې وجدان دی.
- ژونـد د هـغـو کـسانو لـپاره چي احساس کوي تراژیـدي ده او د هغو کسانو لپـاره چي فکر کوي کومـیډي ده.
- څومره چي صبر زیات وي، دقت زیـاتیږي او څومره چي دقت زیاتیږي، موفقیت زیـاتـیـږي.
- کوم ویـاړونه او پېغورونـه چي پـه دې نړۍ کي زموږ په برخه کیږي، د هغو دایرو پـه شـان دي چي د اوبـو پر مخ شـېـبـه پـه شـېبه لوییـږي او د لویېـدو پـه پـایلـه کي لـه منځـه ځي.
- هر څـوک چي قنـاعت نـه لري تـر ټـولـو غـریـب دی.
- تـبسـم د زړه پـاکوالي علامـه ده.
- ژوند هـر چــاتـه خوږ او د قـدر وړ دی لیکن مـېړني او بـهادر انسـان تـه عزت لـه هر څه زیـات ارزښـت لري.
- د ښځـي زړه د محبـت پـه اوبـو خړوب دی.
- د اولاد لپـاره پـه دنـیـا کي بهـتـرین ځای د مور زړه دی.
- ژونـد د یـو متحرک او روان سیـوري پـه شـان دی.
- انسان بـایـد د مرګ تر وختـه خپلي هڅي ګړندۍ وساتي.
- لـه همت بغیر د بریالیتـوب فکـر مـه کوه.
- کـه څـه هم د واوري پـه شان پاک یـاسـت خو له تومتـه نشې خلاصـېدای.
- لویـی تـه مـه حیـرانـیږئ، ځیـــني لوی نړۍ تـه راځـي، ځیني پـه نـړۍ کي لویي لاسـتـه راوړي او ځیني پـه نړۍ کي لویي لـه لاسـه ورکوي.
- د دې لپاره چې سم او ستر کار تر سره کړې نو کوچنۍ تېروتنه وکړه.
- ډېره عجیبه ده، چې د بشر غوږونه د نصیحت پر وړاندې کاڼه او د چاپلوسۍ پر وړاندې بیداره وي.
- لوښی چې تش وي، نو غږ یې لوړ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ای، ځیرکتیا زما ملګرې شه.
- دوستي ارزښتمن نعمت دی، چې نېکمرغي دوه برابره کوي او بدمرغي راکموي.
- د بل چا په سترګو او خوښه واده کول د ځان لپاره د دوزخ د دروازې پرانیستل دي.
- شیطان هم خپلې موخې ته د رسېدو لپاره پر اسماني کتاب استناد کوي.
- که چیرې اوښکې لرې، نو تویولو ته یې چمتو شه.
- تا په دومره ځنډ ځواب راکړ، چې له ما اوس خپله پوښتنه هېره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکتور هوګو

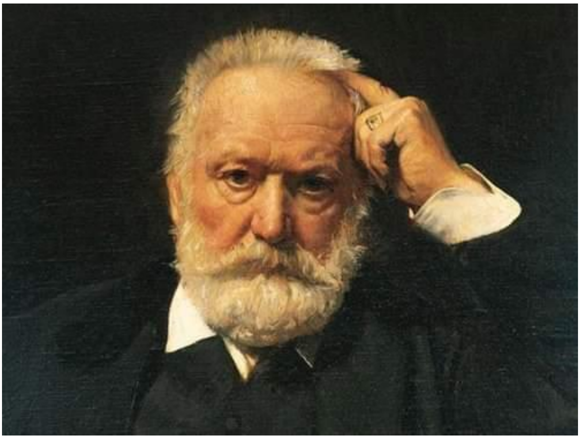

د نړۍ د مشهورو، نومیالیو شاعرانو او ادیبانو په قطار کې وکتور هوګو نړیواله مشهوره څېره ده. وکتور هوګو د (١٩) مې پېړۍ نړیوال او مشهور فرانسوی شاعر، لیکوال او سیاستوال دی.

په (١٨٠٢م) کال د فرانسې په بیزانسون کې نړۍ ته راغی. له ماشومتوبه ئې له هنر، ادب، شعر او لیکوالۍ سره مینه وه. همدغې مینې په ادبي ډګر کې نړیوال شهرت ورکړ.

په ١٣ کلنۍ کې په ښه شعر لیکلو جایزه واخیسته او د فرانسې د هغه عصر نومیالي شاعر «شاتو بریان» د عالي ماشوم لقب ورکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وکټور هوګو کوچنیوالی د ناپیلیون د امپراتورۍ پر وخت په اروپا کي د جګړو په شور و ډب کي تېرېده. پلار ئې د ناپیلیون وتلی جنرال و، چې د هسپانیې او ایټالیې په جګړو کي وکټور ورسره وخت تېر کړی ؤ.
له ټولنیز او سیاسي چاپېریال زده کړه او له لویو لیکوالو سره ناستې د لا سترو بریاوو پر لور وهڅاوه. هوګو په ښوونځي کي فعال او هڅاند زده کوونکی و.
په (۱۸۴۸م) کال د فرانسې په کورني اړ و دوړ کي ولس د بدمرغۍ په اور کي سوځېده. هوګو د خپل ولس د ژغورني او ګټې په خاطر سیاست ته ورګډ شو. وکټور هوګو د بېوزلو په پلوۍ کي شهرت پیدا کړ.
کله چي لوی ناپیلیون په فرانسه کي پاچهۍ ته ورسېد؛ غوښتل ئې د خپل واک د ټینګښت لپاره قوي او ځواکمن ګوند جوړ کړي. دلته د هوګو او ناپیلیون مخالفت پیل شو.
د ناپیلیون تر بریا وروسته د هوګو په ګډون ۸۴ تنه ځیني نور سیاسیون د فساد، تاوتریخوالي په پلمه او تور له فرانسې تبعید کړل.
وکټور لومړی بلجیم بیا انګلستان او هلته ئې د کرنسي په جزیره کي د تبعید ژوند تېراوه. د تبعید په وخت کي ئې هم قلم روان ساته او اثار ئې لیکل.
رومانتیزم نړیوال ادبي مکتب دی. هوګو د رومانتیزم ادبي مکتب له بنسټ ایښودونکو ګڼل کیږي. زیاتره لیکوال وکټور هوګو د رومانتیزم پلار ګڼي او په پرمختګ کي ئې د ده رول ښیي. د رومانتیزم له پیل او پای سره د هوګو نوم تړلی دی.
په فرانسوي ادب کي د وکټور هوګو نوم او ادبي کارنامې او هلې ځلې تلپاتې ارزښت لري، هوګو یوازي د فرانسې نه بلکي د اروپا او په ټوله کي نړیوال ادبي ویاړ دی.
ځیني اثار ئې دا دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېنوايان، دا اثر ئې نړيوال شهرت لري. پښتو ته علامه عبدالحي حبيبي صاحب ژباړلی دی. نور اثار ئې لکه: انتقام، بدمرغان، هغه سړی چي خاندي، د يوه محکوم سرگذشت، د خزان پاڼي او نور.

«وکتور هوگو تـه په ۱۸۸۵م ناروغي پيدا شوه او د ناروغۍ اوازه يې په هر ځای کې خپره شوه، ډېرو خلکو به د ده د ناروغۍ پوښتنه کوله، په پای کې په همدغه کال د مې په ۲۲ مه نېټـه د جمعې په ورځ د ۸۳ کالو په عمر مړ شو او لاندې وصيت يې وکړ.

له خپلو شتو څخه ۵۰۰۰۰ فرانکه بېوزلانو ته بښم.

هيله من يم چې زما جسد د فقيرانو په تابوت کې هديرې ته يوسئ.

د کليسا له دعا او ښښنې غوښتنو څخه بېزاره يم.

غواړم ټول خلک راته دعا وکړي.

پر خدای بشپړ ايمان لرم.

د فرانسې حکومت د وکټور هوگو په مړينه ملي ماتم اعلان کړ او خاورو ته يې د سپارنې په مراسمو کې تر دوو ميلونو زياتو کسانو گډون وکړ.»

نړيوال ادبيات/ مصطفی صفا

- **بدمرغي د هوښـيارۍ زېـږنـده ده.**
- **که بدرنگي نه وای ښکلا به بې معنا وه.**
- **لـه سر نـه تـېرېـدل بـريـاليـتـوب تـه رسـېدل دي.**
- **ادبـيات د تـمدن پـټ راز دی او شعر د پـټـو هيلـو سرچيـنـه ده.**
- **شعر هغه پارونکی ساز دی چې د طبيـعت، بشر او پـيښو غږونـه يې سـره يو ځای کړي دي.**
- **هر ښوونځی چې مو پرانـيست د زندان يو ور مو وتـاړه.**
- **هر څوک خپـل ارزښـت خپـلـه ټـاکي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♥ بـایـد د ټـولـو لپـاره د علم دروازې پرانـیستل شي هر چېرتـه چې کـرنـه ده او هر چیرې چې انسـان دی نو هلتـه بایـد کتـاب هم وي.
- ♥ هر سړی د خوشحالۍ دوې ورځې لري: یو د واده ورځ او بـلـه هـغـه چـې مېرمن خاورو تـه وسـپـاري.
- ♥ هره زانـګـو یـو مـړسـتـون دی.
- ♥ هغه څوک نـېکمرغه دی چې د نورو د عزت او درنـاوي لاري ورمـعـلومــې وي او د نورو خوشحالي د خپلـو خوشحالیـو پـه انـدازه احساس کړي.
- ♥ د الوتـونکي پـه څېر شـه چې د ونې پـه یوه نري او کمزوري ښـاخ بـانـدې کیني سنـدرې وایي او دا احساسوي چې ښاخ ښوري مګر ډاډه دی چې وزرونـه لري.
- ♥ مخکي تـر دې چې منی راشي له پسرلي خوند واخلـه.
- ♥ د نـنـنـي هنـر موخـه ژونـد ده نـه ښـکـلا.
- ♥ د پـوهــې ور دي د هـر چا پـر مخ پرانیستـی وي هر چیرتـه چي انسان دی هلتـه دي کتاب هم وي.
- ♥ لا مـا شـوم وم چې د لـویـوالي هـوډ راسـره و.
- ♥ د نـاپېژانـد تر منځ د ملګرتـیا څرګنــدېدل د ستـونزو ښـکـلا ده.
- ♥ زما تـر ټولو ښـه ملګری هغـه دی چې وریـن تـنـدی لـري.
- ♥ لوږه او بـېوزلي؛ نـر جنـایت او ښـځـه فحشـا تـه هڅـوي.
- ♥ ما د محراب مصلی وشکوله، ځکـه چې د هیوادنیو ټـپونو د تـړلو اړتـیـا وه.
- ♥ یوه کوچنۍ مرغۍچي تر پاڼو لاندي غاړه وهي د خـدای ج د شـتوالــي ثبوت ته بس ده.
- ♥ چې مـرګ دي ومـانـه بـری بـه تـر لاسـه کړې.
- ♥ بـدمرغي اروا ، وړتیا عقـل او پـوهـه روزي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- بې ښېګڼې ښکلا بې بويه ګل دی.
- واده يو پيوند دی يا به ښه مېوه نيسي يا بده.
- ښځه په نارينه او شيطان په ښځه لوبي کوي.
- مرګ څه خبره نه ده ژوند نه کېدل ډېر بد دي.
- هره پاک لمنې ښځه ښکلې او زړه وړونکې ده.
- مينه ښکلی او بدرنګ نه پېژني.
- الله ج بختور ته داسې زړه وربښي چې د ميني او زړه سوي وړ وي. هغه چې د ژوندانه پيښې او انساني زړه يې د مينې او درد په دوه مخې هينداره ليدلي نه وي رښتينولي يې نه ده ليدلې او له نړۍ نه ناخبره دی.
- تر مړينې بد څه دي؟ هغه څه چې تر راتلو وروسته يې مرګ غواړي.
- له هغه چا سره مينه وکړه چې ستا د مينې وړ وي نه د مينې تږی، د مينې تږی به يو ورځ نه يو ورځ خړوب شي.
- د وجدان عذاب په سوزنده سارا کې تر مړينې ډېر بد دی.
- هر هغه څه چې وايې، تر سره يې کړه او هر هغه څه چې تر سره کوې يې نو ويې وايه.
- که انسان وکولای شي چې خپل خپګان د يوه ښارپه څېر پرېږدي او لاړ شي نو کولای شي چې خپله نېکمرغي له سره پيل کړي.
- که چيرې نه غواړې چې تا وازمايي نو خپل کار په سمه توګه تر سره کړه.
- هغه قلم چې د خير په کار کې ونه چلول شي نو مات دي شي.
- ټول جهنم په يوه کلمه کې دی. يوازيتوب
- تر ټولو ستر ازموينه اخيستونکی الله ج دی او تر ټولو کوچنی ازموينه ورکوونکی د خدای ج بنده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

♥ تر ټولو نېکمرغه هغه ځوک دی چي له دې دوه ځیزونو څخه یوه ته لاسرسی ولري: لومړی ښه کتاب او بل داسې دوست چي د کتاب اهل وي.

♥ په ښکلا کې د کمي نشتوالی پخپله یوه نیمګړتیا ده.

♥ د ټولنې ښه والی او بدوالی زموږ د خپلو کړنو پایله ده د شکایت پر ځای باید بدمرغي له منځه یوسو.

♥ بشر ځان اشرف المخلوقات ګڼي په داسې حال کې چې له مخلوقاتو ډېر کمزوری دی.

♥ کله بېوزلي او مسکیني دې ته برید ته ورسیږي چې اړیکې او تړونونه شلوي دا هغه مرحله ده چې بدمرغه خلک هلته ورسیږي له هغو سره یو ځای کیږي او په یوه کلمه د بېوزلو په نامه سره ګډیږي.

♥ په هر ولس کې یو ځراغ شته، چې ټولو خلکو ته رڼا ورکوي، هغه ښوونکی دی.

♥ د بشر لپاره په ژوند کې هیلې دومره ارزښت لري لکه مرغانو ته بڼکې او وزرې.

♥ تمه هغه ځنځیر دی چې د هر ازاد بنده لاسونه او پښې یې تړلي دي.

♥ لکه څنګه چې د ټولو لپاره ښادي شته، نو غم هم شته.

♥ مینه د ژوند ښکلا ده.

♥ ویل ئې سبا به له نن ښه وي، ایا نن د پرون سبا نه و؟

♥ مینه له زړه وکړئ، انتخاب له عقله.

♥ مینه ښه او بد نه پېژني.

♥ د ښه ملګري درلودل ستا غم نشي ورکولای، خو د غم پر وخت ډاډ درکولای شي. لکه چتری چي باران نشي درولای، خو ستا د راحت او ارام سبب ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د پوهي ور دي د هر چا پر مخ پرانيستی وي. چېرته چي انسان دی هلته دي کتاب هم وي.
- د ماشومـانو راتـلونکې د مور وپـلار پـه روزنـه پـورې تـړاو لـري.
- په پاريس کي چي يو کس ووژل شي دا جنايت دی، که په ختيځ کي زر کسه ووژل شي دا يوه پېښه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرانسوا ماري ولټر

«فرانسوا ولټر د فرانسې نومیالی، متفکر، شاعر، طنز لیکونکی او فیلسوف و چې څېړونکو د خندان فیلسوف په نوم هم یاد کړی دی.

مشهور امریکایي مورخ«ویل ډورانټ» د ولټر په هکله لیکلي:

«که ایټالیا د رنسانس دوره لري او المان د سمون عصر، همداسي فرانسه هم دا وخت تر دوی وروسته نه ده ځکه دوی ولټر لري.»

د ولټر له کورنۍ سره په ګاونډ کې یوه مشهوره ښځه د «دولانکو» په نامه اوسېدله؛ هغې چې کله ولټر په کوچنیوالي ولید نو و یې ویل:

«دا هلک نابغه دی» په دې توګه یې وصیت وکړ چې زما له مرګ نه وروسته به دوه زره فرانکه زما له شتو څخه دغه هلک ته د دې لپاره ورکوئ چې ځان ته کتابونه ورباندې واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولټر خپل لومړني معلومات له همدغو کتابونو، ښوونځي او له یوه کشیش څخه تر لاسه کړل.

په دې ترتیب د نورو مطالعاتو او د خپل پلار له پرلپسې ټینګار له امله د یوه اور ژبې، ټوکمار او هوښیار ځوان په بڼه راښکاره شو تر دې چې قلم ته یې لاس کړ او ویې ویل:

«تر څو چې د ادب قلم زما په لاس کې وي د بادشاهۍ د تاج پروا هم نه لرم.»

ولټر په خپل ژوند کې ۹۹ کتابونه ولیکل... د خپل سرشوخه ژوند تر څنګ یو زیات کاره انسان و او په دې اړه به یې ویل:

«کار نه کول، له ژوند نه کولو سره برابر دي.»

همدا سبب و چې د ۸۴کلونو په عمر مړ شو نو څېړونکو به ویل چې ولټر په خپلو کارونو دومره بوخت و چې د مړینې لپاره یې وخت نه درلود.

د ولټر د جنازې په مراسمو کې «یو لک» تنو ګډون درلود او «شپېتو لکو» نورو کسانو یې له کوڅو، واټونو او بامونو څخه ننداره کوله او پاریس ته یې د جسد د وړلو پر مهال تابوت لیکلي وو:

(دغه سړي د بشر ذهن ته ټکان ورکړ او زموږ لپاره یې ازادي جوړه کړه.)

د ده د قبر په تیږه یوازې دا درې کلمې لیکل شوي دي:»

(دلته ولټر ویده دی)

نړیوال ادبیات/ مصطفی صفا

- د توري ملا د قلم پر وړاندي ماته ده.
- هغه لاسونه بختور دي، چې د توري پر ځای پکي قلم نیول کیږي.
- ګټور کتابونه هغه دي، چې لوستونکی وهڅوي چې تر پایه ئې ولولي.
- د یوه کتاب پاڼي د وزرونو په څېر دي، چې زموږ روح له نور او روښنایي سره یو ځای الوزوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هر انسان له خپلو پوښتنو پېژندل کيږي، نه له ځوابونو.
- کتاب پر ټوله نړۍ او يا لږ تر لږه پر لوستو خلکو حکومت کوي؛ له دې حکومت نه وتې خلک کوم ارزښت نه لري.
- له رښتينولۍ سره مينه ولره او تېروتنه وبخښه.
- ژوند يو امتحان دی، چې هيڅکله پای نه مومي.
- انسان که د هوډ او تصميم نيوني پر وخت ازاد و، نو ازاد دی.
- په کومه ټولنه کې چې کار اهل کار ته ونه سپارل شي، په حقيقت کې ټول بېکار دي.
- تصادف يوه بې معنا خبره ده. په نړۍ کې هيڅ شی بې دليله نه دي رامنځته شوي.
- کار مو له دريو بلاگانو ژغوري: غلا، خفگان او اړتيا.
- کار نه کول، ژوند نه کول دي.
- چې هر څومره ډېر فکر کوم؛ ښه پوهېږم، چې نه پوهېږم.
- څومره چې کتاب مطالعه کړئ، هغومره به رښتينی خوند ومومئ.
- واده کول د خوندونو هغه ټولگه ده، چې تريخوالی، خوږوالی، تريووالی او پيکه توب سرليکونه يې په لمن کې رانغښتي دي.
- څومره چې متاهل کسان ډېر شي، هغومره جنايت کميږي.
- د هغو ناپوهانو ازادول سخت دي، چې د خپلو ځنځيرونو لمانځنه کوي.
- اوږده موده مخالفت دا معنا، چې دواړه طرفونه خطا دي.
- پرېږدئ ولولو، پرېږدئ وناڅو دا دوه شيان هيڅکله نورو ته ضرر نـه رسوي.
- مور ټول د زيـږېـدو لـه ورځې بـرابر پـيـدا شـوي يـو، خـو د امـتـيـاز تـوپـير مـو پـه ريښتنولۍ او سـپېڅلتـيا کې دی.
- کـه پر بـېوزلـو غوسـه شې، نو ځواکمن نه يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د فسادونو وروستۍ درجه د ظالمانو په توګه د قوانینو تطبیق کول دي.
- د څو مچانو نیښونه هیڅکله نشي کولای چې د ګړندي اس د منډې مخه ونیسي.
- هغه کس چې هیله لري د کال څلور واړه فصلونه دي پسرلی وي، نه ځان پېژني، نه طبیعت او نه هم ژوند.
- هر څوک دوه ځلې مري: لومړی هغه مهال چې له زړه یې مینه لاړه شي، دویم هغه مهال چې ژوند ته پکې سپکي- سپوري وایي، خو د ژوند مرګ د مینې د مرګ پر وړاندې ناڅیزه دی.
- زما په لاس کې چې تل د ادب قلم وي نو د پاچاهۍ د تاج پروا نه لرم.
- رښتینې مینه لیریوالی، خو څه ان له مرګ سره هم نه پخلا کېږي.
- مینه تر واده خوږه ده لکه ناول چې تر تاریخ خوږ دی.
- که چیري کوم عمل مو وکاره نو عادت به وربېځ. که مو عادت وکاره نو اخلاق به وریبځ او که اخلاق مو وکاره، نو برخلیک به وریبځ.
- دوستي د روح واده دی په هغه کې د بېلېدو او طلاق اجازه نشته.
- د ژوندانه د لوبې په پیل کې انسان تېروتونکی او په پای کې یې تېر ایستونکی دی، یا په بله وینا د وري په څېر زیږي او د ګیدړ غوندې مري.
- کتابونه په نړۍ کې یا لږ تر لږه په هغو قامونو چې لیک او لوست یې زده وي واکمني کوي نور قامونه یې ارزښت نه لري.
- د ښځو یوه دنده دا ده، چې د نارینه وو اخلاق وروزي.
- یو پاک زړه د نړۍ تر ټولو ښکلیو جوماتونو او معبدونو ښکلی دی.
- چې خبره د پیسو شي نو بیا ټول یو دین مني.
- دوه لاملونه هیواد ویجاړوي: لومړی چې پوهان ونه لري، دویم چې د چارو واګې د پوهانو په لاس کې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د بدیـو وروسـتی پړاو، د تـېري او ظلم پـه لاره کې د قـانـون کـارول دي.
- انسان هماغـه شېبـه چې د خپلـواک کېـدو پـرېـکـړه کوي خپـلـواک دی.
- د دوو مینو یو ځای کېدل او بیرته جلا کېدل د ژوندانه دوې ارزښتمنې شېبې دي.
- مینـه پیاوړی اور دی چې پـه یوه شېبـه کې زړه او ماغزه تر بـرید لاندې راولي.
- د مینې پیـونـد پـه بېـلتـانـه څه، چې پـه مرګ هم نـه بـېـلـیـږي.
- تـاریـخ د بـشـر د جـنـایـتونـو او بـدبختـیـو انځـور دی.
- د ښځې کاته تر قوانینو زورور او اوښکې یې تر شرعي ځواکونو اغېزناکې دي.
- زما د ژونـدانـه ټولې بریـاوې، هڅې، پوهه او ویاړونه له ښځې سره پـه یـوه شېبه مینه نـه ارزي.
- هنرونـه ټـول سره ورونـه دي هر یو پـر بـل وړانـګې اچـوي.
- د دې لپـاره چې ښـه ولیکو، نـو یـوه خپلـواک هیواد تـه اړتـیا لرو.
- څوک چې لـه مرګـه وېریـږي، لـه ژونـده هم وېـریـږي.
- څوک چې غواړي خپلواکي یې خوندي پاتې شي نو باید ځان په سادګۍ او بې برخیتـوب روږدی کړي.
- ټول خلک خپلواکي خوښوي خو په ګڼو لارو- چارو یې په له منځـه وړلـو کې بوخت دي.
- موږ ټول یو ګډ فکر او خیـال لرو او هغـه د مال او شتو ټولـول دي.
- نـېکمرغي هغه جامې دي چې طبیـعت هغـه پـه ډېـره ګرانـه بـیـه پر موږ پلوري.
- دوسـت د چـترۍ پـه شـان دی چې په بـاران کې نـه پـیدا کـیـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په ځانګړې توګه سیاست یعني د هیواد لرلو علم، خو په عام ډول د سیاست هر یو کار ځان ته خاصیت لري.
- د سړي وجدان لکه د هغه خپل ساعت داسې دی، هرسړی دا وایي، چي زما ساعت ښه او سم کار کوي.
- نېکمرغي هغه جامې دي چې طبیعت هغه په ډېره ګرانه بیه پر موږ پلوري.
- انسان هیڅکله بد عمله او خبیث نه وي زیرېدلی بد عملي او خباثت ساري ناروغي ده.
- مور د ژوند سمبول، مینه او محبت دی.
- ژوند د ماشوم په څېر دی، تر څو ستر شوی نه وي باید ځانګو ته یې ټالی ورکړو.
- د هر قوم ژوندون د جنایتونو، مصیبتونو او خلکو د لېونتوب یوه سلسله ده.
- د خدای ج نعمتونه بې شمېره دي، خو هر څوک د خپل قسمت په کچه له هغې څخه برخمن کیږي.
- د دوو مینانو دیدن او بېلتون دوه ارزښتمن وختونه ګڼل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسدالله غضنفر

استاد اسدالله غضنفر د غزلستوري اروابناد استاد محمد صديق پسرلي زوی دی. د کندز په چهار درې ولسوالۍ کې زیږېدلی دی. اوسنی استوګنځی ئې کابل دی.

ښاغلی غضنفر اوسني وخت کې د پښتو ژبې او ادب ویاړ دی. مشهوره ادبي او فرهنګي څېره، نوموتی لیکوال، تکړه ژباړن، خوږ ژبی ویاند او نامتو کره کتونکی دی. نوموړی د خوږې، ساده او اسانه لیکنۍ ژبې خاوند دی.

په لیکنو کې ادبي، فرهنګي، ګرامري، تاریخي او د کره کتنې بحثونه په ډېره اسانه ژبه بیانوي. همدا ساده والی د ده د لیکنۍ ژبې او د ده د لیکوالۍ کمال او له خپلو لوستونکو سره د ده د مینې ثبوت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور د استاد غضنفر له ویکیپیډیا.

«زده کړې

دولسم ټولګی یې د کندز ښار په شېرخان لېسه کې لوستی او وروسته یې د کابل پوهنتون د حقوقو پوهنځی لوستی دی. ښاغلي غضنفر د پېښور له پوهنتونه په پښتو ادبیاتو کې د ماسټرۍ سند اخیستی او خپل لومړنی رسمي کار یې د ایران په تهران رادیو کې ترسره کړی دی.

لیکوالي

اسدالله غضنفر په پېښور کې د میاشتنۍ سپېدې مجلې د چاپ په برخه کې له مرستو خپل ادبي او فرهنګي کار پیل کړ. ګڼ شمېر لنډې کیسې یې ولیکلې او وروسته وروسته یې د لنډو کیسو پر فني اړخ ډېر کار وکړ.

نوموړي پر ۱۹۹۹ ز کال د داستانونه دوه میاشتنۍ مجله له پېښوره چاپ کړه. دا د پښتو ژبې په ادبیاتو کې لومړنۍ مجله وه چې یوازې لنډو کیسو ته ځانګړې شوې وه، خو تر دوه نیم کلن خپرندویي فعالیت وروسته داستانونه بنده شوه. له تېر کال څخه یو وار بیا داستانونه پیل شوې چې له کابله خپرېږي.

دندې

ښاغلی غضنفر د ازادۍ له راډیو سره همکاري لري خو د دوی ډېر کار لا هم د داستان لیکنې پر فني او کره کتونکي اړخ راڅرخي.

اسدالله غضنفر د ۱۳۹۳ ل کال په لیندۍ میاشت کې د افغانستان اسلامي جمهوریت د فرمان پر بنسټ د هېوادمشر ډاکتر محمد اشرف غني د فرهنګي چارو د سلاکار په توګه په دنده وګومارل شو.

چاپ شوي اثار یې

سېمبول په ادب کې. ساړه بادونه (لنډې کیسې).د تاریخ ننداره (ژباړه) د ۱۳۸۸ ل کال چاپ.د نثر لیکلو هنر د ۱۳۹۲ ل کال چاپ. د یو تېر اور ایرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

(لنډې کیسې.کولتور او ټولنه.جادوګر هنر. د تاریخ سبقونه (ژباړه) د ۲۰۱۳ ز کال چاپ. د زړو هېندارو کور (ژباړه). څراغ د ۱۳۹٦ ل کال چاپ»

اسدالله غضنفر ویکیپیډیا

- **ستا رقیب ستا پرون دی که تر پرون نن بهتره وې نو رقیب ته دې ماته ورکړې ده.**
- **په شوره ځمکه کې ګل نه غوړېږي او په شګو کې محل نه جوړېږي.**
- **واقعي وده دا نه ده چې تر بل چا مې رتبه لوړه شي واقعي وده دا ده چې ورتیا مې زیاته شي څکه رتبه بل راکوي او بل به یې اخلي خو ورتیا پخپل مټ احساسوم او ساتل یې زما په لاس کې دي.**
- **یو ذوق چې ونه پالل شي مړاوی کېږي او یو شي ته چې توجه ونه کړو هغه که اهمیت هم ولري اهمیت یې زموږ په ژوند کې کمېږي.**
- **کلمې به د پیسو غوندې په احتیاط لګوو.**
- **هیڅوک نه غواړي چې له لاسه یې پیاله ولوېږي او ماته شي مګر هره ورځ ډېري پیالې ماتیږي.**
- **په مینه کې یو بنیادم په دوو بنیادمانو بدل شي په دې معنا چې خپل ژوند او شخصیت له بل چا سره شریک کړي د یو بل چا غم یې خپل غم شي او د هغه خوشحالي یې خپله خوشحالي شي.**
- **د نورو په کار کې کار لرل او د نورو په کامیابۍ باندې زړه خوړل په ژوند کې د ماتې او ناکامۍ سبب ګرځي.**
- **هر واقعي لیکوال ځینې ارزښتونه لري چې د هغو وړاندې کول یې لیکوالي ته روح ورکوي. په دغو ارزښتونو باندې سودا به لیکوال ته پیسې، منصب یا شهرت ورکړي خو د لیکوال په حیث یې د پرمختګ مخه نیسي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

- تر پرانیستي دروازې دي بنده دروازه د یوه کور منځ ته ډېر وربولي.
- بخت د هر چا د کور دروازه ټکوي خو دا نه ورته وايي چې دروازې ته ځوک ولاړ دی.
- هغه فرصتونه چې زموږ په ژوند کې نه وو دومره دردوونکي نه دي لکه هغه فرصتونه چې زموږ ژوند ته راغلل او و مو نه پېژندل.
- ټولې ورځې یو شان دي خو دا زړه دی چې فرق پکې راولي.
- چې په خوند پسې وګرځې، خوند پیدا کېږي.
- ابتکار هغه وخت واقعي وي چې له پوهې او بصیرته راټوکېدلی وي.
- سبک لکه شخصیت ورو ـ ورو وده کوي.
- هنر او ادبیات مو له یوازیتوبه راباسي، ژوند ته مو معنا ورکوي... او د انسان په حیث ژوند کول راته اسانوي.
- د معرفت واقعي لاروی د ازاد ذهن څښتن وي. هغه ځوک چې ذهن یې غلام وي له کتاب سره د بحث کولو جرأت نه لري.
- له بل سره مینه او بل ته احترام د هغه چا په زړه کې ښه ځائېدلای شي چې له ځان سره مینه او ځان ته احترام ولري.
- زموږ اصلي سرمایه ژوند دی او ژوند د یو څه وخت مجموعه ده. په دې وخت کې یو مقصد پکار دی او مقصد ته رسېدل پلان او پروګرام غواړي.
- په هره هغه ټولنه کې چې فردي ازادي ته احترام کم وي د دوه مخو کسانو شمېر زیاتیږي.
- له وګړیو عالي اخلاق غواړو، خو د ټولنې د حالت د بهترۍ لپاره زحمت نه باسو.
- بې ابتکاره خلک هر نوي شي ته د شک په سترګه ګوري.
- فلسفه په دې ارزي چې ولوستل شي، ځکه دا به بې انصافي وي چې ژوند کوو، خو غور ورباندې نه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زما په نظر ژوند نه ښکلی دی، نه بدرنګ. ژوند سپین کاغذ دی. د دغه کاغذ ښکلا یا بدرنګي له هغه څه سره تعلق لري چې وربانديې لیکو یې او رسموو یې.
- هغه څوک چې د خپلو مفکورو د دفاع لپاره د قهر، اخطار او انتقام خبرې کوي که څه هم په جسمي لحاظ د انټرنیټ په زمانه کې اوسي، خو په ذهني لحاظ یې له اوسنۍ زمانې ډېر لري د لرغوني وخت په کومه وچه شپله کې خېمه وهلې ده.
- ښه لاره دا ده چې ذهن غیر عادي کړو او له عادته یې راوباسو چې نالیدلي ولیدلای شو او وصال ومومو.
- نا معمول حالت مو حواس بیداروي، کله چې حواس بیدار شي بیا ممکن هغه څه ووینو چې تر اوسه مو نه دي لیدلي.
- د عواطفو ساحه د فکر له ژورتیا او پراختیا سره اړه لري او فکر له مطالعې سره ښه غوړېږي.
- د هنر اندازه کول د کیفیت اندازه کول دي او کیفیت تله نه لري چې یو من غنم دي پکې بل وخت هم یو من غنم شي.
- د ډېرې ښې شاعرۍ او لیکوالۍ لپاره صادق اوسېدل ، پر ځان باور کول او جرأت لرل ضروري توکونه دي.
- موږ ادبیات د دې لپاره لولو چې د ژوند په هغو شېبو کې شریک شو چې په موږ نه دي تېرې شوي او یا خو برسېرن وربانديې تېر شوي یو.
- هغه مینه چې له جسم او ظاهري ښکلا سره کېږي نسبي او موقتي وي.
- یو عاشق ته د اشنا بېلتون ډېر شدید غم دی او د هغه دیدن بې حده خوشحالي ده.
- عشق کېدای شي انسان سرلوړی کړي، په انسان باندې جنتي خوند وڅکي او انسان د غم په اور کې وسوځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مینه د خواخوږۍ، وسواس، کینې، رخې، بدګومانۍ، ویرې، سرلوړۍ قهر، وفا، پښېمانۍ، سرښندنې، نهیلۍ، ذلت، غم، خوشحالۍ او نورو متضادو روحي کیفیتونو مجموعه ده.
- هغه پوهه او بصیرت چې په کاغذ باندې د یو څه له لیکلو، د خپلې لیکنې له خوند اخیستلو، پر خپله لیکنه باندې له خوند اخیستلو، د کاغذ له څیرې کولو دوباره لیکلو او د یوه همېشني اظطراب له لرلو حاصلیږي د ادب هیڅ استاد یې نشي راکولای.
- په هره ټولنه کې چې خبرې وي، خو خبرې اترې نه وي، نظریه وي، خو د مخالفې نظریې د اورېدلو اجازه نه وي هلته فکر وده نه کوي.
- د فکر ازادي ان د هغو په ګټه هم ده، چې جفا ورسره کوي.
- د فکر د ازادۍ په برکت انسان له ناخبرۍ راوتلی او خپلو ستونزو ته د حل لاره لټولی شي.
- د واقعي فکر ځانګړنه دا ده، چې د ژوند په څېر شېبه په شېبه نورېږي غوړېږي، مړاوی کېږي او ځای نویو فکرونو ته ورکوي.
- خپلو نظرونو ته د شک په نظر کتل او د نورو په خبرو اول ځان پوهول او بیا یې را اخیستل له موږ سره مرسته کوي، چې د کلیشه شویو او قالبي فکرونو له سلطې راووځو.
- د نن بدلول په ریښتیا ممکن دي، خو د پرون بدلول د هیچا د وس خبره نه ده.
- هغو قامونو چې د لټون ځای خطا کړی دی او په فطرت کې نه بلکې د یو بل په شخصي ژوند کې تجسس کوي ښه ورځ نه ده لیدلې.
- د هنري ژبې لوی مقصد دا دی، چې عواطف وپاروي.
- که غواړو چې تاریخ زموږ خلکو ته خیر ورسوي د لیکلو پر وخت یې باید خپلې ملي، نظریاتي، منطقوي یا نوري خواخوږۍ هیرې کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- تاکید او تکرار د شاعرانه ژبې خصوصیت دی.
- د یوې لیکنې د سبک پېژندنه د هغې په بیا بیا لوستلو او د هغې روح ته د ننوتلو له لارې ممکنه ده.
- په هر اثر کې سبک یو پټ راز دی، چې د لیکنې د مختلفو تمایلاتو ځانګړنو او انحرافونو د پرتله کولو له لارې ور رسېدلی شو.
- هنري ژبه پارندویه ده او عادي ژبه ښووندویه. هنري ژبه که د پوهونې تکل هم وکړي د پارونې له لارې به یې کوي.
- ځینې لیکوال په ځان مین وي او ځینې نور له لوستونکي سره خواخوږي لري. موږ د دغه دوه ډوله لیکوالو اخلاقي دریځ او روحیه د دوی له لیکنو پېژندلای شو.
- لیکوال په خپل کار کې د واقعي پرمختګ لپاره او یا په بله ژبه له ځان سره د واقعاً ښه لیکلو لپاره دې ته اړ دی، چې له لوستونکو سره مینه ولري.
- کامیاب هنرمن د ځان او مخاطب تر منځ روغې جوړې ته اهمیت ورکوي او په دې پوهیږي، چې څنګه هم مخاطب وساتي او هم خپل فردیت.
- لکه د رڼو اوبو په تل کې چې سیندني کاڼي وینو دغسې به د واضحې لیکنې په کرښو کې د معنا تل ته رسیږو.
- پټه خوله پاتېدل عیب نه دی، خو بې مورده ږغېدل عیب حسابیږي.
- د معنا او موسیقۍ غاړه غړۍ کېدل د ښې شاعرۍ اصلي غوښتنه او د تلپاتې شاعرۍ همېشنۍ ځانګړنه ده.
- د وخت په تېرېدلو سره د یوې کلمې معنا بدلیږي، پراخیږي، محدودیږي، مثبت اړخ مومي یا منفي اړخ پیدا کوي.
- سلاست د لیکنې د ښکلا یو شرط دی.
- د هره ورځ لیکلو په برکت به د قلم څښتن په رواني لحاظ د قلم له کار سره وصل پاته شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ثرنگه چې شعر د احساساتو او عواطفو د بیان ژبه ده، نو د کلمو تکرار په شعر کې ممکن بې خوندي نه بلکې خوند پیدا کړي، خو په نثري لیکنو کې د یوې کلمې بیا بیا راوړل معمولاً د بې خوندۍ سبب کیږي.
- د ژوند مشکلات، اړتیاوي او واقیعتونه د قلم پر څښتن د قلم کار هېرولی شي، خو که دی په شواروز کې لس دقیقې هم لیکلو ته ورکړي دغه کانه به نه ورسره کېږي.
- لیکوال که د نن احساس نن قلمبند نه کړي بل وخت ممکن په گوتو ورنشي دا د هره ورځ لیکلو بله گټه ده.
- هغه لیکوال چې په ځان بې باوره شي او تکیه یې د زمانې په موډونو باندې وي مهم اثار نشي لیکلای.
- ادب د هنر برخه ده او په هنري اثر کې خوند او ښکلا وي.
- حسي کلمې د شعر او داستان او هر هغه نثر لپاره آب حیات وگڼه، چې له معنا سره ښکلا ملگرې کوي.
- ښه نثر د ښې ښیښې غوندې دی. ښه نثر د رڼو اوبو غوندې دی، چې د سیند د تل کاڼي پکې داسې ښکاري لکه زمرړ او کاڼو تر منځ چې بل شی نه وي.
- د ښه نثر د لوستلو پر وخت احساس کوو، چې له مطلب سره وصل شوي یو. زما او لوستونکي او مفهوم تر منځ د نثر وسیله نشته.
- واقعي لیکوالي واقعي مینه غواړي.
- لیکونکي ته پکار ده، چې تر وسه وسه د لیکنې موضوع ته وفاداره وي.
- خپل سبک ورو ورو وده کوي او پخیږي.
- سبک جامه نه ده، چې ویې باسو او نوري واغوندو.
- سبک د شخصیت غوندې دی. بشپړیږي او ترمیمیږي، خو له سره نه متولد کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- خپلو افکارو، اقدارو او ذوق ته درناوی هغه څراغ دی، چې لیکوال ته د خپل سبک د پیدا کولو لاره ورښيي.
- لوی لیکوال د بل هر ډګر د بریالي کس غوندې هغه څوک دی، چې د وخت په قدر پوهیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژان پل سارتر

ژان پل سارتر د فرانسې د شلمې میلادي پېړۍ یو نامتو فیلسوف، د نوبل د ادبي جایزې ګټونکی لیکوال، سوله غوښتونکی سیاستوال، ادبي کره کتونکی او د اګزیستنسیالېزم د فلسفي مکتب په پلویانو کې یو مهم او مخکښ شخصیت شمېرل کېږي. څېړونکي وایي که څه هم د وجودي فلسفې «اګزیستنسیالېزم» بنسټ د نورو فیلسوفانو له خوا ایښودل شوی دی، خو دا «سارتر» ؤ، چې دغې فلسفې ته یې نړیوال شهرت ورکړ. (٦، ١٠مخ)

سارتر په ١٩٠٥ م کال د فرانسې په پلازمینه پاریس کې نړۍ ته راغلی دی. سارتر د ١٥ میاشتو ؤ، چې پلار یې د ژېړي تبې له امله مړ شو او مور یې د خپل پلار «شارل شوایټرز» کره ولاړه. (٦، ١١مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سارتر درې کلن ؤ، چې ښۍ سترګه یې ناروغه شوه او ورو ورو یې خپل ځیر له لاسه ورکړ، همدا لامل ؤ، چې ده د خپل ژوند تر پایه پورې عینکي په سترګو کولې او خپلې یوازنۍ چپې سترګې ته یې زیاته پاملرنه کوله. د سارتر نیکه «شارل شوایترز» په خپل کور کې د خپل ځان لپاره یو شخصي کتابتون درلورد، د دغه کتابتون الماری په آلماني او فرانسوي ژبو باندې له بېلابېلو علمي او فرهنګي کتابونو څخه ډکې وې. سارتر به هر وخت د خپل نیکه په کتابونو کې د خپل ذوق کتابونه لټول. سارتر لا ښوونځي ته نه ؤ تللی، چې خپلې مور یې لیکل او لوستل وروښودل. سارتر به د ورځې زیاته برخه د خپل نیکه په کتابتون کې د کتابونو په لوستلو باندې تېروله. کله به یې لوستل او کله به یې له هغو څخه لیک لیکه، په دې اساس نوموړی یو کورناستی هلک ؤ او له خپلو همزولو سره یې ډېره کمه ناسته ولاړه درلوده. (٦، ١٣-١٤مخ)

د سارتر عمر د ۷ کلو په شاوخوا کې ؤ، چې مور او نیکه یې د «څلورم هانري» ښوونځي ته واستاوه. سارتر چې کله ۱۲ کلنۍ ته ورسېد، مور یې له یوه سړي سره چې «ژوطف مانسي» نومېد او د سارتر د پلار پخوانی ملګری ؤ واده وکړ او نور یې له دغه نوي خاوند سره د «لاروشل» ښار ته کډه وکړه. که څه هم سارتر له خپلې مور سره ولاړ، خو د خپلې مور له دغې پرېکړې څخه ناراضه ؤ. سارتر د «لاروشل» د ښار په یوه ښوونځي کې خپلې زده کړې ته ادامه ورکړه. نوموړی تر ۱۵ کلنۍ پورې همدغلته په زده کړه بوخت ؤ، خو په دغه ښوونځي کې د زده کوونکو ناوړه حالت او ناسم روزنیز چاپېریال د ده د زړه تنګۍ لامل شوی ؤ، همغه وو، چې په ۱۹۲۰م کال پلازمېنې پاریس ته واستول شو او دلته د شپې په یوه لېسه کې په زده کړه بوخت شو. په دغه لېسه کي ده له خپل یوه ټولګیوال سره چې «پل نیزان» نومېدو ملګرتیا ټینګه کړه. سارتر په ۱۹۲۲م کال چې عمر یې ۱۷کلونو ته رسېده، له یادې لېسې څخه د فراغت بریلیک تر لاسه کړ. تر فراغت وروسته ده له خپل ملګري نیزان سره یو ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېکړه وکړه، چې د پاريس په پوهنتون کې لوړې زده کړې وکړي. دوی په همدغه هوډ، په ۱۹۲۴م کال نوموړي پوهنتون ته لاره پيدا کړه او هلته يې په ګډه سره د يوې مجلې چې «بې نومه کوچينۍ مجله» نومېده په خپرولو باندې پيل وکړ. په ۱۹۲۹م کال سارتر په لومړۍ درجه د دغه پوهنتون د فلسفي علومو له څانګې څخه د خپل فراغت برليليک تر لاسه کړ. د «سيمون دوبورا» په نوم يوه پېغله په دوهمه درجه او «نيزان» په څلورمه درجه کې راغلل. سارتر د پوهنتون په وروستي يعنې په ۱۹۲۹م کال له خپلې ټولګيوالې «سيمون دوبورا» سره واده وکړ. (٦، ١٥-١٦مخونه)

سارتر چې کله له پوهنتون څخه فارغ شو، د «لوهاورو» او «ليون» په کالجونو کې د فلسفې په تدريس بوخت شو. (٦، ١٧مخ)

سارتر په المان کې ؤ، چې دوهمې نړيوالې جګړې زور واخيست. په همدې اساس بېرته فرانسې ته راغی، خو څرنګه چې نوموړی تر دغو شېبو پورې له سياست څخه ليرې سړی ؤ، مګر تر دې وروسته د فرانسې د ژغورنې په فکر کې شو. دی په عين نظامې توب کې، پرته له هېڅ ډول وېرې د جنګ ليکو ته ننووت او د نقشې اخيستونکي په دنده يې پکې پيل وکړ. سارتر د دې کار تر څنګ له فرصتونو څخه په ګټه اخيستو د ۹ مياشتو په اوږدو کې ۲۰۰۰ مخونه ليکنې وکړې، چې وروسته د هغو يوه برخه «د جنګ د ناپوهۍ دفترونه» په نوم چاپ شوه. سارتر د جګړې په ليکو کې په ۱۹۴۰م کال ونيول شو، په ۱۹۴۱م کال له زندانه راخوشي شو.

(٦،١٧-١٨مخونه)

د ځينو اثارو نومونه ئې دا دي:

ادبيات څه شي دي؟، دېوال، په دوربين کې، خيرن لاسونه،کلمات، تخيل هستي او نيستي، بې کفنه سړي، په روح کې مړينه،بنده کوټه، نېکمرغه کورنۍ، لوبغاړی او قرباني او داسي نور...

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۹٦۴م کال سارتر د نوبل ادبي جایزې مستحق وګڼل شو، خو ده دغه جایزه ونه منله او ویې ویل، چې دغه جایزه د بورژوازي د ایډیالوژۍ په خدمت کې ده. (٦، ۲۲مخ)

په پای کې د سولې، آزادۍ او هستۍ دغه ستر فیلسوف په ۱۹۸۰م کال د ۷۵کلنۍ په عمر د تل لپاره له نړۍ څخه رخصت واخیست، خو نوم یې د تاریخ د یوه ستر شخصیت په توګه نړۍ ته پاتې شو، د نوموړي د خښولو په مراسمو کې چې په پاریس کې تر سره کېدل «۵۰۰۰۰» پنځوس زرو کسانو ګډون کړی ؤ. د سارتر له مړیني څخه درې کاله وروسته مېرمن سیمون دوبورا د «خدای په امانۍ مراسم» په نوم یو کتاب د دغه فیلسوف د ژوند او مړیني په هکله خپور کړ. سیمون دوبورا شپږ ٦ کاله وروسته یعني په ۱۹۸٦م کال د ۷۸ کلو په عمر له ژوند سره مخه ښه وکړه او جسد یې د سارتر د قبر تر څنګ خاورو ته وسپارل شو.

(٦، ۲۵مخ)

- ♣ انسان د انسان دوږخ دی.
- ♣ له ټولو سره مې وفا وکړه او له هیچا مې د وفا تمه ونه کړه، په دې ډول ډېر ارام وم.
- ♣ نړۍ د بې عدالتۍ سیمه ده، که چیرې یې منې، په جرم کې ورسره شریکېږې او که چیرې غواړې بدله یې کړې، په جلاد باندې بدلېږې.
- ♣ هغه ایمان چې یوازې په یوه وسوسه او یوه زمزمه ضعیف شي، ایمان نه بلکې یو خیال او سراب دی.
- ♣ خبره دا نه ده، چې یو شی له منځه ځي، کوم څه چې له منځه ځي، د هغو یاد هم له منځه ځي.
- ♣ هغه څه چې بشر ته د ژوند کولو امکان وربښي، عمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- بشر د ارزښتونو منځته راوړونکی دی.
- انسان د خپل ځان په ساتلو او پاللو باندې مجبور دی.
- ادبيات ښايي ونه شي کولی، د جنګ او وينو توييولو مخه ونيسي، ښايي يو ماشوم هم له مرګه ونه شي ژغورلی، مګر داسې څه کولی شي، چې نړۍ ورباندې فکر وکړي.
- هغه څه چې له سړي څخه يو سست عنصره انسان جوړوي، له عمل څخه تېښته او تسليمېدل دي.
- هېڅکله په هغه لار مه ځه، چې پای يې درته څرګند نه وي.
- کله چې د انسان کومه اړتيا رفعه شي، بيا نو داسې فکر کوي، لکه هغه اړتيا چې نور هېڅ مفهوم نه لري.
- د ژوند د جګړې پر وړاندې، ماشومان او سپين ږيري په يوه ليکه کې ولاړ وي.
- انسان هغه مهال له خپله ځانه د رضايت احساس کوي، چې کله کوم ښه کار تر سره کوي.
- موږ بايد تل اخلاق جوړ کړو او ارزښتونه وپنځوو.
- رقابت پر خپل ځای او رفاقت پر خپل ځای؛ دا دواړه يو د بل مانع نه دي.
- له اسمانه ځمکې ته را اورېدل، عجيبه نه دي، له ځمکې څخه اسمان ته اورېدل عجيبه دي.
- هر څومره چې ژوند سختيږي هغومره اسانيږي.
- بشر بايد هره لحظه خپل ځان جوړ کړي.
- هغه څوک چې ډېره بېړه لري، ښايي ژر ورسيږي، خو له ستومانۍ سره.
- قلم چې هر ډول وغواړې خوځي. اصلي خبره دا ده، چې څنګه، د چا لپاره او څه ډول يې خوځوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♣ که چیرې هڅه او کوشش نه وای، بشر به د خپل تمدن څرک هم نه وای لیدلی.
- ♣ انسان نه شي کولی، همېشه نرم ووسي، کله نا کله د شخۍ او تندۍ شېبه هم لري.
- ♣ زموږ ارزښت په دې کې دی، چې په ژوند کې څه ډول انتخاب کوو.
- ♣ په نړۍ کې بشپړه نېکمرغي وجود نه لري، خو ځینې وخت یې نښې نښانې رامعلومیږي.
- ♣ فلسفه د پوهېدلو وړ شی ده، نه د یادولو.
- ♣ هېڅوک نړۍ ته قهرمان نه راځي.
- ♣ ستاسې فکرونه تر هغه وخته پورې حقیقت نه بلل کېږي، تر څو مو په عمل باندې لاس نه وي پورې کړی.
- ♣ انسان هغه څه دی، چې دی یې له خپله ځانه جوړوي.
- ♣ تاسې آزاد یئ، د آزادۍ لار ځانته په خپله راجوړه کړئ.
- ♣ کله چې زموږ مینه له حیواناتو او ماشومانو سره تر حد واوړي، غیر انساني بڼه غوره کوي.
- ♣ کله چې بډایان جگړه جوړوي، دا فقیران دي، چې ژوند پکې له لاسه ورکوي.
- ♣ په عشق کې یو جمع یو، بېرته یو کېږي.
- ♣ خیرنتیاوې په اوبو کې د لاندې لوېږي.
- ♣ ژوند له ګډوډۍ او هرج و مرج پرته بل هېڅ شی نه دی.
- ♣ ډېر وخت کېږي، چې موږ مړه شوي یو، فقط له هماغه وخته، چې نور د چا په درد نه خورو.
- ♣ هیڅ شی، تر زړه اسانه نه ماتیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ♣ دا په ما یو مجبوریت دی، کله چې خپله آزادي غواړم، نو باید د نورو آزادي هم وغواړم.
- ♣ د هستۍ او نېستۍ تر منځ یوه مرموزه رابطه شتون لري.
- ♣ انسان همېشه بایلونکی دی، یوازې ناپوهان فکر کوي، چې بایلونکی نه دی.
- ♣ ناروغي کله نا کله کوم ژر تېرېدونکی بحران نه وي، پخپله زما د وجود یوه برخه شي او پخپله «زه» شي.
- ♣ امن، عدل، آزادي او مساوات د یوې ټولنې د پرمختګ ضامن دي.
- ♣ کله چې انسان هېڅ کار نه کوي، نو داسې فکر کوي، لکه ټول کارونه چې دی کوي.
- ♣ مور چې داسې ناراحته او غم لړلي یو، نور له هېڅ شي نه، یوازې له خپله لاسه یو.
- ♣ د ژوند چینه د مرګ په خوا بهیږي.
- ♣ مړینه کافي نه ده، باید پر ځای ومرو.
- ♣ له تا سره مینه بل څه نه دي، پرته له دې چې تا وادار کړم، چې له ما سره مینه وکړې.
- ♣ یوازې په غوښتلو او اراده کولو باندې سړی نه شي کولی، قهرمان شي؛ د قهرمان کېدلو لپاره قهرمانه عمل پکار دی.
- ♣ هېڅوک نه پوهیږي، چې د ستونزو او بحران په وخت کې وفادار خلک کومې خوا ته مخ اړوي.
- ♣ د خلکو له تصمیم پرته، د سبا تاریخ نه شو اټکولی.
- ♣ کله چې انسان مړ شي، بیا نو په نړۍ کې ورته «سبا» او «راتلونکی» ارزښت نه لري.
- ♣ زما ټول کتابونه د یوه وړي ماشوم لپاره هېڅ ارزښت نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هېڅ شی په نړۍ کې بې سببه نه دي پيدا شوي، ټولو موجوداتو هغه که لوی دي او که واړه، په دې نړۍ کې يې ځانګړی ځای نيولی دی.
- هر څه پر خپل وخت تر سره کېږي، موږ بايد مخکې له مخکې له يوه کار څخه د پايلې تمه ونه لرو.
- ليکل يعنې عمل کول، يعنې تعهد او له خپلې آزادۍ څخه استفاده، مګر بايد خبر ووسې، چې له آزادۍ څخه غلطه ګټه وانخلې.
- د عمر له تېرېدو څخه چټک شی په ژوند کې نشته، خو څوک دې ته پام نه کوي.
- په ژوند کې داسې شيان شته، که چيرې مو يو ځل له لاسه ورکړل، بيا به يې هېڅکله تر لاسه نه کړو.
- د انسان په ضمير کې مخکې له مخکې د ښه والي او بدوالي فطري ميل نشته، ښه والی او بدوالی انسان په ژوند کې زده کوي او وروسته خپل ځان ورسره جوړوي.
- هېڅوک نه شي کولی، تر هغو وخته آزاد ووسي، تر څو چې د نورو انسانانو آزاديو ته احترام ونه لري.
- هېڅکله هغه ور مه ډبوه، چې نه پوهېږې، شاته يې څه تېرېږي.
- ډاکټران، چارواکي، قاضيان او مذهبي مشران، نورو انسانانو ته په داسې نظر ګوري، لکه دوی چې پيدا کړي وي.
- تر ټولو زيات غمګين کسان هغه دي، چې تر ټولو زيات خاندي.
- مه پرېږدئ چې بچيان مو وژاړي، ځکه باران هم غنچې له منځه وړي.
- موږ ته د خپل ځان کشفونه، د نورو انسانانو د کشفونې او پېژندنې لامل هم کېږي.
- هغه څوک چې زياتې خبرې کوي، کم کار يې له لاسه کېږي.
- موږ بايد د خپلې آزادۍ لپاره، د ټولو انسانانو آزادي په نظر کې ونيسو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- څه شی چې زموږ لپاره ښه دي، د نورو لپاره هم ښه دي.
- ولې یو سړی ډارن او بې کفایته دی، دا ځکه چې هغه پخپله د ځان لپاره د ډار او بې کفایتۍ تصمیم نیولی دی.
- ټول وخت بډایان له بېوزلانو سره پېغور وزمه همدردي ښيي.
- هر څوک کولی شي ووایي، غواړم یو اوچت لوبغاړی، لوی عالم او یا لوی عاشق جوړ شم، خو له بده مرغه، دا هر څه یوازې په الفاظو کې وي.
- په دغه نړۍ کې د انسان مسؤلیت تر دې زیات دی، لکه څنګه چې دی فکر کوي.
- زه تل کولی شم، په خپلواکه توګه انتخاب وکړم، خو باید پوه وم، که چیرې هېڅ انتخاب هم ونه کړم، نو په واقعیت زما دغه نه انتخاب هم یو انتخاب دی.
- دومره جرئت پکار دی، چې وکولی شې، هر څه له لاسه ورکړې، ځکه یوه ورځ نه یوه ورځ هغه څه انسان له لاسه ورکوي، چې د ټول عمر په هڅه او تلاش یې لاسته راوړي دي.
- په ژوند کې زیات تصمیمونه شته، خو موږ باید ټول تصمیمونه ونه نیسو.
- ځینې وخت یوه وړه بې صبري او ټنبلي د دې سبب کېږي، چې ټول هغه څه له لاسه ورکړو، چې د زرګونو هلو ځلو پر اساس مو لاسته راوړي دي.
- که غواړې په ښه ډول ژوندی پاتې شې، نو په خپل ځان کې ځینې هیلې او غوښتنې ووژنه.
- ارزښتونه زموږ له اعمالو څخه را الوزي، هماغه ډول لکه کوم وخت چې په باغ کې قدم وهو او زموږ په راتګ سره مرغان له ونو الوزي.
- استعداد ذاتي او غریزي دی، مګر د ژوندانه په اوږدو کې د هغو په اندازه باندې زیاتونه کېدلی شي.
- حقیقت نه شته، مګر په عمل کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هېڅوک نه شي ويلی، چې د نقاشۍ د هنر راتلونکی به څه ډول وي او په هېڅ هغه تابلو باندې قضاوت نه شي کېدای، چې تر اوسه لا انځور شوې نه وي.
- زه هېڅ پوه نه شوم، چې ځواني څه ده؟ زه له ماشومتوبه نېغ بوډا شوم.
- يو انسان د نورو انسانانو ثمره ده او په همغه اندازه ارزښت لري لکه نور انسانان چې يې لري.
- بشر هېڅ نه دی، مګر هغه څه چې له ځانه يې جوړوي.
- زما په اند، د ژوند په اړه چې پر هر څه پوهېږم، له کتابونو مې زده کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهاتما گـانـدي

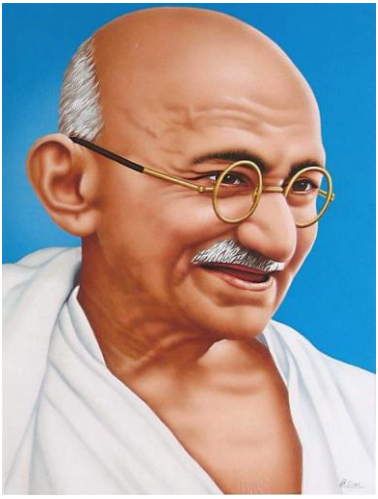

مهنداس کرم چــند گــاندهــې د هــند او ختیـز د شلمې پیړۍ له نومیالیو لاربښوونکو ازادۍ غوښتونکو او سمونوالو څخه و.

مهنداس کرم چند گـانـدي د ۱۸٦۹کال د اکتوبر په (۲) د پور بندر په ښارگوټي کې وزیږید، پور بندر د لویدیز هند د گجـرات ایـالـت اړونـد ښـار دی چې عـربــي سمندرگي تــه ورڅېرمــه پروت دی، د پـلار نوم کرم چند او د مور نوم یې پوتلوبایي (د کرم چند څلورمه میــرمن، چې نــوري یې مــړې شــوې وي، هندو مذهب کله هم لــه یــوې مــېرمنې د زیاتــو سپــاربښتــنه نه کوي.) مهنداس یا موهن د خپل پلار په ماشومانو کې تر ټولو کوچنی و. (۱۱،۵مخ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

گـاندي چې پــه کوم ښـــوونځي کې زده کړه کوله، هغه په انګریزي سیستم جوړ شوی ښوونځی و، تر کومــه ځایه چې اسناد ښي او یا دی په خپله په خپلو اثارو کې اشاره ورته کوي، ګاندي خورا چوپه خولــه زده کــوونکی و، ده په خپلو یادښتونو کې دغه ټکی بیان کړې چې ګواکی دومره غــلی زده کــوونکی و چې له خپلو همزولو او هم ټولګیوالو سره یې هم خبرې نه کولې کــله بــه چــې له درسه خلاص شو، نو بیا یــوازې خپـل کور ته روان و، دی یو ځای لیکي چې کله به یې ښوونځی رخصت شو، له خپلو کتابو سره به اخــته و او له هغو به یې سر نه پورته کیده او تل به د هغو په لوستلو بوخت و، په دوولس کلنۍ کې یې لومړنی دوره زده کړې پای ته ورسولې او منځنۍ دوره یې په راجکوټ کې پیل کړه، همداسی یــې خپــلې زده کــړې په الفرید ښوونځي کې وکړې.

په ۱۸۸۳کال کې یې په خاصو هندي مراسمــو لـه کستربا نومې ښایسته نجلۍ سره چې دواړه دیارلس کلن و، واده وکړ.(۵، ۱۳مخ)

پــه ۱۸۸۸ کــال د زده کــړه لپاره انګلستان ته ولاړ. ګاندي په ۱۸۹۱کال خپلې ازمویني تر سره کړې، د دغــو دریو کالو په ترڅ کې یې زیات شیان زده کړل، دا باید ووایو چې کله ده ځان او ښکېلاک دواړه وپــېژنــدل، بیا په دغه اړه له ټولو زده کړیو تجربو او بریاوو سره د خپل هیواد په لور راستون شو. (۵،۱٦-۱۷)

- دا په یـاد ولرئ چې علم پرتـه لـه شخصیتـه او سوداګري پـرتـه لـه اخلاقـو امکـان نـه لـري.
- څوک چې وایي مذهب له سیاست سره کار نه لري هغوی پـه مذهب نـه پوهیږي.
- کـه نشـو کولای چې ازاد ژونـد وکړو بـیـا مـرګ بـهـتـره دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- اصلي شتمني پيسې، طلا او نقره نـه ده بلکي اصلي شتمني روغ صحت دی.
- هـغه ملت چي د خپل هيواد د پرمختګ په خاطر ئې قربـاني ورکـړې هغه اوس د نړۍ لـه لويـو قدرتونو لرونکو هيوادونـو څخـه دي.
- د سولي لپـاره جنـګ داسي دی لکـه د عدالـت لپـاره جرم کـول.
- څومره چي لـه دين او مذهب سره مينـه لرم هغومره لـه خپـل هيـواد سـره لرم.
- نــه دومره بـېـوزلـه چي نـورو تـه احتيـاج شې او نـه دومـره شتـمن چي د کـبر او غـرور نـمـونـه شـې.
- داسي ژونـد وکړه لکـه سبا چي مرې او داسي زده کړه وکړه لکه تر ابـده چي پرې ژونـدی يـې.
- ازادي د ازادۍ ارزښـت نـه لري کـه چيري د غلطيو او سهوو زېږونـکې وي.
- سړی پـه ريښتيا هـم خپلـو خلکو تـه د خدمت له کچي سره د لوړتيا او اوچتـتيا وړ کـيـږي.
- کمزوری کـلـه هم ښـونکی نـه وي بلکي ښنـه تـل د پيـاوړي ځانـګړنـه وي.
- کـه مــوږ د دې تـر منځ توپير وکړای شـو چي موږ څه کوو او يـا د څـه کولو تـوان لرو پـه دې توګـه کېدای شـي چي د نړۍ ستونزي پـه يوه خوا او حـل شي.
- پـه مېړاني سـره رښتينـی زغـم ان د تيـرو زړونـه هم سوځوي هم ئې ويلي کوي.
- تر هر څه لومړنی زغم او تحمل د فکر زغم او تحمـل دی.
- هــيوادنی مـــينه زما د ديـن او مـذهـب اوچــت پړاو دی.
- د بـيـان او قـلـم ازادي د خپـلواکـۍ بـنـسټ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زړورتیا واک تـه رسېدل، اتـلولي او پر دې سربېـره ځان تېرېدنـه هغه وړتـیاوي دي چي زموږ لارښـوونکي ئې بـایـد ولـري.
- پیـاوړتـیـا لـه فـزیـکـي وړتیا څخه نـه رامنځـته کیږي بلکي هغه د پیـاوړي ارادې بریـا ده.
- خپلواکي د ویښـو او بیـدارو خلکو لپـاره ده نـه د خوبـولیـو او بې پرواوو لپـاره.
- هغـه اتـلـولي چي پـه تشـــدد سره تـر لاسـه شـي د هغـې پـایـلـه ماتـه او لنـډ مـدتـې ده.
- عدم خشونت بـه هغـه وخت وي چي موږ لـه هغو کسانو سره مینه وکړو چي لـه موږ کرکه کوي پوهیږو چي د میني پـه دې ستر قانون باندي عمل کول ستونـزمن کار دی مگر د سترو کارونو سرته رسول سـتـونـزمن نـه دي.
- لـه نورو نــه ملا تـړ وکړئ د مور او پلار پـه څــېر مینه ورسره وکړئ.
- کـه ونـه کړای شـو چي ازاد واوسیـږو غــوره ده چي مرگ تـه پـه خلاصـه غـېـږه هرکـلـی ووایـو.
- کـه کومـه ورځ ئـې وگـواښـلې نـو پـوه شـه چي ستـا پـر وړانـدي کـمـزوری دی.
- پـه هر شي کي نوی وتـاکئ امـا پـه ملـگرو کي زاړه.
- چا چي بـدي درسره کړې، ښـښـل ئـې پـخوا نـه بلکي راتـلونکی تغیروي.
- کـه د ناحقو خبرو د مخالفت جرأت نـه لرې نو چکچکي خو مـه ورتـه کوه.
- مـیـنـه هغه ځـواکمن قدرت دی چي نړی ئـې پـه واک کي دی او پـه عین حال کي ډېر سـاده ځواک دی چي پـه اړه ئـې تـصـور کـولای شئ.
- زه تر دې بله هیڅ ســتره گـنـاه نـه پېژنم چي بې گـنـاه خلک د خدای پـه نوم تـر فشـار لاندي راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مخکي تر دې چې نور قرباني کړو ښه ده چې ځان قرباني کړو.
- له گناه کرکه وکړئ نه له گنهکارانو.
- کېدای شي ته کله هم ونه پېژنې چې ستا د کار نتیجه به څه وي مگر که ته هیڅ نه کوې نو بیا خو هیڅ نتیجه مخ ته نه راځي.
- له یوې دروغ خبري سره ډېر دروغ تړل لازم دي.
- ښځه کمزورې گڼل په حقیقت کي د هغې سپکاوی دی.
- د ازادۍ او استقلال لپاره جنگ کول هم جهاد دی.
- انسانیت پخپله یو ځانگړی دین دی چې چندان پیروان نه لري.
- هر بدلون او تغیر چې د نړۍ لپاره ئې هیله لرې لومړی په ځان کي ورغاوه.
- ته باید هغه بدلون واوسې چي ټوله نړۍ یې وگوري.
- څنگه چي جسم ويني ته اړتیا لري، روح هم غښتلي ایمان ته اړتیا لري.
- د ژوند خوشحالي همدا ده چي په اووه میلیارده خلکو کي یو کس درسره له زړه مینه ولري.
- قاتلان که هر څومره هم واک او ځواک ولري په پایله کي د ذلت، بدبختۍ نابودۍ او ناکامۍ سره مخ کیږي.
- تاسي ما په زنځیرونو تړلای، شکنجه کولای او وژلای شئ، خو زما فکر نشي بندي کولای.
- بریا هغه نه ده، چي هیڅکله ماتې ونه خورې، بلکي هغه ده، چي له هري ماتي وروسته بیرته په پښو ودرېږې.
- زما ژوند یو څرگند پیغام دی.
- د عقیدې اختلاف باید دښمنۍ ته وا نه وړي. که نه نو زه او ښځه به مي له ټولو ستر دښمنان د خلکو وای.
- نړۍ د انسانانو له خپلمنځي دښمنۍ او کرکي تنگه شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زه کوښښ کوم، چي خلکو ته د خدمت له لاري خدای ووينم، ځکه پوهېږم خدای نه په جنت او نه په دوږخ کي دی، بلکي له ټولو انسانانو سره دی.
- ډېر داسي خلک شته، چي د يوې نېکمرغۍ لپاره زرګونه بدمرغۍ زغمي.
- نړۍ د مار په څېر ده، چي لاس پر راتېر کړې، نرم او پوست وي، خو زهر ئې وژونکي دي.
- د محمد صلی الله عليه وسلم خبري يوازي د مسلمانانو خزانه نه ده، بلکي په ټول بشريت پوري تړاو لري.
- په ياد ولره، زه هغسي بايد ونه اوسم، چي ته ئې غواړې. ما پخپله خپل ځان جوړ کړی دی.
- هيڅ څيز د دې مخه نشي نيولای، چي خپلو ګاونډيانو ته له پولو ها خوا خدمت وکړو. دا پولي هيڅکله خدای نه دي رامنځته کړي.
- هماغه بدلون واوسه، چي غواړې په نړۍ کي ئې ووينې.
- موږ بايد خپل عقل نورو ته ونه سپارو او په غړېدلو سترګو خپله موخه وټاکو. د زور او جبر اطاعت ته په پټو سترګو تسليمېدل ډېر زيانمن ختلي تر زور او ظلم لاندي يوه محکوم د خلاصون هيله شته، خو د هغه چا ژغورنه ناشونې ده چي په زړه کي ئې له غلامۍ سره مينه راټوکېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارسطو

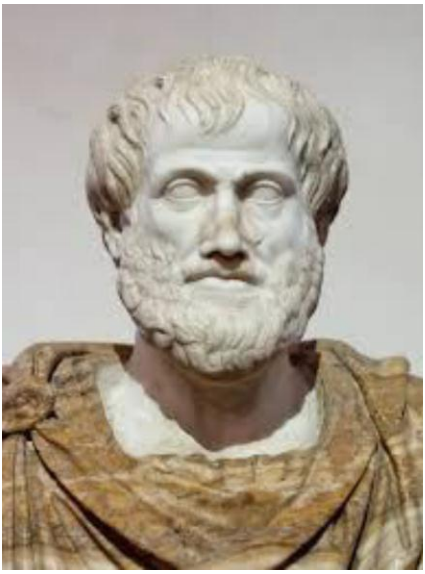

«ارسطو (۳۸۴ مخزېږد ـ ۳۲۲ مخزېږد) يو يوناني فيلسوف او ټولپوهاند يا علامه و. د اپلاتون زده کوونکی او د مقدوني سکندر استاد وو. د ارسطو ليکنې په پراخه بوب ساينسي او ټولنيزو اړخونو باندې په دغو ښکالوګانو باندې راڅرخي، ښکلاپوهنه، شاعري، تياتر، موسيقي، دليل او منطق رتوريک، ژبپوهنه، سياست، حکومت، اخلاق، ژونپوهنه، او ژوپوهنې سکالويو ګانې دي. د افلاطون او سقراط ترڅنګه ارسطو د غرب د فلسفې مخکښانو څخه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم چې د نيوټن پنځپوهنيزه لړۍ د بريده ډېر مالومات رامنځه کړي و خو د ارستو آندونو د ساينس په پنځپوهنيز ډګر کې د منځينيو پېړيو نوي پوهنيز ډګر کې نويو بدلونونو ته مخه کړه چې دغو نويو آندونو پر له پسې نويو مالوماتي بدلونونو (رنايسنس) ته لار پرانيسته. د ارستو آند د منطق په تګلاريزو زده کړو کې بوخت و. دغو آندونو د ۱۹مې زېږدي پېړۍ په پای کلونو کې د نوي پير په رسمي منطق تر اصطلاح مالومات رابرسېره کړه.»

ارسطو ويکپيډيا

« ارسطو اتلس کلن و، چې اتن ته ولاړ او د اپلاتون په اکاډمۍ کې شامل شو. شل کاله د هغه شاګرد و او د اپلاتون تر مرګه هلته پاتي شو. د اپلاتون تر مړيني وروسته يې لېسه جوړه کړه. په دې لېسه کې به شاګردانو ته حکمت فلسفه، رياضي او نجوم ورزده کېدل.

سکندر پخپله وايي: ژوند مې راته پلار راکړی او د ژوندانه فن راته ارسطو زده کړی دی.»

- څوک چي د علم په زده کړه کي مشکلات نشي زغملای، هغه دي د ټول عمر د جهالت مشکلاتو ته تيـاری ونيسي.
- يوازي د علم پـه زده کړه شرف نه حاصليږي، بلکي عمل هم ضروري دی.
- د عالمانو لـه مجلس او د کتابونو له مطالعې څخه روښـانه او خوشحاله زندګي پـه لاس راځي.
- وخت د دنـيا روح ده.
- څوک چي وخت ضايع کړي پـوه شئ، چي وخت بـه هغه ضايع کړي.
- وخت د الله ج امانت دی د هغه ضايع کول خيانت او بربادي ده.
- د دنيا سره او سپين زر د وخت پـر وړاندي هيڅ ارزښت نـه لري.
- پر تېر شوي وخت افسوس او پښېماني کول هيڅ ګـټـه نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- تېر شوی وخت هیڅکله هم په لاس نه راځي.
- په زړه کي له داسي شي سره رغبت او مینه مه ساته چي ستا د وخت ضایع کېدو لامل وګرځي.
- حکیم او عاقل هغه څوک دی چي خپل غمونه او دردونه لرې کړي نه دا چي په ډېرو لذتونو پسي هڅه وکړي.
- هر څومره چي د خواهشاتو تله سپکه وي انسان هغومره سعادت ته نژدې وي.
- هر څومره چي د یوه سړي فکري او عقلي پانګه زیاتیږي هغومره ئې تعلق له دنیا او د دنیا له خلکو کمیږي.
- د انسانیت تهداب په نېکو اخلاقو ولاړ دی او د اخلاقو تهداب په حوصله رحمې او شفقت ولاړ دی.
- صورت ماسوا له اخلاقو د هغه ګل په څېر دی چي هیڅ خوشبویي نه لري.
- له دوستانو سره داسي اخلاق وکړئ چي په لږ تغیر زوال نه قبلوي.
- د انسان د ادب ښایست دا دی چي له ناوړه کارونو ځان وساتي.
- له ټولو نه ګټور او اسانه کار چوپتیا ده.
- خپل صلاحیتونه رابرسېره کول او هغه په صحیح او مناسب ډول استعمالول انسان ته تلپاتي خوشحالي وربخښي.
- د هر چا پېژندګلوي د هغه له خبرو کیږي.
- ډیري خبري که سمي هم وي د لېونتوب نښه ده.
- که څوک درسره بدي وکړي او یا تاسو له چا سره نېکي وکړئ، دواړه هېر کړئ.
- په ژوند کي لویه فتح او بری دا دی چي پر خپل نفس غالب او کامیاب اوسئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- غصه لـه ناپـوهۍ پیـل کیـږي او پـه پښېماني ختمیـږي.
- د بـل چـا بـد او خـپـل نـېکي دواړه هېـره کړئ.
- د سړي د همت پـه اندازه د هغه کارونـه هم وي.
- بخیـل کـه دولتمن هم وي ذلیـل دی.
- د ښځي زړه د سمنـدر پـه شـان دی پـه ظـاهـر خاموش، پـه باطن کي د توپانونو خاونـد دی.
- د ښځي پـه بریـا او ناکامي کي د قوم او ملت بریـا او نـاکامي ده.
- دوست هغه دی چي د دوست خیر غواړي او خیر ور ورسوي.
- دوستي یوازي یـو ضروري امـر نـه دی بـلکي یوه ډېـره شریفـه او عزتمنه عاطفه هم ده.
- هغـه خلک چي د خیر خاونـدان دي او د بـل خیـر غـواړي میـنـه ئې رښتینې او حقیقي ده.
- ډېر بې زړه انسان هغه دی، چي له مرگ څخه وېـریـږي.
- له قناعت څخه ماسېوا مال او دولت څوک نشي مستغني کولای.
- په دوستۍ کې ریښتیا له افلاطون او سقراط څخه هم غوره دي.
- خوشحالي د لوړو صفتونو او عادتونو په روزنه او پالنه کې ده.
- خپلې غوښتنې د دوه ځواکمنو دېوالونو لکه: اراده او عقل تر منځ بندي کړئ.
- د مال او پیسو په گټلو کې منځلاري کوه. ریښتني دوستان پیدا کړه. د خیال پالنه کوه او ذهن ته پراختیا ورکړه.
- انسان باید پخپلې نېکمرغۍ او یا بدمرغۍ په پوره مېړانه ومني او د نورو په خوشحالۍ دومره خوشحاله شي لکه پخپله خوښۍ چي خوشحالیږي.
- په اصولو کې منځلاري او برابري انسان د کمال برید ته رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- دوستي هغه مینه ده چي له دوست څخه بیرته انعکاس کوي، له یوې خوا نه وي یعني له دواړو خواوو څخه وي.
- هغه خلک چي د خیر خاوندان دي او د بل خیر غواړي مینه ئې یو له بله ذاتي او حـقیقي ده.
- د میني سترګي عیبــونه نـه ویني.
- مینه له یوې خوا پیدا کېدای شي مګر دوستي له یوه طرفه هیڅکله نه وي.
- مینه او ښځه لازم او ملزوم دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجمل ښکلی

اجمل ښکلی پر ۱۳٦۲ل کال د ننګرهار ولايت په کامې ولسوالۍ کې زيږېدلی دی. پر ۱۳٦۵ل کال ئې کورنۍ له جګړو د پښتونخوا سوابۍ ته کډه شوه او هلته ئې د افغان کډوالو په يوه کيمپ کې واړول.
دلته له لږ لږ زده کړو وروسته پر ۱۹۹۲کال د پېښور پر چارسده سړک باندي پرته واحد کړۍ کلي ته راغلي او په يوه پاکستاني مکتب کي داخل شوی و. دلته د مهاجرت د ژوند له کړاو ګاللو او له اقتصادي مجبوريتونو لاهور ته ولاړل. هلته ئې په يوه شخصي اردو مکتب کي زده کړه کوله. اردو او پنجابي ژبي ئې زده کړې. په ۱۹۹٦ کال ئې کډه بيرته پېښور ته راغله. دا هغه وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

و، چي په افغانستان کي کورنۍ جګړې رواني وې. دلته له دوه کاله زده کړو وروسته له ښوونځي اول نمره فارغ او د سید جمال الدین افغان په شخصي لېسه کي په اووم ټولګي کي داخل شو. خپله د استاد ښکلي په خبره:

«پر همدې کال مي په ښار کې د سید جمال الدین افغان په شخصي لېسه کې ځان داخل کړ او په څلورو میاشتو کې له اوومه ووتم. په سید جمال الدین لېسه کې به په اوړي کې رخصت نه و او په څلورو میاشتو کې به دې یو ټولګی وایه، نو زه په درو کلو کې دولسم ته ورسېدم او چې دولسم ته شوم؛ نو لاړم شهادتنامه مې ترې واخیسته. په پېښور کې مې په افغان قونسلګرۍ کې ټاپه کړه او سیده جلال اباد ته راغلم. د پوهنې په ریاست کې مې د ارزونې امتحان ورکړ او د ننګرهار لېسې په دولسم ټولګي کې کېناستم.»

پر افغانستان د امریکا د بمبارۍ له پیل سره د لېسې د بندېدو وروسته کامې او بیا لاهور ته ولاړ. بیرته وطن ته له راتګ وروسته په ۱۳۸۱ل کال له دولسم ټولګي فارغ او پر همدې کال د کانکور ازموینې وروسته کامیاب او د کابل پوهنتون پښتو ادبیات ئې ولوستل.

پر ۱۳۸۵ل کال له فراغت وروسته ئې کابل پوهنتون کي هم ماسټري وکړه او هم پکي استاد و. استاد اجمل ښکلي اوس په کابل کي دوکتورا هم وکړه او په کابل پوهنتون کي د پښتو ادبیاتو استاد دی.

استاد ښکلی نرم او خوږ انسان، پیاوړی لیکوال، خوږ ژبی شاعر او تکړه ژباړن دی. ژباړلي اثار ئې دا دي:

(په بېلابېلو ادیانو کې د الله ج تصور)، (کره کتنه)، (خوشحال خټک/ ژوند و هنر)، (اروپا ته د اعلیحضرت امان الله سفر) او نور...

د استاد ښکلي خپل منظوم او منثور اثار دا دي:

څو انتخابه، سبکپوهه، تصوف او ادب، ترې اوبه. ارمانښار، اوبه خلک، د ژباړې اصول، ادبي زاويې، ادبستان او ځیني نور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد ښکلی وخت په وخت د ټولنې، ادب او ژبي له غوښتني سره سمي ليکني کوي او تر ادب مينه والو ئې رسوي.

- ★ ادبيات له موږ سره د ژوند په پېژندلو کې مرسته کوي. کيسې، ناولونه او شاعري راته هغه تجربې بيانوي، چې موږ ورسره نه يو مخ شوي او که ورسره مخ شو؛ نو څنګه چلن ورسره وکړو.
- ★ ادبيات موږ د دې لپاره لولو؛ چې هغه کارونه پکې وکړو، چې د امکاناتو د نشت له امله يې نه شو کولی.
- ★ موږ په هنر کې د خپلو واقعي رنځونو علاج هم مومو او ارام هم او دا دواړه پکې داسې غاړه غړی وي، چې توپير يې اسان نه وي.
- ★ تخيل راته هغه دنيا جوړوي، چې موږ يې غواړو. مطلب دا چې په هنر کې د بشري خواهشونو زبردسته ننداره کولای شو.
- ★ هنر د هغې ګولۍ غوندې دی، چې نشه او درملنه پکې دواړه موجود وي.
- ★ شاعري ازاد مرغه دی، چې په ونه کې پخپله خوښه راشي، کېني، درته وچکيږي او پخپله مخه لاړ شي.
- ★ ليکوالي د فکر د انتقال وسيله ده.
- ★ يو ليکوال چې له خپل هنر سره رښتينی نه وي، موثره ليکوالي نشي کولای.
- ★ فرهنګونه هله پرمختګ کوي، چې مثبت متضاد اړخونه پکې وزيږي او پياوړي شي او په افرادو کې د مخالفت او برداشت وړتيا پيدا شي.
- ★ د خپل پخواني فرهنګ او ادب مطالعه راسره د اوسني فرهنګ او ادب په پېژندلو او پرمختيا کې مرسته کوي.
- ★ شاعر نړۍ د تعقل نه، د تخييل له زاويې ګوري.
- ★ نوی فکر دی، چې ټولنې، علومو او هنرونو ته نوې لارې پرانيزي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ له کوم حسن سره چې د نېکۍ تصور نه وي تړلی د ترخې مېنې غوندې دی.

★ ادبي ژانرونه د پخو سړکونو غوندې دي چې پنځګر ته د ادب پنځول اسانوي.

★ هنر د ځان تفسير او د فکرونو ايجاد دی.

★ کوم ملتونه چې عالي هنر نه لري د نړۍ په اړه يې تصور نيمګړی او مبهم وي.

★ عالي ادب راسره د خپل ځان او نړۍ په پېژندلو کې او د ژوند د موخو په ټاکلو کې مرسته کوي.

★ په ټوله کې د هنر موخه د ابهام ايجاد دی او د علم موخه د صراحت.

★ ښه ليکوال هغه دی، چې شتو حقايقو ته له نوې زاويې وګوري او زړو خبرو کې نوي اړخونه پيدا کړي.

★ په کومه ټولنه کې چې د نوي فکر څراغونه بل نه شي، هلته څوک د بدلانه په تپه تياره لار د پرمختګ پل نه شي اخيستای.

★ د ژوند فيصلې په احساساتو نه کيږي. عقل ته پکې دخالت پکار دی. عقل سړی وېروي نه، معقوله لار ورته ښيي.

★ ليکوالي د سړي فکر منظموي.

★ هنر لکه ماشوم په ناز ناز غټول غواړي او که زور ورسره وشي، غټ به شي خو لوی به نه شي.

★ له خپل هنر سره مينه وکړئ او ورسره رښتينې اوسئ.

★ ليکوالي د ارام سيند غوندې ده، چې په خپل ټاکلي لوري روان وي؛ خو شاعري د توند سېلاب غوندې ده، چې راشي، مخې ته نه ګوري. هر څه په مخه کوي، نو که څوک له سېلابه د سيند د ارامۍ تمه کوي سادګي کوي.

★ نوښت د هر هنر غوندې د ليکوالۍ اساس دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ څرنګه چې له هنره د يو هنرمن هيله وي، دغسې له شاعره د شاعرۍ او له ليکواله د ليکوالۍ غوښتنې دي.

★ ستا د هنر اصلي غوښتنه دا ده، چې زور به ورسره نه کوې.

★ د لوی ليکوال ليکنه چې لولو، يواځې خپل فکر او معلومات نه پراخوو، د ليکلو لپاره ترې هم ډېر څه اخيستای شو.

★ که نوښت ونه کړو، د ټولنې د ذهني کچې په لوړاوي کې نقش نه شو لوبولای او فرهنګي اضافه نه شو کولای؛ خو نوښت هله کولای شو، چې انکار وکړو او جرأت ولرو.

★ ليکوالي لکه د بل هر هنر غوندې پر له پسې رياضت غواړي. رياضت د ليکوالۍ بهرنی شرط دی. که رياضت نه وي د ليکوالۍ پر له پسې وده ټکنۍ شي.

★ ليکوالي مخاطب ته د فکر د انتقال ليکنۍ بڼه ده. د ليکوالۍ څلور کوټيز د مخاطب، فکر و انتقال او ليکنۍ بڼې له مجموعې نه جوړيږي.

★ د ښې ليکوالۍ او شاعرۍ يو صفت حساسيت دی. هينداره چې څومره نازکه وي، هغومره پکې شيان راڼه ښکاري؛ خو د واړه کاڼي په ګوزار هم ماتيږي.

★ کله چې ليکوال، ليکوال او شاعر، شاعر؛ نو پخپله د سبک خاوند شي.

★ د خپلې ليکوالۍ او شاعرۍ پر پرمختګ فکر پکار دی.

★ شعري ارزښتونه هم لکه ويټامينونه ټوله په يوه مېوه کې نه راټوليږي بلکې يو شعر يو راز هنري ارزښت لري، بل بل راز.

★ د انسان ذهن لکه مقناطيس، که زړه دي وي، که نه اغېز به اخلې، نو ښه دا ده، چې سړی د مخالفانو دلايل او د خپل ذهنيت مخالف اثار هم ولولي هله به نو حقيقت ته د ورسېدو لار ومومي.

★ په ادب کې د دروغو او ريښتياوو سکه نه چليږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ اغېز داسې دی، لکه له سنځلو سره چې تېر شې او خوږ بوی يې درپورې ونښلي يا لکه څوک درسره خوا کې تېر شي او د لوپټې خوږبويه پيڅکه دې په مخ راکاږي او احساس يې تر څه ساعته ستا پر مخ پاتې وي يا لکه د رنګ دېوال په خوا کې لاړ شې او رنګ يې درپورې شي؛ خو غلا يا سرقت داسې دی، لکه له سنځلې چې ټوله غونچه راوشکوې يا لکه چا چې ټول زړوکی راکاږې يا لکه په رنګېدلي دېوال پورې چې ځان ومښې.

★ که سړی فکر وکړي له هر ليکوال او شاعر نه د سيپۍ غوندې يو خول تاو وي او ليکوال يا شاعر د مرغلرې غوندې د همدې خول په دننه مونداى شي. د دې شپاله دېوالونه د فکر له ختې او د ژبې له اوبو جوړ دي، چې وروسته وروسته يې فکر په پخو خښتو او ژبه په سيمټو اوړي.

★ علم او هنر هغه فردي ښېګڼه ده، چې يو کس يې د فرد په توګه له ټولنې سره کوي.

★ هر ليکوال ته پکار دي، چې د خپلو ليکنو تر منځ فکري تسلسل وساتي او چې نوې ليکنه کوي، پر زړو ليکنو فکر وکړي، چې خپله کومه پخوانۍ خبره خو بيرته ردوي نه. دا پر ځان پورې خندا ده او داسې ليکوال له فکري تسلسله برخمن نه وي.

★ تخييل د ژبې هغه تېو تيارو غارونو ته ګوتې ورننباسي، چې علم يې نه شي ورننه ايستاى.

★ که څوک له ليکوال نه د کنګرېټ خبرو تمه کوي، سادتوب کوي. د ليکوال کار له ناثابتو حقايقو سره وي.

★ د هنر يو نوم بغاوت دی او هنر د ټولنې هېنداره ده.

★ څرنګه چې د يوه شاعر لپاره حساسيت اړين دی، د ليکوال لپاره هم دی.

★ ښه شاعري او ليکوالي د وخت د شرايطو پر وړاندې حساسه وي او له واره نارامه کېږي، چې بيا مزاحمت کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ وخت، وسایل او غوښتنې په ټولنه کې بدلون راولي او د ټولنې له بدلانه سره په هنر کې بدلون راځي. د هر وخت هنر خپل بازار وي. دا بازار د هنر له بدلون سره بدلېږي او هنر په نویو مینه والو پسې گرځي.

★ که هنرمن له جامد ټولنیز نظامه بغاوت ونه کړي او د عادي کسانو غوندې ورسره روان شي، په ټولنه کې به د پرمختگ مشالونه څنگه بل شي؟

★ ټولنه د لوی هنرمن پر وړاندې د ماشوم غوندې وي، چې که له هنرمنه هر څومره کرکه کوي، خو هنرمن ترې کرکه نه، مینه ورسره کوي او له گوتې یې نیسي او له ځان سره یې روانوي.

★ بریالۍ شاعري هغه ده، چې خیال او عاطفه پکې غاړه غړۍ وي او د یوه بل له ختمولو نه، پیاوړي کولو سره مرسته وکړي.

★ که د رښتیني پرمختگ لارې وپېژنو، هیڅوک زموږ د پرمختگ مخه نه شي ډب کولای.

★ څرنگه چې یو کور بې ښځې کور نه دی، داسې یوه ټولنه هم بې ښځې ټولنه نه ده. کور وړه ټولنه ده او ټولنه لوی کور دی.

★ په ژوند کې یو لوی با مانا کار کول چې د انسان پرمختگ او د ټولنې گټه ورسره تړلې وي؛ د انسان د خوښۍ سبب کېږي او خوښي انسان د ژوند په اړه هیله من کوي او له ژور خپگان او نهیلۍ یې ساتي.

★ د ژور خپگان ښه درملنه دا ده چې ځان بوخت وساتې.

★ زموږ پرمختگ زموږ په خپل لاس کې دی.

★ ژوند لکه د زیارت د منجاور پیوندي جامې، په یوه کمیس کې شل رنگه وي.

★ ځیني یاران له شاتو هم خواږه وي او د وفا په لاره کې له مینه دوه گامه مخکې وي.

★ مینه اړه ده چې په خپله خوا کې د ځان د اثبات لپاره کرکه هم وزیږوي خو عموماً له مینې نه زموږ شعور مثبت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

★ مینه انسان ته جهان تعریف کړي.

★ مینه لکه رڼا چې په سترګو کې دي پیدا شوه نړۍ درته رڼا شي د نړۍ هغه حقایق چې پخوا درنه پټ وو اوس درته ښکاره کړي.

★ یار په مینه کې په مرکز او رقیب په حاشــیه کې.

★ حسن هله حسن شي، چې مینه پرې د تائید مهر ووهي.

★ د مینې کمال دا دی، چې عاطفه د عقل له منګولو باسي او کچ یې لوړوي.

★ مینه داسې یو څیز دی، چې د محبوب ټولې خامۍ مو له سترګو پټوي. یواځې خامۍ نه پټوي، بلکې فزیکي او اخلاقي ښېګڼې یې هم لویوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالغفور لېوال

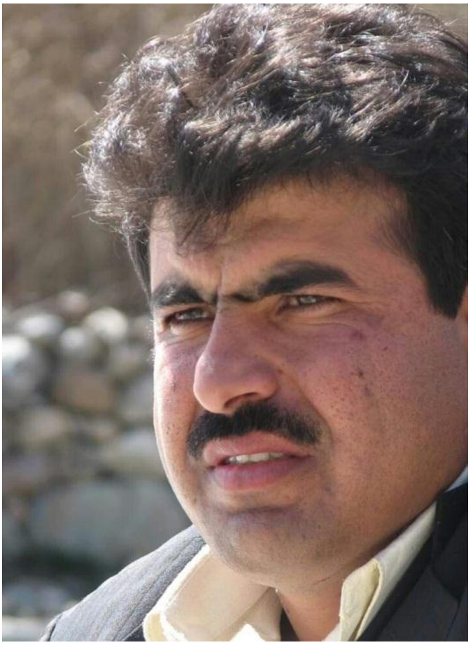

ښاغلی څېړنوال عبدالغفور لېوال د مولوي علي محمد خان حسین خیل زوی دی. په ۱۳۵۲ هـ.ش کال د کابل د جنتي فضا په موسهي ولسوالۍ کي زیږېدلی دی.

استاد لېوال په ۱۹۹۳م کال د اعتبار خان عالي لېسې څخه عمومي اولنمره فارغ شوی دی. په ۲۰۰۰م کال د کابل پوهنتون ژبو او ادبیاتو پوهنځي څخه لومړی درجه لیسانس فارغ، په ۲۰۰۸م کال د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي څانگي کي ماسټري او په ۲۰۱۹م کال د علامه طباطبایي پوهنتون د ادبیاتو دوکتورا کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاغلی لېوال تکړه لیکوال، شاعر، سیاسي، ملي، ادبي او فرهنګي څېره ده. په ژبه، ادب (منثوره او منظومه برخه) او فرهنګ کي ئې نوم ځلوونکي کارونه کړي دي. پخپلو دغو فعالیتونو ئې ګڼې مسلکي، هنري او ادبي تصدیقلیکونه ستاینلیکونه او لوحې ګټلي دي.

لېوال صاحب په بېلابیلو کلونو کي بېلابیلي دندي تر سره کړي دي. لکه: ویندوی، په سرحدونو او قبایلو کي د ولسمشر ارشد سلاکار، د افغانستان د سیمه ایزو مطالعاتو د مرکز رئیس، د چارو د ادارې په لوی ریاست کي د فرهنګي چارو رئیس او مطبوعاتي سلاکار، د افغانستان لپاره د مرستو د بشري حقونو څېړونکی او نور... همداسي نوري ډېري فرهنګي، ادبي او سیاسي دندي او چاري ئې تر سره کړي دي. په بهر کي ئې په ډېرو کنفرانسونو، سیمینارونو او سمپوزیمونو کي وخت په وخت ګډون کړی دی.

استاد لېوال په پښتو، دري او انګلیسي ژبو پوهېږي. اوس هم په ایران کي د افغانستان د لوی سفیر او فوق العاده استازي دنده لري.

تر ۲۰۰ زیاتي سیاسي، ټولنیزي، ادبي، ژورنالیستیکي، ارواپوهنیزي او علمي مقالې ئې په ملي او نړیوالو کتابونو، خپرونو او ویبپاڼو کي خپرې شوي دي.

استاد په ډېره ښکلي او هنري ژبه تاریخي او حماسي منظومې هم لیکلي دي. څېړني او ژباړي ئې هم کړي دي. له ډېرو اثارو ئې ځیني د نمونې په ډول:

منثور:

ادبي یاداښتونه، ادبي لیدلوري، د وربښمو تول، شعري سیمبولونه، درېیمه لار، افغانیزم، ویښتیا، روښانتیا او بدلون، د ژبښووني ارونه، په ادبیاتو کي د اسطورې څېړنه...

شعري ټولګي: کله چي ته خپه شې، ژړا، اور او مینه، نه ته مي هېره نه وې، تا د اوبو په حافظه کي وینم، ته زما ټوله شاعري یې، ګلغوټۍ ته اووم سرود...

منظومې: ارشاک او اوشاس، هوسۍ، کک او زرینه، لام او ایلینو...

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هیڅ جګړه مار د ټولو لپاره اتل نه دی.
- د انساني ژوند د شرايطو د ښېګڼې لپاره هر هڅاند د ټولو اتل دی، ان د دوښمنانو لپاره يې هم.
- بشر به مجبور وي يا مختار، خو قطعاً د (بل) په وړاندې د خپل چلند مسؤل دی.
- د لرغونيو خرافاتي باورونو پر وړاندې پاڅون، د ټولنو د معنوي پرمختګ راز دی.
- سياست هغه منسجم، متشکل، برنامه شوی فکر و عمل دی، چې په ټولنيز کچ د وګړيو د انساني ژوند شرايط ښه کړي.
- شخړه او سوله د سياسي منطق او جهالت د مخامختيا دوه حالتونه دي. سوله د سياسي تعقل بريا ده او جګړه د جهالت.
- په روښانه ټولنو کې د عامه امنيت لويه برخه د ټولنيزو اخلاقو بنسټ ساتي.
- څومره چې ټولنيز اخلاق پراخيږي، هماغومره د فردي او کورني حريم ساتنې لپاره تاوتريخجن حساسيت کميږي.
- د بشريت تاريخ له عجايبو ډک دی.
- هر څوک چې د يوه ارزښت پاتېدا د هغه تر راخپلولو غوره ګڼي تر نورو زيات ورته ګران دی.
- سياست د منطق سيالي ده.
- بشري تمدن د ټولو انساني پرګنو ګډ مېراث دی او هر چا په خپل وار يو څه وربښلي دي، چې هېڅ قوم يې د ورځانګړي کولو رښته نه لري.
- چې د انسانانو د اعتقادي دعوو او عملي کړنو تر منځ توپير و تضاد ته ځير شې، ريښتينولي او صداقت به درته د بشريت ورکه ښکاره شي.
- مدنيتونه زيږي، عمر کوي او زړيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ریښتینی ښوونکی هغه دی چې ستاسو شخصیت ته دومره وړتیا دروبښي چې چاپېریال مو د انسان په ګټه بدل کړلای شي.
- تر هغو مو، چې د نیمو قاتلان د نیمو نورو اتلان وي، سوله به په سترګو ونه وینئ.
- شخصیت وژنه تر شخص وژنې ستر جنایت دی.
- له درده مړ شه، خو هغه درمل مه خوره، چې د سر دوښمن یې دروښيي.
- پیاوړې ټولنه، پر ژوند خپل سیاسي مشران څاري او ښلاری ته یې نه پرېږدي. کمزورې ټولنه په ړندو سترګو ورپسې وي او تر مړینې وروسته یې په اړه قضاوت کوي.
- چې پرمختګ ته مو ځوربږي، شخړه مه ورسره کوئ، بس د لا نور پرمختګ هڅه وکړئ، چې ومري.
- سوله ګټونکی او بایلونکی نه لري! د سولې دواړه لوري ګټونکي وي.
- فساد تر هغو نه ورکېږي، چې موږ مفسدین مقدس ګڼو.
- تاریخ په اعمالو او د اعمالو پر پایلو قضاوت کوي، نه پر نېتونو او دعوو.
- ریښتیني اتلان هغه دي، چې فکر و عمل یې د انسانانو د ژغورنې او د انساني ژوند د شرایطو د ښه والي لپاره وي.
- خپل ریښتیني دوستان هغوی وټاکئ، چې په لویو ارمانونو او ارزښتونو کې درسره شریک وي.
- د متمدن انسان نښه دا ده، چې د انساني ژوند ارزښت پېژني او د دغه ارزښت د ټولیز کېدو لپاره هڅه کوي.
- ملتونه له ډوډۍ، اوبو او هوا پرته ژوندي پاتېدلای شي، خو که اخلاق یې له لاسه ورکړل، نو پر معنوي مرګ یې مړه وبولئ.
- هغه ملتونه، چې د خپلو هویتي ارزښتونو پر وړاندي حساس شي، دا یې د ویښتابه لومړنۍ نښه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- چې دوښمن دي ترې ویریږي، پوه شه چې ستا په کي ګټه ده، هغې بلا ته ورغاړه وتل په کار دي.
- خرافات په وچو نصیحتونو له منځه نه ځي، د عقلاني ځایناستو په زور پیکه کېدلای شي.
- چې د انسانوژنې په مټ واک غواړي، پاچا به شي، خو د هدیرو!
- هغه ملتونه پرمختګ او بدلون ته رسیږي، چې د خپلو بدو عادتونو په اړه د منښت، ځیرني، پرې پوهېدنې او سمونې اراده او زغم ولري.
- که ټولنیز چاپېریال ککړ شو، بیا نو یوازې همدومره هڅه بویه، چې شخصیتي حریم له ککړتیا څخه وساتې. دا بیا دوهم ګام دی، چې که دلته دې دریځ پیاوړی کړ، بیرته ورو ورو د چاپېریال پاکولو ته پیل وکړې.
- که د نورو له وهلو یا وژلو پرې راګرځي، پرېږدئ، چې ځان ووهي یا ځان ووژني. نېکمرغي ده، چې سادیستان (بل ځوروونکی) په ماسوخیستانو (ځان ځورونکیو) بدل شي.
- د ولولو ځوښ د عقلي پرېکړو د بریا لپاره وکاروئ! هیڅکله عقل د ولولو ښښتو ته مه حلالوئ.
- عقل استخدام کړئ، چې ستاسو عواطف او انساني ارزښتونه ستاسو د شخصیت د ودې او لوړتیا لپاره وکارولای شي.
- عقل و فکر موږ ژوند کولو ته رابولي او د ښه ژوند کولو لپاره د وسایلو رامنځته کولو ته مو هڅوي.
- د ژوند تر پایه هر (انسان) خپل تر ټولو نژدې کس وګڼئ او ورته موسک شئ کرکه هېره کړئ او عاطفه و خواخوږي مو عادت وګرځوئ.
- د واک لپاره د عقیدوي ماهیت بدلول، عقیده له منځه وړي.
- مثبت اوسئ او د وطن و ټولنې د ژغورلو لپاره مثبته فضا پیاوړې کړئ. دا زموږ و ستاسو هر یوه اخلاقي مسؤلیت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د ګڼو خرافاتي وګړيو ټولګه خرافاتي ټولنه او د ګڼو عقلاني هغو عقلاني ټولنه جوړوي.
- تر څو چې ټولنه هوسا نه وي، وګړی (فرد) هوسا کېدلای نه شي.
- تر هغو چې د يوې ژبې ويونکي ځواکمن نه شي، ژبه ځواکمنېدای نه شي.
- ريښتينې پوهه ژوند دی.
- فکري ابتذال دا دی، چې خبرې ډيرې کېږي، خو نوي فکرونه نه لېږدوي او د ټولنې پر پوهېدنې څه نه ورزياتوي. په سختۍ مو له يو څه خبروي خو پوهوي مو نه.
- فکري اختناق دا دی، چې د نوي فکر او د بل پوهولو د صلاحيت خاوند ځکه خوله پټه نيولې وي، چې ټولنه يې يا په خبرو نه پوهيږي او يا نه غواړي پرې پوه شي.
- غوره (نخبه) شخصيتونه مثبت افکار توليدوي، عالي شخصيتونه توليد شوي افکار مصرفوي، پريوتي کسان، چې دواړه پورتني استعدادونه نه لري، په نورو پسې خبرې کوي. د بشريت بدمرغي دا ده، چې دريېمه ډله اکثريت دي.
- مورنۍ ژبې ته تر ټولو لوی کار دا دی، چې انسان ته د ګټې او خير رسولو پوهه او ادبيات په کې ډېر شي.
- که مينه نه وای، شاعري به نه وه او هنر به چا نه پېژاند.
- مينې ته هم يو و بل تعبير و تفسير مه لټوئ، سمه سپېڅلې ئې ووايئ، مينه يعنې د شاعر/ شاعرې له معشوقې/ معشوق سره مينه، بس خلاص.
- هنر ښکلا او ادبيات افکار رامنځته کوي.
- ادبيات د ژبې هنري بڼه ده او هنر مخامخ له ښکلا او خوند سره اړيکې لري.
- شعر او هنر يوازې يوه موخه (غايه، هدف) لري او بس، ښکلا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- ✦ ښه و خوندوره مطالعه هغه ده، چې هم پوښتنې راپنځوي او هم يې ځوابونه.
- ✦ زده کړه پخپله يو ارزښت دی، خو تر شا يې يو بل لوی ارزښت هم شته، په نوي څه د پوهېدلو خوند او له دې خوند سره روږدي کېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیف تولستوی

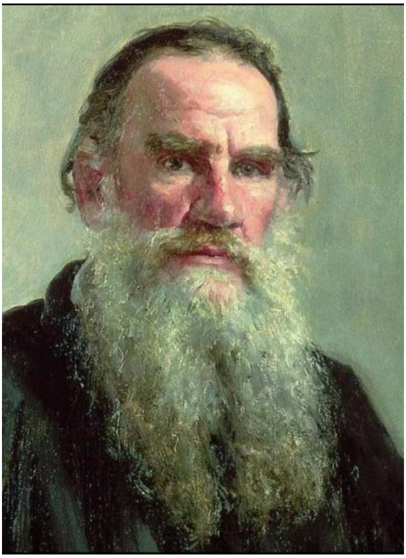

د لیف تولستوی پوره نوم لیف نیکولایوویچ تولستوی دی. د ۱۸۲۸م کال د سپټمبر پر ۹ نېټه د مسکو په ۱۶۰ کېلو متری کې د تولاد د ښار ګوټي د «یاسنیا پلینا» سیمه کې زیږېدلی دی.

روس لیکوال، متفکر، پر خپل هیواد سربښندونکی سرتېری، ګراف لیف نیکولایوویچ تولستوی، پلار يې نیکولای تولستوی او مور يې ماریا ولکونسکي نومېدل. تر ټولو پېژندل شوی روس لیکوال، متفکر، د روسیې د سواستوپول د جګړو سپاهي، روښان اندی، مقاله لیکونکی، مذهبي مشر، د داسې مذهبي مقالو او نظریو لیکوال و، چې په دودیزو افکارو کې د نوې لاره خاوند بلل شوی دی. (۸، ۲۴م)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیف نیکولایو ویچ تولستوی، لا د دوو کلو و، چې مور یې مړه شوه. د نهه کلو و، چې پلار یې مړ شو. هغه وخت د بډایانو ماشومان، بهرنیو روزونکو چې زیاتره هغه یې فرانسوي وو، روزل. تولستوی هم د خپلوانو او بهرنیو روزونکو تر څارنې لاندې وروزل شو. د هغه مور و پلار پنځه ماشومان درلودل. دی د کورنۍ څلورم ماشوم و. ده درې ورونه، چې ټول تر ده نه مشران وو او یوه خور چې تر ده نه کشره وه درلوده، لکه څنګه چې مو وویل، د ده مور او پلار د دوی په ماشومتوب کې مړ شول. د دوی روزنه خورا لرو خپلوانو کوله. (۸، ۲۹مخ)

د تولستوی لومړنی ښوونکې، یوه فرانسوۍ وه. د هغې ترور ، فرانسوۍ روزونکې او د ښوونځیو ځینو نورو ښوونکو هغه ته بشپړې زده کړې ورکړې. لکه چې یادونه وشوه، د ۱۸۴۴کال د اکتوبر په میاشت کې تولستوی د کازان د پوهنتون د ختیځو ادبیاتو په څانګې کي لوړې زده کړي پیل کړې... . په نوبتي ازموینو کې د دغه ځوان د روسیې د تاریخ، د مضمون نتایج د قناعت وړ نه و، هغه ته د دغه مضمون د تکرار سپارښتنه وشوه، نو هغه و، چې ده ځان د حقوقو پوهنځي ته بدل کړ. هلته هم دی په دې مضمون کې پاتې راغي. هغه و، چې پر ۱۸۴۷ کال یې پوهنتون پرېښود. تولستوی، د پوهنتون تر پرېښودلو وروسته، پر ۱۸۴۷کال، خپلې پلارنۍ سیمې ته لاړ او هلته میشت شو. دغه ځوان لیکوال، له خپلو بزګرانو او نورو مزدورانو سره د حاکم او بادار پر ځای نوي اړیکي پیل کړل. او له دې سره یې هممهاله د ژان ژاک روسو د آثارو مطالعې ته دوام ورکړ او کرار کرار یې له تمدن سره تربګني پیل شوه. له دې سره هممهاله هغه د موسیقۍ زده کړې، انګریزي ژبې او د حقوقو لوستلو ته دوام ورکړ. د ده خاطرات او یونلیک ښیي، چې ده خیریه کارونه هم کول او پر ۱۸۴۹ کال کې د خوارو بزګرانو ماشومانو لپاره یو ښوونځی هم جوړ کړ. هغه ښه پیانو غږوله او کلاسیکه موسیقي یې ډېره خوښېده.

(۸، ۳۰-۳۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولستوی، څلور دېرش کلن و، خو ښځه صوفیا [د ده مېرمن] لا د ۱۸ کالو وه. دوی چې پر ۱۸٦۲کال واده سره وکړ، لیف تر ښځې ۱٦ کاله مشر و. هغوی تر ډېره پورې خورا ښه او نیکمرغه ژوند درلود. صوفیا، نه یوازې د هغه خورا ښه ملګرې، باوفا ښځه بلکې ده ته په کار او ادبیاتو کې ښه مرستندویه هم وه. له واده سره د لیکوال نیکمرغي پیل شوه. د دغې ښځې د پوهې علمي شتمنۍ او هنري ذوق له برکته، لیف تولستوی لومړی په روسیه او بیا په نړۍ کې ستر شهرت او ویاړ تر لاسه کړ... د غې نیکمرغي جوړې، تر ډېرو کالو ګډ ژونده وروسته، څکه ونه شو کولای خواږه ژوند ته دوام ورکړي، چې تولستوی د خپل ژوند ښه او هیلې بدلې کړې، خو سره له دې هم دوی ۱۳ ماشومان درلودل. (۸، ۳۴مخ)

لیف تولستوی د ۱۹۱۰ م کال د نومبر پر ۲۰مه نېټه مړ او د یاسنیا پلینا په سیمه کې ښخ شو. اثار ئې دا دي: جګړه او سوله، زلمیتوب، سپېڅلی اختر، ابلیس، قزاقان، د مرګ سرود، ارباب او نوکر، هنر څه ته وایي؟ شیطان او پیسې، بې پایه مینه...

- ایمان د ژوند رښتینې معنا او له هغه نه خبرتیا ده.
- د خدای قدرت ستاسو په زړه کې نغښتی دی.
- خلکو ته زه د اپلتو له امله ګران یم. د جګړې او سولې او نورو داسې اپلتو له امله، هغوی ته دا اپلتې خورا غوره برېښي.
- یوازې د خپلې خاورې بچیان خپله خاوره ژغورلای شي.
- هر هغه ملت چې ځان له غاصب واکمن نه وژغوري، بېشکه چې د قانوني ټولواک په پناه کې به ژوند کوي.
- که ټولې جګړې د عقیدو لپاره وای، اصلاً به جګړې نه کېدې.
- مینه، نه ځمکنی بلکې یو اسماني احساس دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- چې کله د ښځو رښتینې خبره برلاسې شي، له ځانغوښتنې، ځانستاینې او بربادۍ پرته هلته بل څه نشته.
- آن په خورا نژدې او ساده دوستانه اړیکو کې لړه خوږ ژبې او ستاینې په کار دي. لکه هغه غوړ، چې د کوم څرخ د ښې خوځېدا لپاره په کار وي.
- دا مهمه نه ده، چې څه کار، مهمه دا ده چې هر څه او هر چېري وي، چې ته هلته او په هغه کې خوښ اوسې.
- هر څوک ځانته یو راز لري.
- د جګړې په ډګر کې هم خدای مهربانه دی.
- څه چې خدای کوي، هغه به کېږي. که د خپل کور په بړستن کې هم پروت وې، د مرګ نه هېرېږې.
- نظم د کړو اصلي جرړه ده.
- د انسان د ټولو نیمګړتیاوو سرچینې یوازې دوې دي؛ بېکاري او په خرافاتو باور. او د انساني ښېګڼو سرچینې هم دوې دي. یو کار بل عقل.
- تر غرمې وروسته خوب سپین زر او تر هغې مخکې سره زر دي.
- کله کله د حالاتو جبر تر انساني هیلو پیاوړی وي.
- انسان باید کله کله ځان د نورو په تصور کړي. په دې ټولو شیانو چې پوه شي، بیا ښېل ګران نه وي.
- هاغه شان موسکا چې د ځینو کسانو د خبرو د اورېدو په وخت کې؛ ګومان کوو، چې د هغو سپېڅلی ګوګل په غوره توګه وینو.
- وزګاري سړی ستړی کوي.
- تر هغه چې مین شوي نه یو، ویده یو. د ادیرې خاورې ایرې یو. خو کله چې مین شو اسماني روح په موږ کې ننوزي، ساه رابښي، د ازل د سپېدو په څېر سپېڅلي کیږو.
- هر هغه څوک چې برخه یې وي، خپله یې پیدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- که انسان په دې پوهېدای، چې له مرګه وروسته پر ده څه راځي، نو هیڅکله به له مرګه نه ډارېدی.
- هره چاره یو پای لري.
- د ډار شوي څېرې حالت او د اندام ناښکلاوالی هغه څه نه دي، چې ښکلي کړی شي.
- که هر څومره د قاب اډانه او شاوخوا ښکلې شي، بیا یې هم منځپانګه هماغه وي، چې وي.
- [کله کله] ټینګار بې ګټې او آن د بې رحمۍ نښه وي.
- داسې ژوند کوه، چې د هري پیښې زغم ته چمتو و اوسئ.
- د خدای له ارادې پرته یو وېښته هم د انسان په سر کې نه بې ځایه کېږي.
- ساده هغه څوک دی، چې پر هر څه پسې ژاړي.
- جګړیز عملیات هم د ساعت د منځني جوړښت د خوځېدا په بڼه دي. جګړیز عملیات هم لکه د ساعت په شان، همدا چې لومړۍ خوځېدا پیل شوه، له هر دلیله پرته تر وروستۍ پایلې دوام پیدا کوي.
- په جګړه کې د ځوانانو لېوالتیا او مېړانه د زړو تر تجربو زیاته لاربښوونکې ده.
- څومره به ښه وای، که انسان پوهېدای، په دې نړۍ کې د مرستې او خواخوږۍ لپاره چېرته او چا ته ورودانګي او له مرګ وروسته د خاورو په زړه کې څه ته سترګې په لاره و اوسي.
- ویاله چې هر څومره پاکه وي، کله نا کله په کې مردارې اوبه راځي، څوک دی، چې په ژوند کې یې یوه ، نیمه تېروتنه نه وي کړې.
- موږ یوازې په دې پوهېدای شو، پوه شو، چې په هیڅ نه پوهیږو. دا د انساني پوهې تر ټولو لوړه پوله ده.
- یوازې خدای دی، چې مرستندوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- مرگ، چې هر څه پای ته رسوي، غواړې که نه غواړې. نن یا سبا رارسېدونکی دی، په ځنډ او که ژر، خو زموږ ژوند، د ابدیت په وړاندې له یوې شېبې زیات بل څه نه دی.
- اسماني حکمت او حقیقت لکه رڼې اوبه داسې دي، چې موږ غواړو، خپله تنده پرې ماته کړو.
- هغه معبد، چې د خدای د ستاینې او لمانځنې وړتیا پیدا کوي، ښځه په ښځه لوړېږي او ودانېږي.
- د نېکمرغۍ سرچینې د باندې، نه، بلکې په خپل ځان کې دي.
- هر بې لارې ته، چې هر څوک دی، لارښوونه کوه او هر لوېدلي ته لاس ورکوه.
- تل خواخوږی او مهربان اوسه. په هر زړه کې د مینې او صفایي ډېوه بلوه.
- په خپلو نېکمرغیو کې دي، خپل خپلوان او ورونه شریک ګڼه او هیڅکله د دغه سپېڅلوالي خوند په رخه او کرکه مه لړه.
- دښمنان دي بخښه او له خواخوږۍ نه پرته، په بله وسیله له هغه غچ مه اخله.
- که موږ غواړو د هر څه په اړه قضاوت او خبرې وکړو، هیڅ غوره او سپېڅلی شی به پاتې نه شي.
- د ښو ملګرو پیدا کول ډېر لوی نعمت دی.
- د احساساتو په سیند کې لاهو او برمته شوي انسانان باید د پوهې په رڼا وګاڼل شي.
- حکومتونه باید خپلې ورځنۍ چارې تر سره او له هر ډول اغېزو نه خپلواک وي.
- کله کله تش خیالونه د انسان ذهن ته ورځي.
- نېکمرغه هغه څوک دی چې په خپل کور کې نېکمرغه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د غوره نظام بنسټ باید پر هغه څه ودرېږي، چې په هغه کې انسانان ارادتمند، سپېڅل اندي او عقاید یې د یووالي له مینې ډک وي.
- عقل زور زیاتي ته اړتیا نه لري.
- د ریښتیني حقیقت د خورېدو او د پوهې د رڼا د بري لپاره باید انسانان له ناولتیا پاک او د هغو د روح د بهیر قوانین د زمانې د روح له غوښتنو سره برابر او هر پلو خواره کړو.
- وختونه درومي، خو ویل شوې خبرې همداسې پاتېږي.
- ټولې نیکمرغې کورنۍ یو بل ته ورته دي، خو هر بدمرغه کورنۍ په خپل ډول بدمرغه ده.
- هر هغه اصلاحات، چې د زور له لارې تر سره شي، هغه د درناوي وړ نه دي.
- د پوهې او علم زده کړې او منلو لپاره، انسان باید خپل زړه له هر ډول ناولتیا نه سپېڅلی کړي. هغه نوی کړي او د دې کار لپاره تر پوهې نه مخکې باید ایمان ولرو او د هغه د کمال هڅه وکړو. دغه ارمان ته د رسېدو لپاره، باید د خدای ځلا، چې موږ یې وجدان نوموو په ځان کې ځای او ونغاړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه:

۱ـ ځيني ويبپاڼې.
۲ـ صفا، مصطفی. نړیوال ادبیات. ۱۳۹٦ل گودر خپرندویه ټولنه جلال اباد
۳ـ احمد، ډاکټر احمد جان. د شرق ستوری افغان سید جمال الدین ۱۳۸۸ل عنایت خپروندویه ټولنه
۴ـ صابر، سید احمد. د پوهانو خبري.۱۳۸۸ل کال. سنځر خپرندویه ټولنه کندهار
۵— رشید، عبدالخالق مهاتما گاندي ـ ژوند، فکر او مبارزه ۲۰۱۵/۱۳۹۴ د افغانستان ملي تحریک
٦ــ صفا، مصطفی. ژان پل سارتر(د سارتر ژوند، فلسفه او ویناوې) **pdf .ketabtoon.com**
۷ـ اشفاق، ملک.د ابن خلدون ژوند، اند او فلسفه.ژباړن، زاهد خلیلي.**pdf .ketabtoon.com**
۸ ـ تولستوی، جگړه او سوله. ژباړه. بهاند، اصف. ۱او ۲ ټوک **pdf .ketabtoon.com**
۹ـ یون، محمد اسماعیل.د محمدگل خان مومند اند و ژوند ته یوه کتنه.**pdf .ketabtoon.com**
۱۰ـ میاخېل، عطامحمد. زرتار.۲۰۱۹کال. سروش کتاب پلورنځی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لیکوال نور اثار:

ستا یادونه زما دردونه/ شاعري

یوه پیږۍ انتظار/ منثوري ټوټې

نیم لېونتوب/ منثوري ټوټې

د مجنون پر پلونو/ راټولونه

ویاړلي څېرې/ همدا اثر

پسرلی ادبي بهیر

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library